

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnine in oznanila (inserate) prejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, l. 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 1.

V Ljubljani, v ponedeljek 2. januarija 1893.

Letnik XXI.

Nil novi!

Ob novem letu je dobro, da si ne predstavljamo le ugodnostij in izpolnjenih želja že naprej, da ne zidamo le gradov v oblake, marveč da si rajše predočujemo vse zlo, katero nas more doleteti. Tako bomo gledali prihodnosti brez strahu v oči in bodoče trpljenje nas ne bo iznenadilo, nas ne bo našlo nepripravljenih. Slovenskemu katoliškemu časnistvu je naloga že zdavnaj določena in s tem je tudi že odmerjena smér, po kateri mu je hoditi. Za pravico in resnico v javnem življenju se mu bo boriti tudi bodoče leto; z novo silo mora zahtevati, da se vrne cerkvi njena svoboda, da se oprosti krivičnih vezij, v katere jo je vkovala nova doba, bojevati se mora proti liberalizmu, proti krivici in lažem in pogumno zahtevati pravičnosti za vse. — Nasprotniki, stalni samo v tem, da nam nasprotujejo, ti bodo v nasprotovanju ostali tudi stari, in zato z največjo mirnodušnostjo pričakujemo napadov in psovanj, obrekovanja in opravljanja tudi za bodoče leto. Kdor tedaj želi mirnega življenja in kdor se takoj strese, če se kdo njegovi osebi malo prenerahlo približa, takega svarimo z vso odločnostjo, naj se ne druži z nami. Slog naših nasprotnikov je že določen; njegovi krepki izrazi so ugodna dedščina prošlih časov in le redko kedaj malo napredujejo. Lansko leto je bil katoliški shod; letos se bo tedaj še večkrat pisalo o njem. Kako utegnejo pisati o takih stvareh nasprotniki, bodi tukaj primer iz starih časov:

„Kdo se ne spominja grdega in nesramnega psovanja mnogih duhovnikov na prižnici (NB.) in zvonaj cerkve, v klerikalnih časnikih lanskega leta! Kakó so kričali proti svobodomiselnim možem ter jih za brezverce razglasili (NB.), ker le-ti niso hoteli izdati svojega naroda rimsko-jezuitski sužnosti. „Vera je v nevarnosti“, ta krik (NB.) se je razlegal iz duhovenskih ust dan za dnevom, da je ljudstvo res moralo misliti, da bode zdaj pa zdaj vse vere konec, verne ljudi pa pobral antikrist. A kaj se je vse skrivalo pod krinko

sv. vere? Samo gospodstva željnost nekaterih prenapetih višjih duhovnikov ter jezuitarskih odgojencev, kateri so nevedne ljudi hoteli s tem pripravljati, da bi se sami odrekli svojim ustavnim pravicam ter si naložili breme sužnosti.“ Tako je pisano v knjižici (str. 38) „Slov. in državni zbor leta 1873 in 1874., katero je tiskala „Narodna Tiskarna“ in katero je založil dr. Jože Vošnjak. Bere se ondudaj tudi o „ultramontanskih kričačih“, o „reakcionarnih hujskačih“, o „farizejski nazadnjaški stranki“, o „lažnjivosti in obrekljivosti onih, večjidel duhovnih gospodov in časnikov od njih pisanih, kateri hinavsko pod krinko vere skrivajo svoje sebične namene ter poštenega slovenskega kmeta begajo in plašijo z izmišljenim strahom, da je vera v nevarnosti“ (str. 96). Tako se je pisalo takrat, tako se bode tudi v bodoče, zakaj katoličanje ne bodo smeli in ne bodo mogli mirovati v svojih zahtevah.

Še nekaj drugzega se učimo iz tistih časov. Mej nesrečniki, ki so takrat trobili v liberalni rog, ker so glasovali v zbornici za zakone, cerkvi nasprotni, ki so jih zagovarjali doma, ki so na ta najmanjše čuden način iskali in dobili naklonjenost liberalnih listov, so bili žalibog tudi duhovniki. Leta 1874 je videla dunajska zbornica oduren prizor, da so redovniški in posvetni svečeniki govorili za znane interkonfesionalne postavbe. Mej njimi je bil tudi znani Malorus Naumovič, ki je l. 1861 kot pravoslavni župnik v Rusiji umrl.

O tem možu se piše v imenovani knjižici tako-le: „Naumovič, častivredni mož s sivimi lasmi... je iskren Slovan, vnet katoliški duhovnik, a ne pozna one fanatične nestrpljivosti, katera se je žalibog po pritisku graškega škofa Zwergerja (NB) zasejala v poslednjih letih tudi med naše slovenske duhovnike. Ker je ta govor prišel iz ust slovenskega katoliškega duhovnika in ker iz njega veje oni duh, ki je nekaj tudi po

Slovenskem zedinil vse moči posvetne in duhovne k narodnemu delovanju, priobčimo iz njega glavne stvari“ — — —

Nato navaja nekaj stavkov iz Naumovičevega govora. Mi priobčujemo tudi nekaj odlomkov zato, da se izprevidi, kakšen mora biti tisti duh, ki bi po mnenju liberalcev zedinil na Slovenskem vse moči k narodnemu delovanju in da se izvé, kaj se zahteva od duhovnika k — slogi. Naumovič pravi mej drugim:

„Mi ne moremo izreči, da bi mi in naš narod ne priznali teh postav (namreč konfesionalnih), kajti ta izrek bi bil proti našemu katoliškemu čustvu, proti našemu državljskemu mišljenju. V nobeni odločbi postavbe ne najdemo kakšnega napada na pravo bistvo katoliške cerkve. Nam še na misel ne pride, da bi državni zbor ne bil kompetenten, sklepati o teh postavah.“

Bilo bi odveč opozarjati na to, da primerjajmo omenjeni čas z našim; saj je primera sama ob sebi dovolj jasna. Samo nekaj dostavljamo: Vzlasti po katoliškem shodu je bilo v „Narodu“ in „Novicah“ nekaj člankov, katerih ni mogel napisati — lajik. In tisti članki so bili nekako vodilni v boju proti katoliškemu shodu, proti našemu knezu in škofu, proti udanostnim izjavam.

To izjavljamo brez komentara, in sicer zato, ker je neka dnevna novica sobotnega „Naroda“ upravo sama dokazala in je dotičnik celemu svetu s tem hotel dokazati resnico gorenjega stavka. Ljubljanska duhovščina se je namreč predstavljala v soboto mil. knezu in škofu ob 10., kakor smo poročali. Zvečer je pa že priobčil „Narod“ nekaj besedij iz govora mil. prošta, smešič h krati njega in katoliški shod. Ni pa omenjal dotični poročevalec, kako da so odgovarjali prevz. knez in škof in kako ljubeznjivo, kako milo so se izrekli o svojih nasprotnikih.

Zatajiti moramo iz dostojnosti in spoštovanja do stanu te vrste poročevalcev vsako trpko besedo. Le to pristavljamo! Naumoviča je zavedla njegova

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

Jesensko popoldne leta 1847, po krščanskem nauku, so bili zbrani možakarji Doselčani sredi vasi. Pridno so vlekli dim iz malih čeder ter se živahno pomenkovali. Nekateri so posedli po starem hrastovem deblu, drugi so se pa postavili v krogu ob njem ter oblastno prekrizane roke držali na hrbtu.

„Kako je to toplo solnce,“ govoril je Novin, postaran mož v rhaastih hlačah. Viseke škornje je je imel potisnjene za pete. Podveze so mu mahale ob njih.

„Saj vendar že precój jeseni pomnim, a tako gorke pa le ne, kakor je letos. Surovina je že vsa pospravljena, pa sem še videl včeraj lastovico gorile za našim hlevom.“

„Le potrpi,“ seže mu Kralj v besedo, „tako bode še mrz, da bode vse škripalo. Jaz se pa le bojim za ozimna žita. Kar naenkrat bo potegnil sever, pa bo padel sneg na talo zemljo in škodoval

ozimni. Glej, letos smo, hvala Bogu, imeli tako letino, kakor malokedaj. Kdo vé, kaj bo drugo leto?“

„Kaj bo drugo leto?“ prične hitro Surga, suh možiček, nekoliko zganjene postave, ter stopi v sredo.

„Kdo vé, kaj bo drugo leto? vprašaj. Jaz vé, kaj bo! Vojska, sama živa vojska bo, in ljudje in cesarji se bodo vojskovali, da bo tekla kri, kakor za Belim Gradom, kakor so mi péli rajnce mati. Bog jih varuj hudega.“

„A, beži, beži! Kaj boš to kvasil!“ kregal ga je Kralj nejevoljen, da mu je prevzel besedo; „méniš, če nam berič tam raz kamen pred cerkvijo s tistih preklicanih papirjev bere, da nam boče gosposka zopet sinove pobrati, da mora biti potem vojska. Saj to je vsako leto!“

„O, ti šleva nerodna,“ razhudi se Surga, ter poravnava kolikor mogoče svojo postavo in glasno nadaljuje: „Pa ti boš meni pravil, kedaj bo vojska, kedaj pa ne? Pa ti, ki ne véš in ne znaš na bukve brati, ter ne razumeš cesarskih popirov. — ti pa meni, ki sem hodil v šolo ter se naučil jezika, da bi kmalu gospoda pred altarjem razumel, — drva zavrarska ti!“

Surga bi bil še dalje rohnul in ga ošteval, da ga ni ostavil Brenčé ter ga pohvalno potolažil:

„E, no, saj vémo, da si zeló učen — za vse nas; pusti Kralja v miru. Povej nam rajši o vojski, ali bo, ali ne bo.“

„Kdo pravi, da je ne bo? Sama živa vojska in krvava bo, — vam pravim. Cesar pa Lah se bosta udarila. Sam sem izvedel in videl na svoje oči zapisano s črnim na belo v kanceliji pri gosposki. Ali vam ni danes berič Lukež bral in za bičil, da se ne sme nobeden tako skriti, da bi ga ne dobila gosposka?“

Sosedje so se glasno nasmejali Surgovi opombi. A precej so se jim izresnili obrazi.

Vojska je le vojska. Marsikdo se je bal za sina, katerega bi nerad pustil, da bi ga tebi nič meni nič zaklal hudokrvni Lahon. „Kaj nisem pravice govoril, ka-li, da se mi smejeje? Le čakajte, predno preteče leto, boste pa jokali po rajncih, ki jih bo požrl Lah tam v deveti deželi. Pa kaj, ménite, da bo tega dovolj? K nam, vidite, v našo vas bo prišla vojska. Vse polje bodo pohodili, in kruh nam bodo kradli. Tedaj boste videli, kaj se pravi, smejeti se meni. . . . No, oče Knafelj, pa recite, če ni res! Kako je bilo pa takrat, ko so Francozi k nam prišli? Vi še dobro veste. Mi smo bili tedaj še otroci.“

„slovanska“ in njegova „katoliška“ pot v — razkol in kot razkolnik je nesrečno končal svoje — življenje. Bog vas varuj, Naumovičev!

„Nova Soča“ pa „Slovenec“.

V 52. številu „Nove Soče“ spominja se prijatelj katoliškega dnevnika „Slovenca“ imenoma štirikrat, med vrsticami večkrat, zabavlja „velikim rodoljubom“ „Slovenčevim“, svari z obupnostjo pred bratomornim bojem, prosi trajnega, rečnega miru. „Novi Soči“ je vse možno. Dokazuj „N. S.“ sama!

... „Slovenčeve velike rodoljube“ trebalo bi malce upreči v tako narodno delo, potem bi gotovo več ne zabavljali.“

... „To veselje, to hvaležnost naj bi videli veliki rodoljubi pri „Slovencu“, pa bi se ne rogali našemu delovanju ob jezikovni meji.“

... „Konečno naj bo „Slovenec“ le brez skrbi, ker nam ni treba udrihati po njem ne med letom (Sic!) in ne ob novem letu (Sic!). To smo dokazali, ko brezbrizno molčimo na njegova udrihanja po našem listu, ki se ponavljajo od tedna do tedna. Nam ni treba drugačne reklame, dela nam jo „Slovenec“ v prav bogatej meri. Le udrihajte tudi po novem letu, kolikor Vam drage, mi se z Vami ne bomo lasili. To pa nas ne bo motilo, da Vas ne krcnemo po prstih, kadar se nam bo zdelo, da škodo delate slovenskemu narodu!! „Veselo novo leto! Stari cepci so že vsi obrabljeni, oskrbite si z novim letom novih.“

... „Taka pisarija ne zasluži resnega odgovora, ker obsoja se sama. Koliko truda in denarja nas stane borba za narodni obstanek v Gorici, a „veliki rodoljubi“ pri „Slovencu“ se drznejo tako zlobno rogati se našemu delu. Ko bi jutri ne bil sveti večer, povabili bi vse svoje čitatelje, da bi odgovorili „Slovenčevi“ pisariji z znanim Greuterjevim medmetom. Sram jih bodi!

Po teh laskavih opredelbah „velikih rodoljubov“ „Slovenčevih“, pogubnega delovanja „Slovenčevega“ z obupnostjo kliče „Nova Soča“ po spravi, po „trajnem, večnem miru“ tako-le: ... ti uzroki ... silijo nas Slovence ob laški meji, da z obupnostjo kličemo svojim rojakom v osrčju Slovenije: Gospóda, glejte, kaj delate! Odgovornost bo velika pred našimi potomci, pred našo bodočnostjo, pred zgodovino, pred Bogom. Dobro preudarite in izprašujte svojo vest, če so razlogi res tako grozovito tehtni, da se mora do zadnje kapljice izbojevati bratomorni boj, če tudi pademo eni in drugi na milost in nemilost pod potničevalni nož mogočnih tujcev. — Bliža se sv. večer, doba tihega, skrivnostnega premišljevanja: zakaj in po kaj je prišel sam božji Sin na ta grešni svet? Kaj nam je prinesel, kaj zapustil! Angelji na nebu pojó: Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Posnemajmo jih, sezimo si prijazno v desnico, vsi, kolikor nas je slovenskega imena in srca in sklenimo trajen, večni mir, kateri bo najgotovejša zaslomba: veri in narodnosti v Sloveniji.“

Koga bi ne ogrevale te zares lepe besede? Zdi se nam, da čutimo že krčevito seznanje v desnico! Zdi se nam tudi, prepričani smo, da „Novi Soči“

„Bog nas varuj te šibe,“ pričel je pripovedovati mož, ki je sedel na hrodu, ter naslanjal roki na palico, ki jo je postavil med kolena. „O, to nam bo huda péla, če nas Bog potiplje od te strani. Jemnesta, kako bi bilo za Francoza hudo, pa so bili še dovolj poštenei.“

„Meso smo jim morali dati in pogačo, sami pa smo črnega kruha stradali. Nobena reč ni bila varna, vse je šlo ž njimi. Vidite, tam-le na onegavem vrtu so kurili in svoje šotore postavili. Ves plot so požgali. — In kaj ga ne bi? Vsak je odnesel eno desko, pa ni bilo znati, kje je stal prej plot. To vam jih je bilo kot listja in trave.“

Počasi so pristopali še drugi možje, ki so še dobro pomnili Francoza, ter so glasno pritrdjevali Knsljevji pripovedi ali pa pomenljivo kimali z glavami. Tudi gruča fantov se je zbrala krog njih. Vsakemu je utripalo srce, češ, kaj, če bo treba zadeseti puško in iti na vojsko. Modrovali so, da bi brez njih lahko opravili. Jezili so se torej nad gosposko, posebno pa še nad beričem, ker jim nosi taka naročila ter jim dela skrbi in težave.

(Dalje sledi.)

ni do resnice, ker ni še vložila temelja slogi, spravi, miru. „N. S.“ je vesled neumornega delovanja pozabila povedati, na katerem temelju bi imela procvitati sloga, sprava, mir, skupno delovanje vseh „kolikor nas je slovenskega imena in srca“. Pozabila je namreč povedati, da njen program so resolucije I. slov. katoliškega shoda. Saj pa tudi ne more umeti, da program katoliških listov (katoliška hoče po sili biti tudi „N. S.“) v katoliški Sloveniji ne more biti drugačen kakor katolišk; ne more umeti, da bi resolucije I. slov. katol. shoda utegnile biti tak program, edini mogoč program katolišemulistu zdaj na Slovenskem. No, do takega katolicizma ni „N. S.“! Dokazi so brezobzirno napadanje katol. shoda pred in potem, dokazi so slavospevi slovenskemu razumništvu zbranemu na „Svetčemu banketu“, razumništvu, ki se je drznilo udeleženca I. slov. katoliškega shoda pitati s prelepim naslovom: „izdajica“.

„Soča“, zapamti si, da brez temelja ni zgradbe, da temelj sloge so resolucije I. slov. katol. shoda, da dokler teh ne podpišeš, ne priznaš za svoj program, ni premirja, ni miru, ni sprave, ni sloge med nami, ker Slovincu katoličanu, ki ume duha katoliške cerkve, ni možno po vesti umakniti se od tega stališča, odnehati od te tirjatve.

Podpiši torej resolucije I. slov. katol. shoda, uvažuj jih in ponehal bo bratomorni boj, zavlada bo mir, zavlada bo sprava in složno delovanje na katoliško-narodni podlagi se bo pričelo v prid ljubljene Sloveniji.

Liga + 25.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. januarija.

Današnji dan je velike važnosti za *notranjo politiko naše države*. Ta dan je menda tolikega pomena, kakor so bile znane dunajske konference, v katerih se je, bila skovala češkonemška sprava, od katere se je pričakovalo pomirjenja narodnosti na Češkem, ali je pozneje vse kaj drugega prišlo. Nasprotja so se še poostriala in danes lahko rečemo, da bi grof Taaffe ne bil sklical onih konferenc, da je vedel na kak upor, da bode zadel. Kdo ve, če se z današnjim dnem tudi kaj podobnega ne začne. Danas vlada neki klubovim predsednikom sporoči program nove večine in potem se začne pogajanja mej strankami. Dosedaj ni nič gotovega znanega o tem programu. Kar so dosedaj pisali listi, to so največ le ugibanja, vladni listi so pa sem ter tja omenili to ali ono, da se je tako malo izvedelo, kaj poreko druge stranke, in se po tem seveda prikrojilo novi program. Vsekako je pa pomenljivo, da nobena stranka posebnega zaupanja ne stavi v novi program in novo večino. Skoro vse so nekako prepričane, da nova večina ne bode stalna. To je čisto naravno. Nova večina ne bode osnovana na nobenih stalnih načelih, temveč bode le skrpano za silo, zato ni tudi od nje stalnosti ni pričakovati. Grof Taaffe ne gleda daleč v bodočnost, zadovoljen je, da se le prerije skozi sedanjost. Naravno jej da mora taka politika semtertja zadeti na težave, katere se morajo vedno vekšati. Sploh pa vlada le preveč deluje na to, da stranke cepi in razbija, premalo pa stori za njih okrepljenje. Nekaj časa se morda na tak način lažje vlada, ker od nobene strani ni pravega upora. Naposled se pa stvar le maščuje. V najvažnejših trenutkih pa vlada utegne zastoj iskati večine. Kdo ve, če morda ni več daleč, da bode Taaffe se obžaloval, da ni več storil, da bi bil ohranil nekdanjo desnico.

Izrekli smo mi že tudi svoje obžalovanje, da se pri pogajanjih o sestavi nove večine ne misli nič ozirati na *zastopnike češkega naroda*. To so zakrivali *Mladočehi* sami, ker si s svojo separatistično politiko niso zvali pridobiti nobenega vpliva. Na volilnih shodih so se bahali, da se bodo jim že ponujali zavezniki, ali sedaj se pa vedno razne stranke manj zmenijo zanje, le levičarski listi jih včasih malo pohvalijo, če kaj store, ka jih mora še

bolj osamiti v državnem zboru. Veselo znamenje je pa, da že vendar na Češkem začnejo spoznavati, da radikalna politika ne more privedi do ničesa dobrega. Te dni je bila volitev za deželni zbor v Plaznu. Izvoljen je Schwarz, katerega so priporočali zmerni Mladočehi in ga volili tudi Staročehi. Dobil je 1420 glasov. Kandidat radikalnega kluba Mladočehov je pa dobil samo 553 glasov. S to volitvijo se sicer razmere strank v češkem deželnem zboru ne bodo nič spremenile, ali pa vendar utegne imeti še velike posledice. V mladočeškem klubu je mnogo poslancev, ki so za pametnejšo in zmernejšo politiko, ali dosedaj se ti možje neso prav upali stopiti na noge, ker so se bali vedno „Narodnih Listov“, da bi jih ne jeli napadati in jim izpodkopati zaupanja pri narodu. Sedaj bodo pa že dobili več poguma, ko vidijo, da prebivalstvo več slepo ne veruje Gregrovemu glasilu in je pustilo ne cedilu kandidata, za katerega je ta list delal na vse pretege.

Kakor češki narod začneja spoznavati, da stranke, ki veliko obetajo, le malo izpolnijo, ravno tako tudi *Srbaki*. Začel se je obračati od radikalcev, kateri so mu obetali ponizanje davkov in Bog vé, kaj še vse. Pri občinskih volitvah zmagujejo liberalci, kateri so v resnici najkonservativnejša stranka v Srbiji. Radikalcem je posebno to izpodkopavalo stališče, ker je njih gospodarstvo občinam nakopalo mnogo dolgov in sploh zapustilo dosti neredov. Nekoliko pa seveda vpliva tudi vlada, kakor je že v Srbiji navada. Radikalci so jako potrti vsled izida občinskih volitev posebno na kmetih, kjer so bile njih najzanesljivejše postojanke. Bojé se že, da propadejo pri volitvah za skupščino. Nedavno so se še bahali, da je štiri petine naroda za njimi in pretili z vstajo, ali sedaj se pa kaže, da že kmetje za nje ne marajo, v mestih pa radikalci tako nikdar neso bili Bog vé kako priljubljeni.

Kakor v Srbiji tako se tudi v *Bolgariji* že začneja priprave za volitve. Volilo se bode veliko sobranje, katero bode premenilo ustavo. Kakor se pričakuje, bodo volitve se vršile precej mirno, ker opozicija itak ne upa doseči kaceh posebnih vsploh. Duhovščina bode morda malo skušala agitovati proti vladi, ali bolgarska pravoslavna duhovščina nema posebnega vpliva. Dosti se pa tudi vladi ne bode ustavljala, ker je baš sedanje ministerstvo veliko storilo za zboljšanje njenega stanja. Nekateri politiki v zapadni Evropi premembe ustave ne odobravajo, ker mislijo, da se bode s tem razžalil ruski car, ki je zaščitnik pravoslavne vere. Tem odgovarja vladna „Svoboda“, da Rusiji ni za pravoslavno vero, temveč le za deželo. Naj bi vsa Bolgarija bila pravoslavna s cigani vred, ali bi bila samostojna, pa bi vendar Rusiji ne bila tako po volji, kakor bi bila makari vsa katoliška, da bi le v nji zapovedovali ruski generalni gubernator in drugi ruski generali. „Svoboda“ ima najbrž prav. Potem pa ta list naglašá potrebo dinastije v Bolgariji.

Revizija ustave v Bolgariji je dala priložnost nekim krogom v *Rusiji*, da zopet hujskajo proti *Avstriji*. V Peterburgu je izšla neka knjižura, v kateri se priporoča vojna z Avstrijo. Pisec, neki ščeglov, skuša Ruse prepričati, da Avstrija hoče se razširiti po Balkanu in da hujska Bolgare proti Rusiji. Tem rovanjem pa Rusija najložje naredi konec ob Karpatih z vojno. Rusija ima celó dolžnost, osvoboditi Rusine avstrijskega izésa. Ta knjižura pa v Rusiji ni vzbudila posebne pozornosti. Resni ruski politiki tudi izpoznavajo, da je Rusiji potrebno, bolj gledati na notranje zadeve, kakor pa vtikati se v avstrijske stvari. Gospodarski položaj je v Rusiji jako žalosten. V mnogih gubernijah zopet vlada glad.

Pa tudi razmere v *Franciji* ne vzbujajo v Rusiji posebnega veselja do vojne. Jedina zaveznica Rusije je Francija, kjer pa sedaj anarhisti že ponosno vzdigujejo glave. Panamski škandal je vse te nevarne elemente oživil. Naj sedaj Francija začne kako vojno, takoj bode imela doma socijalistiško vstajo. Kaj pa pomenja taka vstaja, se Francozi še dobro spominjajo in gotovo noben francoski državnik ne želi obnovljenja komune.

Cerkveni letopis.

Konference katehetov — umestne. Z Gorenjskega se nam poroča: Dne 20. dec. so imeli v Gradcu gg. kateheti svojo konferenco. Med drugim razpravljali so kot glavno točko: „Koliko stari naj so otroci, da se spusté prvokrat k sv. zakramentom? Določili so tudi že program tretji konferenci, katera

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr

V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnine in oznaniia (insertate) prejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2. I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 2.

V Ljubljani, v torek 3. januarija 1893.

Letnik XXI.

„Slov. Narod“ in framacsonstvo.

„Slov. Narod“ je pisal, kakor smo poročali, v svoji številki 288 o papežu Leona XIII. najnovejših okrožnicah proti framacsonom mej drugim nastopno: „Vatikan je pri panamski afēri zgubil nekaj milijonov frankov; nevolja nekaterih duhovnih diplomatov je torej opravičena.“ To je „Narod“ navel kot povod papeževi okrožnici proti framacsonom.

Nečuvveno je bilo do sedaj na svetu, da bi se bili papeževim okrožnicam podtikali taki nizkotni, zaničevanja vredni povodi, in to v listih pisanih od katoličanov. — Taki pisavi mora oporekati vsak katoličan, ki si je še ohranil le nekoliko drobtin katoliške zavesti. To smo storili tudi mi.

Na naš popolno stvaren članek pa je „Narod“ odgovoril v številki 292 nastopno: „Predsinočnji „Slovenec“ priobčil je članek pod zaglavjem: „Slov. Narod“ v službi framacsonov“. Trditve, obsežna v tem stavku, zamogla se je roditi le v glavi neozdravljivega norca ali pa brezvestnega pobalina. Prvega pomilujemo, drugega zaničujemo, časti stvarnega odgovora pa ne privoščimo ni jednemu, ni drugemu. To naj blagovolijo v vednost vzeti poštenjakoviči v „Katoliški Tiskarni“.

Na tak način polemizovanja mi seveda nismo odgovarjali; a „Narodu“ onih framacsonskih lavorik še ni bilo dovolj. Sporočujoč v številki 295 v božičnem nagovoru sv. očeta pravi: „Leon XIII. izrekel je jako pesimistično sodbo, češ, da tako nevarne in napete še niso bile javne razmere, odkar je utihnila „la bête humaine“, to je, od velike francoske republike. Vzlic temu pa se papež ne odreče upanju, da se bodo razmere še na bolje obrnile, in sicer se nadeja, — kakor je to pač samo po sebi umevno pri vidnem glavarju katoliške cerkve, — da se bodo to posrečilo prav katoliški cerkvi. — Tudi o položaju katoliške cerkve v Italiji govoril je papež in očital italijanski vladi, da odkrito podpira prostozidarstvo samo zato, ker je bajé sovražno katoliški cerkvi.“

Mi jako obžalujemo, a na podlagi takih stavek v „Narodu“ moramo biti še vedno mnenja, kakor smo ga obširneje pejasnili v članku „Slov. Narod“ v službi framacsonov“. — Kake nazore pač mora imeti pisatelj takih vrstic o katoliški cerkvi in o njenih socialnih nalogah vzlasti v sedanjem času? — Prostozidarstvo, katero so že papeži tolikokrat obsodili in stigmatizovali kot krščanstvu najnevarnejšo družbo, to prostozidarstvo je pri „Narodu“ še vedno „bajé sovražno katoliški cerkvi“.

Tako pisarenje bi delalo čast vsakemu židovsko-liberalnemu listu, ki zajema svoja navodila iz — lože, a da se pri „Narodu“, ki vedno zatrjuje, da je „katolišk“ list, trpi kaj tacega, proti temu bomo vedno dvigali svoj svarilni glas, zlasti ker to niso le posamezni slučaji, marveč je v vsem videti neko tendencejo.

Članki: „Slovenci in loža“ prav po teh dogodkih posebno umestni, katere bomo objavili, nas bodo uverili, da naši slovenski liberalni časniki delujejo prav marno v prosep — lože. Za danes le še dostavimo svoje začudenje, da v take liste, katerim je bajé prostozidarstvo sovražno katoliški cerkvi, donasajo katoliški duhovniki kukavična jajca, kakor nam bodeta gledé na „Narodovo“ poročilo o zadnjem novoletnem čestitanju ljubljanske duhovščine prevz. knezoškofu gotovo pritrčila tudi gospoda Ant. Koblar in Ivan Vrhovnik.

Neumestna razburjenost.

Iz Celovca, dne 26. dec.

Dne 21. t. m. minolo je 25 let, odkar „osrečuje“ po nemških laži-liberalcih vstvarjena ustava avstrijske narode. Liberalci so hoteli s prva ta zgodovinski dan obhajati kolikor moč sijajno, pa so se pomislili ter namesto radovanja in slavlja začeli se sramovati svojega lastnega deteta! „Den Geist, den ich rief, den werd' ich nicht mehr los,“ si kličejo s pesnikom naši liberalci baš sedaj ob 25letnici svoje ustave, katere jim je nakrat postala — trn v peti! Da je ustava v obče „liberalna“, to jim sicer

ugaja, a da je v nji i osodepolni člen XIX., na katerega podlagi se mora i nesrečnim „bindišarjem“ še privoščiti mrvica narodne enakopravnosti, tega nikakor ne morejo spraviti v svoj koš!

A da se je ravno sedaj po slovitim prvem koroškem „parteitagu“, od katerega si je nasprotna klika toliko obečala, na podlagi „nesrečnega“ člena XIX. ukrenilo, da mora slavni magistrat „nemškega“ (?) Celovca (na slovenskih tleh) hočeš nočeš sprejemati in reševati i slovenske vloge ter dopise, to jim je sedaj najhujši „crimen laesae majestatis teutonice“, zoper kateri se branijo z rokami in nogami!

Ni treba posebej poudarjati, da so se posebno hudo repenčili nasprotni nam časnikarji ter javkali po svojih listih, pričeni od velike dunajske židince „N. Fr. Pr.“ do zadnjega nemčurskega zakotnega lističa čez „strašno krivico“, ki se bore Nemcem godi bajé v Celovcu. Bruhali so in še brubajo radi tega ogenj in žveplo nad Slovenci, ki so tako drzni, da začno zahtevati, naj se ne sprejema samo njih denar, marveč naj se spoštuje i njih materna beseda ter naj se ravna po jasnih določbah zakona. Vihar ta v nemški čašici se do sedaj še ni polegel.

Da so nad onim ukazom bili zlasti tukajšnji nemški sršeni razjučeni, je jasno. Dr. Luggin, vodja koroških Nemcev, podal se je v tej zadevi hitro na Dunaj, da tam še reši, kolikor se je sploh dalo rešiti. V naši mestni zbornici, ki je po oni določbi največ prizadeta, usula se je toča na uboge pare Slovence dne 13. t. m. Vnel se je izmed p. i. mestnih očetov dr. Ivo pl. Hibler, ki je z „nabrušenim“ in z burno pohvalo odobrenim govorom zoper ... „bindišarje“ rešil „čast“ globoko užaljenim mestnim odbornikom. Je imel pa zares tudi vzrok ta gospod, da se je vjedal z blestečimi, samo že nekoliko obrabljenimi frazami nad naredbo visokega c. kr. notranjega ministerstva ter s skušenimi „schlagerji“ udrihal po Slovencih. Baš pl. Hibler je priznani „leibjurist“ celovških mestnih očetov, predsednik pravnega odseka, odločujoč v vseh pravnih zadevah, s katerimi se ima pečati naš občinski

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

„Ta strela beriška se priklati med nas ter nam ne da pokoja,“ jezil se je Gozdarjev Janez. „Da bi sam bes pobral vse beriče in gosposko, ki misli, da smo mi njeni psi, ter nas pošilja Bog vé kam, da nas pobijajo, kakor jaz zajce. Rajši vidim, da grem v najbolj skriti brlog, kakor medved po zimni, kot da bi se dal vjeti in vtakniti v vojaško sukno.“

„Tiho, tiho,“ šepetnil je skrbljivo Novin. „Nikar ne zabavlaj na gosposko; glej, tam le gre Lukež. Saj pravim, če o volku govoriš, pa volk pride.“

Vsi se na to obrnejo proti koritu. Droben močitelj s znano kapo cesarskega služabnika nižje vrste se je primotal okoli vogla Brencetove hiše. Pod pazduho je stiskal nekaj papirjev. Z drobno palco se je trkal ob nove bariške hlače.

Opomniti je, da ta čas ni nosil po Gorenjskem

drug dolgih hlač, kakor bariči in cunjarji. Zato so pravili dolgim hlačam sploh bariške.

Gledal je le v tla, kakor da ne bi videl zbranih vaščanov. Ko se že precej približa, pogleda potuhnjeno izpod košatih obrvij ter dobrovoljno pozdravi Dosélcane.

„E dobro popoldne, možje! Pa bo malo mrzlo, tako na večer golorokim stati na vasi. No za fante je pa še le prav, da se utrdijo za vojsko, da pokažejo, kaj so Gorenjci. Kaj ne, Janez, he, he!“

„Ne zini mi več o vojski! Sem že dosti utrjen, da tebe prelomastim in ti pretarem tista suha rebra, če se ne izgubiš hitro iz naše vasi.“

„O Bog in sveta Pomagalka, nikar me ne preklinjaj in ne tepi, saj sem le tako rekel v šali ... kar je res, je pa res?“

„Molči, pa poberi se izmed poštenih ljudij, če ne kupim ušesa in še teh par las, ki jih imaš na glavi zastonj od tebe, ter te postavim tje v močilo, da boš vedel, kaj se pravi, poštene ljudi dražiti.“

Možje so pogovarjali Janeza, naj ga pusti pri miru. A vendar le bolj na videz. Vsk bi mu bil privoščil, da bi mu bil potipal Janez nekoliko na žilo. Poznali so ga — kot Lahov koš. Lukež j

porabil priložnost ter jo urno pobrisal, da je unesel zdravo kožo.

Solnce je zatonilo za mogočnim triglavskim sklodom. Zazvonilo je zdrava Marija. Možje so se porazkropili vsak na svoj dom. Fantje in ž njimi tudi Sarga so jo zavili po ulicah v Kokrčanovo gostilno. Janeza so imeli v sredi. Visok, širokoplečen in nasajen mladenič pri dvajsetih letih vam je bil Gozdarjev Janez.

Pri Kokrčanu ni bilo pivcev, ko so vstopili fantje. Le tam za vratmi je sedel Adam, vsem znani piskrovez, ter vrtil med prsti steklenico „rakije“, kakor je sam imenoval po hrvaško žganje.

Gostilničar Urh, sedemdesetletni stavec z dolgo, sivo brado je sedel pri peči ter na debelo vlekel dim iz velike pipe. Njegova zakonska polovica, debela Lija, je pa dremala na drugi strani.

„Hoj, Lija, ali bote s kokoši vred morali na gredi, če že sedaj dremljete,“ rekel je Gozdarjev Janez ter z roko precej nemilo potresel kimajočo krčmarico. „Hoj, bokal vina na mizo, da si duše privežemo, predno gremo na vojsko.“

Lija nabere obraz v kaj neprijetne gube. Videti je bilo, da ni vesela, ker jo tako z grda budi.

zastop. A kdor malo pomisli, kolikokrat in kako nezno se je naš mestni odbor že blamiral na višjih in najvišjih mestih baš radi slovenskih vlog, kdor pomisli, da je vse one prizive izvršil in skoval ravno g. I. pl. Hibler, ki je i na nemškem „parteitagu“ srkal nemškega navdušenja, ta temu gospodu pač ne bode zameril, da mu je po znani naredbi vzklopelo sree, da se je radi tega moško dvignil v seji dne 13. m. m. in v fulminantnem govoru dal duška svojemu užaljenemu nemškemu ponosu. Zato je izlival svoj žolč in gojv nad slovenskimi „hujšakči“, ki tako drzno zlorablajo „gostoljubnost“ nemškega Celovca!

No, „gostoljubnost“ in „pravicoljubnost“ naših Nemcev je Slovencev pač predobro znana, da bi bilo o tem treba zgubljeni mnogo besed! Tako se je „parteitag“ sklical menda samo iz ljubezni do Slovencev. Iz gole „pravicoljubnosti“ udriha se po liberalnih listih na liberalnih shodih kolikor le mogoče robato in surovo po slovenskih rodoljubih.

Iz gole ljubeznji in gostoljubnosti se značijo slovenski duhovniki, ki nimajo drugega, v liberalnih očeh pač neizbrisljivega madeža na sebi, nego da so Slovenci „Hetzpfaffen“, se nativlja posvetne narodnjake kot „Winkelsehreiber“-je! In koliko takih dokazov hvalisane uljudnosti (?) in gostoljubja bi se še dalo navesti!!

Z vsem svojim robotim besedičenjem o „merkwürdiges Schriftstück“, kakor imenuje pl. H. narredbo ministerstva, dokazal je pa ta privrženec „naroda mislecev“ le, da je veren drug tukajšnjim nemškim časnikarskim kričačem, s katerimi se more gledé robotosti in neotesanosti vsak čas vspesno meriti. Z znano nemško „temeljitosjo“ (?) „dokazal“ je, da si je Celovec že „skozi stoletja ohranil čisto nemški značaj, in da so še le po ustanovitvi slovenskega katoliško-političnega in gospod. društva privandrali k nam „fremde Hetzer und Agitatoren“ ter s svojim „sprachlichen Muthwillen“ (!) zlorabili (!) gostoljubnost nemškega mesta.“

Malo ne toliko neresničnih trditvev in neosnovanih napadov, kakor besed! Da je „slovenischer Hetzverein“, kakor je račil pl. H. imenovati naše vrlo katoliško-politično in gospodarsko društvo, osnovano na popolnoma postavnih podlagi, da ga je izrecno potrdila koroška deželna vlada, da je njegovo delovanje čisto postavno, za to se učeni doktor bore malo zmeni, marveč kar prav krepko udriha po rodoljubih, ki stojé na čelu društva in ki so zakrivilili le to, da ne marajo hoditi za gospodujočo kliko čez drn in strn.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. januarja.

Vsa skrb grofa Taaffeja se sedaj koncentruje v tem, da bi osnoval *ново večino* iz zmernih elementov avstrijske zbornice poslancev. Dosleden politiki, katere se drži od svojega začetka, prizadeva si konservativce in liberalce pripraviti k skupnemu delovanju. Čuditi se moramo ministerskemu predsedniku, da je še vedno tako trdno prepričan, da je to mogoče, ko bi ga vendar že skušnija bila morala o nasprotnem poučiti. Nasprotja mej liberalci in kon-

A molčala je. Pomela si je zaspane oči ter odšla iskat vina.

V tem so pa fantje posedli krog debele javorove mize. Le Janez je še stopil tje k Adamu ter mu ponagajal.

„O, presneti Adam, tebi se pa godi, kakor prvim starišem v rajju. Da, še bolje, ker nimaš Eve, da bi te zapeljala.“

„O, Bog me, da ti praviš, da se mi dobro godi. Poglej me no! Strgan, lačen, suh in poleg tega pa še star, pa se mi bo dobro godilo. Zasluzim komaj toliko, da kupim mrvice rakije, da ž njo duši branim na oni svet.“

Adam je še dalje hotel praviti o svojih krizih in težavah. Toda Janez se je obrnil stran ter prisedel k tovarišem. Lija je postavila bokal na mizo in Janez si je natočil, potem pa pomaknil kozarec naprej. Hitro je krožil bokal okolu mize in kmalu so se razvneli ter postali prav živahni. Le Janez ni pil, kakor navadno. Toliko, da ga je pokušal. Poleg njega je sedel Surga. Vedno je tiščal tje vanj ter mu z ognjevitno besedo pravil in prerokoval menda nekaj važnega, zakaj Janez ga je zvesto poslušal. (Dalje sledi.)

servativci so prevelika, da bi se dala odpraviti. Moti se, kdor misli, da se konservativci in liberalci ne strinjajo samo v nekaterih političnih vprašanjih, katera naj se postavijo z dnevnega reda, pa bode najlepše sporazumljenje mej Ohlumeckim in Schwarzenbergom, mej Plenerjem in Kathreinom. Naj konservativci tudi za nekaj časa popuste zahtevo po verski šoli in narodni enakopravnosti, liberalci pa češkonemško pravo in se nekaj drugih tacihi stvari in se skupno lotijo socijalnih in gospodarskih vprašanj, bode se vendar kmalu pokazalo med njimi največje nasprotje. V gospodarskih vprašanjih je še večje nasprotje mej konservativcem in liberalcem, nego v drugih. Liberalci hočejo, da se pusti vsakemu popolno svobodo, gospodarski pritiskati in izžemati družega, konservativci pa žele varovati tudi delavca in malega obrtnika proti velikemu kapitalu, slabšega proti močnejšemu.

V zadnjem prestolnem govoru si je vlada celo vrsto *socijalnih reform* postavila za svojo nalogo. Vse te reforme pa še dandanes v parlamentu neso prišle na vrsto in to zaradi tega, ker ni večine, ki bi bila sposobna za tako delo. Liberalci sploh nečejo ničesa slišati o kacihi socijalnih reformah, ki bi bile nižjemu ljudstvu v korist. Po njih mnenju ima država v socijalnem oziru samo braniti bogatine pred nižjimi sloji prebivalstva, da brez skrbi lahko odirajo druge, cerkev naj pa delavcem samo priporoča potrpežljivost, delodajalce pa pusti s svojimi nauki pri miru, ker nauki o krščanski ljubezni ne ugajajo bogatim tovarnarjem in posestnikom rudnikov.

Če je Taaffeja resna volja nadaljevati socijalne reforme, poiskati si mora *konservativno večino*. Tako večino dobiti, ni tako težavno. Pokliče naj se čisto konservativno ministerstvo, katero naj zbere okrog sebe konservativne veleposestnike, kristijanske socijaliste, nemške konservativce in pa konservativne Slovence. V sedanji zbornici poslancev bi tako ministerstvo najbrž ne dobilo večine, če tudi bi mnogi poslanci, ki sedaj omahujejo semtertja, pridružiti se konservativni večini, ko bi videli, da je na krmilu zares konservativna vlada, ki hoče krščanske načela vresničiti v dejanju, ne pa samo z besedo. Če pa bi nova vlada razpustila državni zbor in pri novih volitvah le malo porabila svoj vpliv za konservativce, pa dobi gotovo močno konservativno večino, ki lahko izvede potrebne socijalne reforme, šolo postavi na zdravo versko podlago in izvrši narodno enakopravnost, ter tako napravi mir mej avstrijskimi narodi.

Ko bi prišla na krmilo vlada, ki bi zares hotela izvršiti narodno enakopravnost, bi v slovenskih deželah radikalni elementi zgubili hitro svoj vpliv. Da so *Mladočehi* prišli do take veljave, je kriva vlada sama, ker je v deželah češke krone izvajala jednostranski narodno enakopravnost. V Sleziji je pospeševala naravnost germanizacijo. Narod češki je dolžil potem svoje staročeške zastopnike, da so krivi takih razmer, ker ne pokažejo na Dunaju dovolj odločnosti. Zmernejši Mladočehi bi tudi kmalu pustili radikalne svoje tovariše, kateri sedaj v svojih glasilih neprestano trobijo, da se Mladočehi ne morejo pajdašiti z nemškimi klerikalci, nazadnjaki in nasprotniki svobode. Mi bi le vprašali češke radikale, kakšni prijatelji svobode so pa pač levičarji, da se ž njimi poslednji čas tako radi pajdašijo, mari ni narod češki največ pretrpel pod levičarskimi vladami, in tudi sedaj ima v levičarjih največje nasprotnike. Kdo bolj nasprotuje vresničenju češkega državnega prava in izvedenju narodne enakopravnosti na Češkem, reakcionarni nemški konservativci, ali pa napredni nemški liberalci? Zatorej naj naši češki bratje popusté liberalne fraze, katere so nabrali iz liberalnega židovskega časopisja.

Posebno poslednji dogodki bi *Mladočehi* bili morali prepričati, da od *levitce* nimajo ničesar pričakovati. Dne 2. decembra glasovali so kakor jeden mož z levičarji proti vladi. Mladočehi so tedaj nemškimi liberalcem ponujali svoje zavezništvo, da hočejo ž njimi vkupe braniti svobodo. Mladočeški listi so od tega glasovanja si obetali Bog vé kaj dobrega. Vlada se bode morala ozirati na Mladočehi, ker se ne bode mogla upirati zjedinjenim Mladočehom in nemškimi liberalcem. In kako so lepo pustili levičarji svoje mladočeške zaveznike na cedilu. Ponudili so se, rekli bi, grofu Taaffeju, če jih še potrebuje. Začela so se pogajanja mej vlado in levičarji, Mladočehi so pa na strani ostali in lahko gledajo, kako se jim posmehujejo levičarji, ker so jim pomagali do večjega vpliva.

Sevéda, posebno se čuditi ne smemo, če češki radikaleci se pajdašijo z levičarji. Vsaj je znano, da veliko vlogo pri njih igra znani *Elzer*. Ta mož ima zveze z nemškimi levičarskimi listi, kakor je nedavno razkrilo glasilo realistov. V Eimu imajo mnogi židovski, Čehom ne baš prijazni časopisi zvestega sodelovalca. Sprva je Eim hotel to kar prezreti, ali ko se je ta novica bolj razširila, je pa v „Narodnih Listih“ izjavil, da to sumničenje izvira le iz motnih tendencij, iz katerih ga hočejo očrniti staročeški listi. Pri tem je pa najbrž nalašč preril, da „Čas“ ni staročeški list, temveč glasilo velikega dela mladočeške stranke, ki gotovo precéj pozná Eimovo delovanje.

V tem, ko se v Avstriji grof Taaffe pogaja z različnimi strankami o sestavi nove večine, se v *Nemčiji* vlada pogaja s strankami o vojaški predlogi. V obeh državah sedaj gre za vladno sistemo. Pri nas bode stališče grofa Taaffeja spravljivi politiki se jako omajalo, ko bi se pogajanja ponesrečila, v Nemčiji pa tudi najbrž odstopi grof Caprivi, če propade vojaška predloga. Poprej bodo pa še poskusili z razpustom državnega zbora. Cesar sam se je že izrazil, da utegne razpustiti zbor. S strahanjem z razpustom se nadeja vlada, da ruzne stranke pripravi k prijenljivosti. V Nemčiji je več strank, ki se bojé volitev, posebno liberalci nič kaj ne marajo stopiti pred svoje volilce, ker tudi v Nemčiji prebivalstvo spoznava škodljivost liberalizma. Samo katoliški centum se volitev ne boji in se sme zanašati na volilce.

Zmečane razmere v *Franciji* pač tudi nemških poslancev ne bodo nagibale, da bi glasovali za večje svote za vojsko. Vedno je neverjetnejše, da bi Francozi že iz strahu pred notranjimi prekucijami si upali začeti kako vojno z Nemci. Res mislijo nekateri, da utegnejo Francozi poskusiti svoje srečo v vojni, da tako odvrnejo pozornost od notranjih dogodkov. Tako sredstvo pač pomaga pri kakem drugačnem gibanju, ali anarhistično gibanje, ki se prikazuje v Franciji, bi pa vnanja vojna le še pospešila. Zaradi tega se pa noben resen državnik ne bi odločil za vojno. Mej premožnejšimi stanovci je v Parizu že precejšen strah. Anarhisti že nabirajo denar za vstajo. Njih odbori pridno delujejo. Vlada si pa ničesa ne upa storiti, ker jej je panamska aféra popolnoma zmešala glavo. Poleg tega pa tudi znani Deroulède snuje nekako ligo, ki ima tudi prekucijske namene.

Take razmere pa gotovo neugodno vplivajo tudi na *rusko-francoske* odnošaje. Car gotovo ne bode dolgo za prijateljstvo z državo, v kateri se godé take sčeparije in se pripravlja tako pri lepem dnevu revolucija. Na tako državo se Rusija pri nobeni priliki zanašati ne more. Tako utegne panamska sféra z nje posledicami uničiti ves plod dolgoletnega prizadevanja francoskih diplomatov, da bi napravili zvezo z Rusijo, in za Nemčijo mine nevarnost, da bi dobila vojno od dveh strani. Na jedno stran se pa že brani s sedanjo vojsko in jej zatorej ni tako nujno potrebno pomnoženja vojakov. Ko bi se pa iz Francije anarhistično gibanje hotelo razširiti v Nemčijo, v tem slučaju so pa Nemci gotovi podpore ne le sedanjih svojih zaveznikov, temveč tudi svoje vzhodne sosedé, Rusije.

Socijalne stvari.

Židovski svétli. Če je že obrestovanje denarja v tej meri, kot ga imamo dandanes, samo le posledica nezdravihi socijalnih razmer, potem je gotovo še tem bolj bita negotovost, katera vlada pri denarnih podjetjih, ki nimajo trdnog nastavljenih obrestij. Sevéda je mnogo ljudij tako treznih in nezaupnih, da nalagajo svoj denar v trdne, gotove roke, koder se jim ni bati izgube, nekaj, da jih izposojajo zaesljivim ljudém in se zavarujejo na njihovem imetju, nekaj pa, da dajo denar v hranilnice, posojilnice, ali da ga zmené v državne papirje. S tem pa mnogo denarja ostane židovskim špekulantom na stran, in zato skušaj kolikor mogoče vneti ljudi, naj se lotijo špekulacije, naj si nakupijo vsakovrstnih delnic in tan poskusijo svojo srečo. Delniških družb je brez števila in mnogim gre trda za denar; zato je treba iz občinstva na vse mogoče načine izvabiti, kar se dá, če imajo prav za malo časa pasti delnice pol polovico, ali še bolj, in če se ima prav ponavljati žaloigra panamska. Kot nekaj primer take vade navajamo iz židovskega „Kapitalista“ zadnje številka (stran 15) te-le besede: „Če se bodo obresti na ta način manjšale, si bo mogel le še bogatin privoščiti

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pre pošti prejemanj velja: Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za en mesec 1 gid. 40 kr.
V administraciji prejemanj velja: Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za en mesec 1 gid. V Ljubljani na dom pošiljanj velja 1 gid. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) prejema upravnništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, L., 17.

Izhaja vsak dan, izvenemli nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 3.

V Ljubljani, v sredo 4. januarija 1893.

Letnik XXI.

Vabilo na redni občni zbor

Katol.-polit. društva v Ljubljani

v nedeljo, dné 8. t. m. ob 11. uri dopoldne
v rokodelskem domu, Poljske ulice št. 10.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Volitev odbora in dveh računskih preglednikov.
5. Slučajni nasveti.

Odbor

Katol.-političnega društva
v Ljubljani.

Neumestna razburjenost.

Iz Celovca, dne 26. dec.
(Konec.)

Prav v svetli luči svoje uprav nemške modrosti pokazal se je učeni naš „kronjurist“, trdeč, „da se ne sme ozirati na določbe člena XIX., kakor uče avtoritete v državnopravnih vprašanjih, mej drugimi prof. Punčart, Unger in Exner, ki pravijo, da oni člen v našem slučaju (!) ne velja (!), ker določuje le splošno, in treba še posebnih postav (!), ki določijo, kako se naj izvaja ona postava!!!“

Ne vem, je li vzal si učeni doktor na to svojo „Kraftleistung“ kak — patent: vredna ga je vsakako! In — nota bene. — tako govori o osnovnih postavah ustavoverni o dvetnik!

Konečno je nasvetoval pl. H. bobnečo resolucijo, katere kratka smisel je: da se celovski magistrat hkratu ne podá vladnim naredbam! No, — bomo videli!

Ta glas celovških mestnih očetov ni ostal glas upijočega v puščavi; najprej oglasil se je robati vodja nemških nacionalcev v državnem zboru, dr. Steinwender, ter stavil svoj znani „nujni“ predlog. Te „nujnosti“ pa ni znal temeljiteje dokazati, nego s prav surovim in brdavsavskim udrihanjem po slovenskih „Hetzpaffen und Winkelschreiber“. dasi na prvi hip spoznal, da govornik pripada slavnim nositeljem blažene nemške kulture na iztok in jug! — Kakor dr. pl. Hibler v Celovcu, osmešil se je dr. Steinwender na Dunaju z nesmiselno trditvijo, da član XIX. nima veljave za Celovec, da so sploh osnovne postavbe „läppisch“ itd. Če bi šlo po modrih in pravičnih glavah teh visokih Nemcev, ki vidijo blagor Avstriji in človeštvu le pod prusko piklavbo, potem veljajo sploh le postavbe, ki jedino Nemcem priznavajo pravico do obstanka in ki Slovanom strogo zapovedujejo, naj bodo na veke slepi in poslušni sluge nemškemu molohu. Ker je dr. Steinwender, „dieser superkluge Gimnasial-Professor mit seiner übergeschnappten Professorenweisheit“, kakor ga nazivlja ne baš laskavo beljaška „D. Allg. Ztg.“, s svojim „nujnim“ predlogom sijajno pozebel, sprožil je o celovski zadevi še vitez Rainer gostobesedno interpelacijo, da vsaj tako opomore p. i. mestnim očetom iz škripcev.

„Freie Stimmen“ so pisale, ko se je razglasila ona jekovna naredba, da „lammfromme, gutmüthige Bürgerschaft“ celovška slahka še ni bila tako razjarjena, nego sedaj. No, mislili smo si, to zná postati še lepo! — Toda stvar nikdar ni bila tako nevarna, nego se je videlo na prvi hip, in „Freie Stimmen“ so se zopet enkrat pošteno — vrezale! O tem nas je uveril shod tukajšnjega „Deutscher Verein“ dné 22. p. m. Namen društvu, ki večidel leta prespi v „dolce far niente“, je: tirati odločno nemško politiko in zlasti Slovincem ob vsaki priliki pokazati nemške zobe. Tudi ta shod se je sklical,

da svečano protestuje zoper vladno naredbo ter jeden pot za vselej konstatuje, da je Celovec nemško mesto!

A nemški kolovodje sklepajo in sklicujejo shode, „lammfromme“ Celovčani pa jih — puščajo na cedilu! Ker je šlo zoper „nebodijihotreba-bindišarje“, ker so po „Freie Stimmen“ meščani bili tako razvneti, ker je bilo treba rešiti Celovcu nemško lice, mislili smo si, da bodo kar vreli na zbirališče, da se bode tam kar trlo „globoko užaljenih“ celovških „spiesbürgerjev“. Toda o vsem tem ni duha ne sluha! Zato „Freie Stimmen“ bridko tožijo čez malomarne Celovčane, ki povsod radi in glasno politizujejo, samo ne tam, kjer bi bilo treba!

Zbralo se je — sledimo poročilu omenjenega lista — v mali dvorani hôtela „Sandwirth“ par „tucator“ nemških „gfretbrüderjev“ namesto par stotin! In še ti „tucati“ so v slabo zakurjeni dvorani zmrzovali; po tem soditi, ostalo je i navdušenje preej pod ničlo, ter ni moglo ogreti zbranih jadicavskih rešiteljev nemštva. Neizogibni dr. Luggin jadicaval je čez nejasni politični položaj, dr. J. pl. Hibler pa je zopet pogrel prav ono kašo, katero je že dné 13. decembra prežvekoval mestnim očetom. Novega ni nič povedal, in tudi „Freie Stimmen“ njegovega govora omenjajo le v par suboparnih vrsticah. Mestnemu odboru izrekla se je zahvala, da se tako „moško“ kuja vladi! —

To kratek popis vsega odpora. In čemu je nastal ves ta vik in krik? Ker je vlada izvedla jasno določbo zakona, ki bi se imel tudi brez tega izpolnovati! In ti ljudje, ki sedaj toliko kričé, vpijejo ob vsaki priliki: „Mir, mir!“ češ, da ga jim Slovinci kalimo! Res čudna logika to! — rj-

Sprava na Hrvatskem.

Iz Zagreba, 1. jan.

Kar so domoljubi hrvatski že zdavnaj želeli, izpolnilo se je o novem letu, naši opoziciji ste se namreč zjedini. Ves hrvatski narod pozdravlja ta dogodjaj, kajti uverjen je, da mu je mogoče le v

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

Nazadnje jo postal Surga toliko glasan, da je prepil pogovore ostalih pivcev, kateri so potihnili ter jeli njega poslušati.

„No, ali me bodeš poslušal ali ne?“ vprašal je Surga Janeza.

Ta je bil naslonjen na mizo, podpiral je s komolecem glavo, ter zamišljeno zrl v črn, lesen strop.

Odgovoril mu je kratko: „Bom.“

„Kaj bodeš ubogal tega šušmarja?“ vpraša začudeno Dolenčev Peter Janeza. „Ali ti je spet o vojski kvasil in raztvezal svoje modrnije, ter ti nasul ušesa, da ti lahko glavo zmeša.“

„Kaj, ti boš meni rekel šušmar, pa ti, da jaz ljudem glave mešam, zgaga, potepena ti, ki ne veš . . .“

Cel kup zabavljanja, zmerjanja in hudega krega bi bil sledil, da ga ni Janez ustavil ter mu rekel:

„Povej jim rajši, kaj da sva se zmenila, da ne bodo mislili, da sva prazne maroje uganjala!“

„Kaj jim bom pravil, tepcem nerodnim, ker nima nobeden nič srca. Le škoda, da nosijo hlače, pa se bodo pustili povezati beričem, da jih poženo na Laško, kjer jih bodo postrelili vse. A tebe, Janez, pa ne bodo, če me boš ubogal, ter šel v Štajerje, kakor sem ti rekel. Toda molči kot zid o tem!“

„Kaj, na Štajersko se pojdeš skrivat, ali res?“ vprašalo jih je več za jedno.

„Na Štajersko pojde, da boste vedeli, prav na Štajersko, jaz bom pa z njim šel. Seveda, ker ima pamet. Janez bo gori denarje delal, dobro jedel in pil, vas bodo pa Lahoni pobijali. Pa naj vas le, saj ste za nič, če se jim ne morete ustaviti, za nič, da veste, pod milim Bogom, vsi ste strahopetci!“

„Kaj nas boš zmerjal, hlače biriške ti,“ zavrnil ga je Dolenčev Peter. „Za toliko je vsak, kot tri Surge, ko te ni družega, kot namazan dolg jezik do peta, žaba ti ropotava! Pa če grejo vsi, tako jaz vem, da ne.“

„O kaj pa! Stari bo plačal za te, kar bodo hoteli, če prav nisi vreden pet funtov kamenja. Pa le čakaj! Če jim ne pojdeš nasproti, pridejo te pa Lahoni na dom obiskat. Tedaj ti bo pa druga pela. Midva se bova pa smejala z Janezom, kaj ne, in

pila tako-le vince . . .“, in izvrnil je polni kozarec vase.

„Pa divje koze in jelene bodeva streljala gori! Kaj meniš, to se da kaj zaslužiti. Ha, ha, te-le brleze bo pa Lah pestil . . . o tra-lom . . .“

Pošteno ni mogel več govoriti. Preveč se ga je navlekel. Vstal je od mize, kolovratil tje proti peči in hripavo pel, po nemško menda:

„Hitih Got, lofnol
Menča sont iberol . . .“

Potem se je pa vsedel poleg Kokrčana, ki je poznal njegove slabosti ter mu naredil prostor, da se je zleknil po klopi. Kmalu je trdo zaspal.

Tudi fantje so zvrgli skupaj, plačali in odri-nili. Po ulicah so pa peli tisto narodno:

„Tam za laškim gričem . . .“

Janez se je, prišedši domov, zaril v slamo, kjer je navadno spal, kadar je malo pozno prikolovratil domov. Dolgo ni mogel zatisniti očij. Premišljeval je svoj sklep. Zdelo se mu je, da sta jo izvrstno pogodila s Surgo. Samo, kaj doma porekó, to ga je malo skrbelo. E, bo že kako. Saj nisem več otrok, dejal je sam pri sebi in se obrnil v slami. Kmalu je bilo čuti močno hreščanje raz slamo — Janez je trdo spal.

(Dalje sledi.)

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr

V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) prejema upravištvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Ishaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 4.

V Ljubljani, v četrtek 5. januarija 1893.

Letnik XXI.

Slovenski liberalci in loža.

(Spisal Liga + 53.)

I.

Dovolj je že znano, kako besni slovenska liberalna stranka v svojih listih zoper vse, kar je katoličanu svetega, zoper vero in pravost, kako ruje zoper cerkev in duhovščino, od papeža, škofov in do zadnjega kapelana nikdo ni varen pred njo.

Pred letom dnij je izpregovoril dunajski „Vaterland“ o tem divjanju naših radikalcev te-le pomembne besede:

„Kakor pričajo dogodki, so slovenski liberalci vredni bratje nemških liberalcev. Da, še več; slovenski liberalci hočejo te še prekositi. Akoravno smo navajeni na raznovrstne psovke, s katerimi so židovsko-liberalni dunajski listi grdili cerkev in njene služabnike, vendar se ne spominjamo, da bi kedaj kak list tako surovo napadel sv. očeta, katerega spoštujejo še celé krivoverci, kakor je to storil mladostovski list „Slov. Narod“. Kakor vse kaže, hočejo slovenski liberalci v kratkem času v polni meri nadomestiti, kar so v dvajsetih letih zamudili v liberalizmu.“

In od časa, kar je dunajski katoliški list tako trpko označil naše liberalce, se njihova besnost še čisto nič ni polegla, marveč je le še bolj zdivjala.

Kdor prebira naše liberalne liste zadnja leta in sliši, kako naši liberalci psujejo katoliško cerkev, vrine se mu, — ako ima le še količkaj verskega čuta, — nehoté vprašanje: Ali je to še katoliško, ali so taki katoličani? Seveda, liberalci nam odgovarjajo z „Rodoljubom“: „Kaj to vprašáš? Saj je vsak Slovenec dober katoličan, na Slovenskem ni liberalcev, kakoršne imajo Nemci in drugi narodi, kateri so v verskih zadevah v istini mlačni in katerim vera in verske stvari mrzé. . . . Brezverstvo, s katerim naši konservativci okoli mahajo, ni nič drugega, kakor pesek v oči nerazsodnemu ljud-

stvu, goli humbug, s katerim dosežajo svoj namen, to je vladoželjnost.“

V resnici, te besede liberalnega „Rodoljuba“ so pesek v oči nerazsodnemu ljudstvu. To je krinka, pod katero se skriva liberalizem povsod, koder ne upa kazati se očitno. Da ste Vi liberalci, ali ako že rajši slišite, da ste Vi slovenski „naprednjaki“ tudi dobri katoličani, kdo Vam bo veriel?

To krinko potegniti raz obraz in tudi slovenski liberalizem pokazati v pravi podobi, to je namen tem člankom. Na prvi mah pa opazimo veliko sorodnost med nauki, katere učí framasonska loža, in med onimi, katere širijo slovenski liberalni listi.

Treba je le izjave in delovanje slovenskih liberalcev primerjati z izjavami in delovanjem framasonskim, in resnica te trditve se bo takoj očitno pokazala. Tudi v naših liberalcih velja izjava načelnika neapoljske lože „Pestollazi“ (Bauhütte 28. marca 1874): „Mi nismo več kristijani, mi smo framasoni, nič več in nič manj.“

O tem, je-li se bije ta razdiralni boj pri nas vedé ali nevedé, ne govorimo. Nadejamo se, da je poslednje resnično.

Sedaj pa k dokazom:

Najprej pojasnimo pomen framasonstva. Kaj pa je framasonstvo ali prostozidarstvo? Framasonstvo je skrivna družba, razširjena do malega po vsem svetu, katere namen je, uničiti altar in prestol in sploh ves sedaj obstoječi družbinski red. Njena ost je tedaj obrnena zoper svetno in duhovsko gosposko, v prvi vrsti pa proti katoliški cerkvi, katero hoče kot sebi najnevarnejšo kakor hitro mogoče iztrebiti s površja zemlje. Svoja pogubna načela prikriva s plaščem dobrotelčnosti, katero nosi vedno na jeziku kot vado za priprosto in nevedno množico. V resnici se pa ta dobrotelnost staplja v nič. Po besedah Leona Taksila, ki pozná popolnoma bistvo framasonstva, je dobrotelnost v

ustih framasonov „najnesramnejši humbug, ki si ga je izmislil hudobni duh“. Ker je framasonstvo naravnost obrneno zoper katoliško cerkev, zato je razumljivo, da sovraži krščansko pravost iz globočine srca, in zato pospešuje splošno pravno spridenost, in v ložah (shodnicah framasonskih) jih je le malo še, katerih bi kužen duh, ki veje iz vseh framasonskih naprav, že popolnoma ne bil spridel. Filozofija framasonov je goli panteizem.

Sicer govoré tripični bratje večkrat o „bogu“, katerega nazivljajo „zidarja sveta“, a ta framasonski „bog“ ni krščanski Bog, katerega mi častimo, ampak njegov nasprotnik iz pekla, katerega bratje * * * po božje časté, ga na pomoč kličejo, pred njegovo podobo na kolena poklekujajo in mu kadilo zažigajo. (Leo Taksil, Tripični bratje I., str. 4, in II., od str. 280 dalje.) Isto dokazuje grenobeljski škof Fava v svojih spisih zoper framasonstvo.

Že iz tega se spozna, kak duh veje v ložah, duh popolnoma protikrščanski. Zato se ni čuditi, da je katoliška cerkev vedno svarila vernike pred to pogubno družbo. Komaj se je framasonstvo okoli leta 1730 pričelo na Angleškem in jelo stegovati svoje mreže po svetu, že je papež Klemen XII. nastopil leta 1738 zoper njega, enako Benedikt XIV. leta 1751, Pij VII. leta 1821, Pij IX. leta 1846 in 1865 in sedanji sveti oče Leon XIII. leta 1884 v sloveči okrožnici „Humanum genus“, katera je posebno vzbudila jezo framasonov, in zopet v zadnjih okrožnicah, o katerih je „Narod“ tako zaničljivo poročal. Na podlagi obstoječih cerkvenih postav (primeri konstitucije papeža Pija IX. iz leta 1869 z naslovom: „Apostolicae sedis moderationi“) je vsakdo, ki pristopi k framasonski družbi, ali jo podpira in pospešuje njene namene, izobčen iz katoliške cerkve.

To cerkveno postavo sem navedel radi tega, da vsakdo lahko spozna, kako prekoslovno protivna

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

II.

Gozdarjeva hiša je stala toliko v bregu nad Doseljem, da se je iz nje videlo prijazno čez ostale hiše tja v skalnati Klek in strmi Babji Zob. Posebno velika ni bila, toda lepo čedna in snažna. Za njo se je razprostiral prəcəj prostoren vrt s sadnim drevjem in pridno obdelanimi gredicami, po katerih je imela posajeno pridna Gozdarka razno zelenjavo in sočivje za domačo potrebo.

Polja pri gozdarjevi hiši nekđaj sploh ni bilo. Ko je pa stari Primož, ded Janezov, izgubil svojo gozdarsko in lovsko službo, nakupil si je s prihranjenim denarjem toliko zemlje, da je zadostovalo domačim potrebam, in ni bilo treba živeža kupovati. Toliko polja je še bilo tedaj pri hiši, ko se godí naša povest.

Dedje in pradedje Janezovi so bili torej kakor že omenjeno, resnično gozdni nadzorniki in zajedno lovci. Gotovo je, da je hiša dobila ime po prvem posestniku, ki se je bajé vsled prilične leže Doselja tamkaj naselil. Tako je bil vedno blizu svojega delokroga — zaraslega Zavrha in skalnatih planin.

Gozdarjevi niso imeli torej starega opravila, da bi nadzorovali graščinske gozde. Toda ena lastnost je ostala pri potomcih. Strastni lovci so bili vsi. Ker niso imeli lovskih pravic, hodili so pa kar tako, tebi nič, meni nič, na lov. Tak je bil Klemen, oče Janezov, tak je bil Janez sam. Kdor in kadar je utegnil, vzal je puško ter stopil gori v Srednji Vrh, da prekadi skokonogo divjo kozo, ali pa podere plaho arno. To jima je bil stranski prislužek, da sta si ob nedeljah česa privoščila.

Tisto jutro, ko se je odločil prejšnji večer Janez, da pojde na Štajersko, vstala je mati — za Mino so jo klicali, — kakor navadno prva ter šla opravljat živino. Ko je na skednju napolnila koš z mrvo, da položi kravi, ko pojde mlest, postala je za trenotje ter pazno poslušala. Čula je močno sopenje Janezovo iz slame, ki je še spal, kot klada. „O, ti nesrečen človek, ta-le naš Janez,“ vzdihnila je tiho, „da se mora potikati po žužljah in poslušati pijance vse noči. Pa zmerom huje je. O Bog, kaj bo še z njim, če bo tak!“

Mati si je otrla s predpasnikom solzo, grenko solzo ljubezni in pa žalosti, — iz očij, potem pa zadela koš ter tiho odšla.

V tem je bil Klemen že tudi na nogah. Pojstril je nekaj kolov ter šel na vrt, kjer je privezoval ob nje mlada drevesca, da jih ne polomi sneg.

Ko sta bila oba roditelja že pri delu, in je mati tudi zakurila za kosilo, spal je Janez vedno še v slami, kakor bi bil mrtev. Kar ganil se ni.

Kmalu je bilo kosilo kuhano. A predno je mati vzela zabeljo raz ogenj, skočila je še tje na skednj ter klicala bolj na lahko, da ni čul oče:

„Janez, hoj, Janez, vstani, kosilo je že kuhano in solnce gleda sem čez svetega Petra hrib!“

Mati je postala in čakala, da bi se prepričala, ali je čul ali ne. Toda Janez je bil le tiho. Stopi torej po lestvi na slamo ter ga potrese in z nova kliče. Janez nekaj zagodrnja, da se ni vedelo, ali je vsekano ali vbodeno ter se preobrne na drugo stran. Mati si misli: „Bo pa vendar zlezal kvišku, ko se malo potegne,“ ter odide nazaj v kuhinjo.

Postavila je skledo dobro politih žgancev na mizo, razdelila žlice, potem pa šla klicat Klemena. Na voglu hiše se ustavi ter pokliče:

„Klemen, kosit pojdi, pa pusti privezovanje, bodeš pa potlej, kar ti ostane. Kosilo je že na mizi!“

Klemen pobere naročje starih, zlomljenih kolov ter jih nese proti drvarnici. Tam jih nekam jezno vrže za paš ter gre v hišo.

Toda Janeza ni bilo za mizo. Nejevoljno obesi oče pokrivalo na klin, prekriža se in po opravljeni molitvi prične jesti, ne da bi koga čakal. Strašno grdo se je držal. Videti je bilo, da je slabe volje.

sta si katoličanstvo in framasonstvo, katoliška cerkev in loža, katoliški in framasonski nauk. Noben katoličan ne more vedoma postati framason, da ne bi bil že s tem izobčen iz katoliške cerkve in nikdo ne more ob enem framasonska načela razširjati in zagovarjati in pravi katoličan ostati, zakaj krščanstvo in framasonstvo drug drugega izključujeta.

Tu velja le apodiktični aut-aut. To naj si vsak dobro zapomni, da morejo presoditi, kako malo pravice imajo liberalci, se oblastno nazivljati dobre katoličane in bobnati ob svoje katoličanstvo.

Kakor katoliška cerkev, enako sodijo tudi framasoni sami, da med framasonstvom in krščanstvom ni mogoča sprava in mir more nastopiti še le potem, ko bo ena stranka popolnoma uničena. Že br. . Lessing je označil glavni in zadnji namen brezbožne družbe: „die Gestaltung der Jetztzeit zu leiten durch einen Centralgedanken, welcher gegenüber allen Confessionen neutral bleibt“ in Leo Taksil (Tripični bratje, I., str. 270) pravi: „glavni namen framasonske družbe je, odvrniti vse javno in zasebno življenje od pozitivnega krščanstva in vso človeško družbo postaviti na čisto človeško, t. j. panteistično-materijalistično podlago.“ Enak namen prisvoja družbi katekizem kadošev, ko navdušuje brate: za boj proti svetni in duhovski oblasti. Zato mora pri sprejetju vsak novi kadoš suniti z mečem v dve mrtvaški glavi, katerih ena je kronana s tiaro, druga s kraljevo krono. Ob enem mora govoriti besede: prekletstvo goljufiji, prekletstvo zatiranju (L. T., II., 216, 350 in drugod). Ta namen izraža tudi geslo kadošev: „D. . M. . I. . . Quand Mème!“ To geslo pomeni: D = destrukcija = uničenje vse avtoritete, svetne in duhovske; M = materijalizem v vesti, v šoli, v državi; I = impozicija = vsiljevanje teh načel družini, narodu, človeštvu; Quand Mème = z vsemi sredstvi, t. j. z vsemi sredstvi je treba delati, da se vsili družini, narodu in človeštvu splošna destrukcija in materijalizem (L. T., II., 304). Rituval laških lož pa imenuje zadnjo željo framasonov in edino pravo srečo človeštva: „Boj na življenje in smrt kraljestvu, boj na življenje in smrt katoličanstvu. Z vsemi sredstvi, naj si bodo kakeršni koli!“ (Rituali Massonici, Roma 1877, str. 122.)

Kakošna so pa ta sredstva, katerih naj se br. . poslužujejo, da dosežajo družbin namen? O tem govori framasonski katekizem: Da se ta namen doseže, so dovoljena vsa sredstva, da le vodijo k namenu, zakaj naša zmaga je zmaga dobre stvari, kreposti in resnice. (L. T., II., 349.) Vit Dorring, višja glava v družbi, se pa izraža še bolj jasno: namen framasonske družbe je uničenje vsake pozitivne vere in vsake vlade. V dosega tega namena so dovoljena vsa sredstva, kakor so umor, strup, kriva prisega. (L. T., II., 375.)

Da pa br. . ne pozabijo delovati na to, da se doseže zadnji in glavni namen vse družbe, zato jih

višja družbina oblast od časa do časa v posebnih okrožnicah opominja na njihovo dolžnost in jim priporoča tudi najprimernejša sredstva. Tako je leta 1888 laški veliki orijent (višja framasonska oblast na Laškem) pozval razne velike lože po svetu, naj podpirajo svoje brate na Laškem „v boju zoper ultramontance, katerih napadi so vedno bolj predrzni“. S katerimi sredstvi se framasonstvo bojuje zoper klerikalizem, t. j. kat. cerkev, o tem nas poučuje okrožnica, katero je isti veliki orijent leta 1886 poslal ložam na Gorenjem Laškem, katera okrožnica je pa prišla po srečnem slučaju v katoliške roke in na to v javnost. Ker se liberalci poslužujejo istih sredstev zoper cerkev in duhovščino, kakor jih priporoča laški veliki orijent framasonskim bratom, in ker je mogoče, na podlagi te okrožnice spoznati, kako močno je framasonski duh že okužil tudi nas Slovence s pomočjo liberalnih naših listov, hočem podati važnejše odlomke iz tega framasonskega navoda.

Hrvatska gimnazija in srbska zastava.

Iz Zagreba, 2. januarija.

Znano je, da so dobili Madjari na Reki vse oblasti v svoje roke, jedina hrvatska gimnazija se je vzdržala še od vseh avtonomnih uradov in zadev v samem mestu. Pa tudi ta zadnji ostanek hrvatskega gospodstva je Madjarom hud trn v oku ter sklepajo razne ukrepe, kako bi se rešili še tega spomina na Hrvatstvo. Na Reki ne bi smela nobena stvar po mnenju sedanjih Madjarov zastavljati razvitka madjarsko-talijanskega prijateljstva, za to mislijo vsi, da jim je na potu ravno hrvatska gimnazija. Do pred nekaj leti je imela le ta gimnazija krasno poslopje in sicer lastno, ali Madjari so jej ga odvzeli, češ da je to poslopje državno, in da se more porabiti le za državne urade, ne pa za avtonomno gimnazijo hrvatsko, za katero naj skrbi hrvatska vlada. In tako se je tudi zgodilo, saj je znano, da Slovan povsodi popušča, pa tako so tudi Hrvati storili gledé svoje gimnazije na Reki. Hrvatska vlada je morala tedaj vzeti v najem drugo poslopje, kamor je vmetila gimnazijo, kajti takrat se vendar še ni upala premestiti je ven iz Reke. Tako plača zdaj hrvatska vlada veliko najemnino za ta zavod. Letos nekaj pa bode minol rok ugovora, po katerem je gimnazija v sedanjej zgradi vmešana. Só celo taki ljudje, ki nagovarjajo sedanjega posestnika dotične hiše, da naj je nič več ne iznajmi za šolo. Ker se je pa sedanja hrvatska vlada že enkrat izjavila, da za gimnazijo ne bi bilo zlo, ko bi se preselila na Sušak, tedaj z reškega teritorija, in ker je mogoče, da bi se zdaj to moglo zgoditi, interpeliral je poslanec Barčić (v saborski sednici od 21. dec.) hrvatsko vlado, kaj misli storiti gledé reške gimnazije, ki je neobhodno potrebna za samo Reko in za Istro, ker je najbolji dokaz število učencev, katerih ima blizu 400 v osmih razredih. Interpelant se je izjavil, da se je na Reki osnovalo

društvo domoljubnih mestjanov, ki so pripravljani sedizati krasno poslopje za gimnazijo. Ter od vlade ne bodo zahtevali več najemnine, nego je plača dosedaj. Tako tedaj hrvatska vlada radi poslopja gimnazijalnega ne bi morala premestiti gimnazije iz mesta ter se radi tega tudi ne bi mogla izgovarjati, če jo bode morala sploh premestiti. Če se bode pa to zgodilo, potem bode vsakdo lahko vedel, da je premeščanje zahtevala ogerška vlada, a hrvatska pa je lepo popuščala, kakor po navadi v vsakem pogledu popušča.

V istej sednici interpeliral je hrvatsko vlado Jovanović, urednik „Srbobrana“, ki izbaja v Zagrebu ter v vsakej številki Hrvate grdi, kako je to, da so hrvatske oblasti zabranile razobešati srbsko zastavo pri raznih svečanostih, še posebej pri sprejemu noveimenovanega vladike karlovskega Gruiča. Vlada bode pač lahko na to interpelacijo odgovorila, kajti zastava nam tuje države se po postavljenih ne sme razobešati. V tem, kakor vidita, so naši pravoslavni državljani popolnoma podobni onim Nemcem in nemškutarjem v Avstriji, katerim je pruska zastava več nego avstrijska. Že v enem od mojih zadnjih dopisov sem razjasnil odnošaj naših pravoslavskih napram katolikom, da njim ni zadosti popolna avtonomija v cerkvenih zadevah, nego hočejo biti čisto drug narod od hrvatskega tudi v političnem pogledu. In ravno omenjeni vrednik zagrebškega „Srbobrana“ je eden najbolj zagriženih takozvanih Srbov, ki je zagazil celo tako daleč, da je sprejemal za svoj list podporo od radikalne srbske vlade, samo da širi po Hrvatskem ideje velikega Srbstva. In taki ljudje se upajo potem v našem saboru še javno govoriti za Srbstvo. Zaslužil je, da bi mu vlada na njegovo interpelacijo odgovorila tako, kakor je s svojim ponašanjem izkazal vrednega domoljuba hrvatskega.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. januarija.

Levičarski listi na videz kažejo bojazen, da bi vlada liberalcev kako ne prevarila. Kdo ve, kakšen je nove večine program. Morda je tak, da ga levica ne bode mogla vsprejeti in po tem se bode lepo potisnila v opozicijo in se bode reklo, da so liberalci vsega tega sami krivi, ker neso hoteli sodelovati z drugimi strankami in so strankarske koristi višje cenili nego državne. Vladni listi pa sedaj v trudu svojega obraza dokazujejo, da vladi niti na misel ne pride, odstraniti levičarje. To ji radi verjamemo. Grof Taaffe je že z začetka kazal veliko nagnenje do levičarjev. Da je potem nekaj let bolj konservativno vladal, prihaja le od tod, ker so levičarji mu z vso silo nasprotovali in je bil obstanek njegove vlade navezan na desnico. Kako skrbno je je vlada vedno čuvala, da ostanejo v veljavi vsi liberalni zakoni. O verski šoli in resnični narodni enakopravnosti grof Taaffe ni nikdar maral dosti slišati.

Da bi vlada si bolj gotovo pridobila levičarje, za novo večino je baje v program vsprejela tudi

Pismo.

Čestiti gospod vrednik!

Pred kratkim ste bili potrpehli, da sem Vas nekaj oštel: dajte, da Vas enkrat pohvalim. Res ni dobro za človeka, da bi živel tako tje „v en dan“ ne zmeneč se za prihodnost. Zato pameten človek porabi vsako priliko, da se ozre v prihodnost, kakor je dolžnost vsake države, da sestavi proračun in si ga da dovoliti. Samo ne vem, kaj je pri tem imela govoriti tudi letoš levica, ko je vendar bolje, da ona niti ne vé ne, kaj daje desnice. Toraj, da se vrnem k reči, kakor je pri državi in pri drugih korporacijah n. pr. bralnih društvih etc. proračun in pri tem večja ali manjša politična debata, tako je treba, da se posameznik v časih zasre v prihodnost in nekaj proračun sestavi. Nekdajni filozofi in samotarci so mislili, da se to najlože stori v samotari, in so vselej najprvo račun napravili čez preteklost, če je bilo kaj „deficita“ so si tudi kako pokoro naložili, potem se le so delali proračun za prihodnost. Niso še vedeli, da je proračun poglavitna reč; z računom se lahko počaka; to ve pri nas vsakdo, ne samo liberški očetje (le krojači et consortes so v jedini tej stvari bolj nazadnjaški). Bogovi naj toraj odpuste tistim samotarjem njih grehe in smote: socialne vednosti jim je manjkalo, zato niso vedeli, da se tak zasebni proračun, ki se pri marsikom lahko imenuje izpra-

Skrbna mati je pa zopet hitela klicat Janeza. S prošnjami in rahlim kregom ga je vendar le spravila iz slame. Počasi je izlezal raz kup ter nerodno otepal po sebi slamnate bilke, ki so se prijele obleke. Mati je šla pred njim v sobo.

„No, kje imaš pa onega barona?“ zarohnel je neprijeten Klemenov glas.

„Vse noči bo hodil okrog in popival, stari naj pa vleče in dela, da ga bo prej konec. Ta bi bila lepa.“

„Vidiš, Klemen, zdaj se kregaš, ko je prepozno, pa nad menoj, ki sem nedolžna. Kolikokrat sem ti rekla: Nikar mu ne dovoli vsega, ne pusti mu tako mlademu v gostilne, kjer se ne nauči nič dobrega, pa me nisi ubogal. Zmerom sem bila le sitna in nič nisem vedela, kako mora človek med ljudi, da se česa nauči. Zdaj je pa naučen vseh hudobij in zrelostij.“

„Kaj pa, stari naj bo vsega vzrok. Drugi ste tako vsi nedolžni. No, tako ne sme biti več. Jaz bi rad vedel, kdo je gospodar.“

V tem so se odprla vrata in Janez je vstopil. Sedel je leno na stol ter se nerodno pripravljal k jedi. Bil je še silno zaspan. Oče je molčal. Mati ga je pa pokregala:

„Sleci vendar nedeljsko suknjo, da ne boš drsal po mizi ž njo, ter jo obdržnil, ko jo je komaj krojač iz rok dejal.“

Janez je ubogal mater ter obesil pražnjo suknjo na žebelj.

Potem je pričel jesti. Mati ga je pa svarila z nekako resnostjo, a vendar se je dobro poznalo, da prihajajo besede iz ust skrbeče in ljubeče matere, ki bi bila sina rada imela le dobrega — in to dosegla le z dobroto in mehko. Janez je ni mogel poslušati. Nekam jezno je vrgel žlico ob mizo, da se je nerodno postavila na robe, ter ji je jezikal: „Ne bodite no sitni. Menda bo že vendar le enkrat konec vaših nauk. Mene ušesa bolé od vedno starih opominov. Če sem vam tako na poti, se bom pa spravil strani. Dober teden še potrpite.“

„Boš, se boš,“ pristregel mu je oče besedo, „ti nepridiprav ti, potepeni! Nisi še ničesar skušil na svetu! Naj te le vzamejo v vojake, kakor si menda včera slišal pred cerkvijo. Za takega pohajkovalet jaz ne bodem moledoval in hodil po pisarnah, da bi si nakopal še nov križ na glavo. Le pojdi, kamor te hočejo, da izveš, kako se tuji kruh je, lenoba ti, ponočnjaška! Sram te bodi! To je grdo, tak mladenci, pa nima nič časti v sebi!“

Materi je srce jelo nemirnejše biti, ko je čula o vojaščini in o vojski. Če prav je bil Janez, vzlasti zadnji čas, dokaj nereden in neubogljiv, bil je vendar le sin, njena kri. In ljubila ga je, kakor more le mati ljubiti edinega sina. (Dalje sledi.)

Po pošti pa se pošiljajo lahko vloge in vpisnine že od 1. februarja l. leta dalje. Kedor želi, da se mu deležna knjižica po pošti dopošlje, naj to naznani in priloži poštne znamke za 20 krajearjev za troške (rekomandirane) pošiljatve, sprejmejo lahko osebno v društvenem uradu svoje deležne knjižice vsak dan (izimši nedelje in praznike) od (všetega) 7. februarja l. leta dalje od 9. do 12. ure dopoldne.

Osebnost pa oni, ki pošljejo svoje prispevke po pošti, sprejmejo deležne knjižice lahko vsak dan — izimši nedelje in praznike — od všetega 7. februarja l. leta dalje v društvenem uradu od 9. do 12. ure dopoldne. Legitimovati se morajo s poštno-prejemnim listom ali pa čeknim kuponom o dopošiljavi prispevkov.

Slobodno je vsakemu članu, plačati več tedenskih obrov naprej.

Tudi sme vsak član pogljudno število deležev imeti.

Prošnje za posojila vložé se lahko takoj zajedno s pristopnicami. Tiskovine, ki se v to svrhu rabijo, dobivajo se brezplačno v društvenem uradu. Vnanjim članom dopošljejo se na zahtevanje poštne prosto.

Na pristopnice, ki bi se vložile še-le po 1. februarju, oziralo se boče ravnateljstvo le izjemno.

V Ljubljani, meseca januarja 1893.

Društvo sprejema tudi od dne 1. februarja t. l. od članov in nečlanov hranilne vloge, koje obrestuje do nadalje vsled ravnateljskega sklepa z dne 5. januarja t. l. s 4½%. Obrestovanje se prične s prvim dnem vložitve sledečega meseca.

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo se od 1. do 5. februarja t. l. vsaki dan — izimši nedeljo in praznik — in sicer od 9—12. ure dopoldne, pozneje pa le ob uradnih dnevih (vsak ponedeljek od 9—12. ure dopoldne).

Kedor želi natančnejšega poduka, zglesi naj se v društvenem uradu, ki posluje od danes naprej vsak dan — izimši nedelje in praznike — od 9. do 12. ure dopoldne. Tam se dobivajo tudi pravila proti plačilu 10 kr. za iztis. Izvan Ljubljane pošljejo se pravila poštne prosto proti prejšnjemu doposlanju zneska 12 kr. za iztis. Tudi se dajejo brezplačna pismena pojasnila.

Oni, ki želé novemu društvu pristopiti, ne da bi osebno dobili poziv s priloženo tiskovino, blagoizvolijo naj to ustmeno ali pismeno društvenemu uradu naznaniti, ki takoj izroči ali dopošlje (franko) zahtevane tiskovine.

Ravnateljstvo.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Kongresni trg hiš-štev. 17. — (Novo Uršulinsko poslopje.)

Ravnateljstvo:

Simon Pogačar,

c. kr. vojaški oskrbnik v pok. in hišni posestnik v Ljubljani, načelnik.

Andrej Zamejle,

stolni kanonik v Ljubljani i. t. d., načelnika namestnik.

Feliks Stegnar,

c. kr. učitelj in deželni poslanec v Ljubljani, zapisnikar.

Ivan Fabian st.,

trgovec, in posestnik v Ljubljani.

dr. Ivan Janežič,

profesor bogoslovja in urednik „Slovenca“ v Ljubljani.

Andrej Kalan,

stolni vikar in hišni posestnik v Ljubljani,

Karol Klun,

stolni kanonik, državni in deželni poslanec v Ljubljani.

Ferdo Kozak,

mesar in posestnik v Ljubljani.

Martin Malenšek,

mestni župnik pri sv. Petru v Ljubljani.

Ivan Mathian ml.,

prokurist turške „Ivan Mathian“ v Ljubljani.

Janez Oblak,

mestni kapelan pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Fran Peterca st.,

trgovec in posestnik v Ljubljani.

Ivan Peterca,

trgovec in posestnik v Ljubljani.

Fran Povše,

vpok. vodja kmetijske šole, veleposestnik, državni in deželni poslanec v Ljubljani.

dr. Vinko Gregorič,

primarij deželne bolnice v Ljubljani, načelnika namestnik.

Fran Petrič,

trgovec v Ljubljani, zapisnikar.

dr. Fran Papež,

odvetnik in dež. glavarja namestnik v Ljubljani.

Andrej Pavločič,

vpok. načelnik železniške postaje in hišni posestnik v Ljubljani.

Fran Rojnik,

trgovec v Ljubljani.

Josip Šiška,

kn.-šk. tajnik in zemljiški posestnik v Ljubljani.

dr. Ivan Šušteršič,

odvetniški kandidat v Ljubljani.

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

„Ne bode ga, Janez vam ne bo nosil puške“, zarežal je sin na očeta. „Rajši vidim, da je vse drobno, kakor da bi me vlovili tisti zelenci beriški ter me vtaknili v vojaško spknjo. Zmerom bom hvaležen, da sem hodil po gostilnah. Sinoči sem si jo izmislil, — in tako bom tudi storil.“

„Kaj si boš izmišljeval, revež! Priden bi bil, pa ubogal, bi ti pa ne bilo treba ničesar ugibati. Saj toliko imamo še, da bi te lahko prepisali na posestvo, pa bi bil mir. Ker si tako začel, tudi dobro, kakor si postelješ, tako bodeš spal. Če ti izročim gospodarstvo, me poženeš prvi dan po svetu z malho, kakor pritepenca!“

Oče je malo odjenjaval. Vedel je, da se s trmoglavim Janezom ne dá mnogo opraviti z grda.

„Le imejte sami to beračijo“, bučoval se je Janez. „Kedaj sem vas pa prosil za-njo? Sedaj je še nočem ne. Da mi ne bote oponašali, da nisem nikjer bil, bodem pa šel od hiše kar prej mogoče. Veste, na Stajersko grem drvarit, pa je. Tam me ne bodo izvohali beriči, če so od samega vruga, in denarja si bom prislužil, da bo kaj!“

„Kaj boš hodil okoli“, rekla je mati, ki se je bala za sina. „Doma bode in ubogaj, bode pa vse prav.“

„Kaj mi bodeš branila? Naj le gre, kamor hoče! Doma nama tako ne koristi nič Mogoče, da ga sreča kje pamet, če pa ne, bolje je, da takega sina ni doma, da nama ne dela sivih las in pa sramote na stara leta. Le vleci se, kamor hočeš, da bodeš spoznal, da je denar v trdih pesteh, in da ga ne bodeš po nepotrebnem zapravil in zabijal.“

„S kom pa pojdeš gori, če si res tako svoje-glaven“, vpraša mati.

„S kom neki? Surga me popelje v Stajerje, ki mi je tudi to nassvetoval. On vé za dobro delo, in pa jezik razume.“

„S Surgo! O Bog ti meni pomagaj“, zažalosti se mati. „S tem človekom ne pojdeš na pravo pot. Ta te bo zapeljal, da se boš pogubil na duši in na telesu. Oh, ne bodi neumen in ubogaj me, pa ne hodi od doma!“

„Taki ste! Pred me gonite, sedaj mi pa branite. Jaz sem se naveličal že vsega. Jaz grem, pa s Surgo, da veste.“

Vstal je jezno od mize ter ni čakal skupne molitve. Šel se je preoblačiti v podstrešno sobo.

„O, da morava imeti takega sina“, tožl Mina svojemu možu. „Bog naju tepe ž njim. Saj pravim, vsak ima svoje križe, moji so pa le najtežji.“

„A, beži, beži, kaj boš tožila in zdihovala. Midva sva storila svojo dolžnost; če naju ne uboga, kedo more kaj. Velik je dovolj, da bi bil lahko pameten. Če noče, naj pa sam trpi. Saj sem rekel: Kakor si bo postlal, tako bode ležal.“

Naša zakonska dvojica je vstala od mize. Oče je šel na vrt privezovat drevesca, mati je pospravljala po kuhinji.

Janez je prišel po stopnjicah iz svoje sobe — preoblečen. Čez rame mu je visela torba. Šel je v sobo ter si odrezal kos kruha. Potem je snel puško s trama ter jo vtaknil v vrečo, da je bilo bolj na skrivnem. V veži je vzel dereze in težko okovano palico.

„Kam greš zopet?“ vpraša ga mati. „Niti en dan ne moreš biti doma.“

„Kam neki bom šel? Mislite, da bom beračil po poti na Stajersko. Moram vendar ubiti kako zverjad, da ne bom šel z praznim žepom na pot, kakor deseto dete od hiše. Vi mi tako ne boste ničesar dali, ker sem se vam tako zameril.“

„O Janez, Janez...“ pričela je mati. Pa trdovratni sin je ni poslušal. Hitro je odšel ter se zavil proti gori. Nemara je težko gledal solze, ki so porosile materino oko. Srce ni bilo še povsem pokvarjeno. Slaba vest ga je vznemirjala.

(Dalje sledi.)

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Re počti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr

V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (insetate) prejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemai nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 6.

V Ljubljani, v ponedeljek 9. januarija 1893.

Letnik XXI.

Občni zbor katoliško-političnega društva.

Včeraj ob 11. uri popoldne vršil se je v dvorani „rokodelskega doma“ redni občni zbor katoliško-političnega društva v Ljubljani. — Kmalu ob določeni uri zbralo se je nad 70 društvenih članov v dvorani. Bili so večinoma iz Ljubljane. Navzoč je bil med drugimi blagorodni gosp. deželni glavar Oton Detela, deželni odbornik dr. Papež; od zunanjih deželnih poslancev gosp. V. Ogorelec iz Škofljice in več članov iz Šentvida nad Ljubljano.

Zborovanje je otvoril društveni predsednik kanonik Klun. V svojem nagovoru je omenjal velike važnosti katoliško-političnega društva za celo deželo ter podarjal, da se je odbor zlasti tudi v tem letu trudil, izvestno izvrševati lepe društvene namene. To spričujejo mnoge odboroze seje in sijajni društveni shodi, katere je društvo v minulem letu osnovalo v Ljubljani in po deželi. Protokolo leto je važno za Slovence zlasti zaradi tega, ker se je tako slovesno dovršil prvi slovenski katoliški shod, na katerem se je tako velečastno, kakor še nikoli poprej, potrdilo starodavno slovensko géslo, kateremu je zvesto bilo in bo tudi našo katoliško-politično društvo. Gledé političnega položaja rekel je gospod predsednik, da je zlasti v teh dneh še zelo nejasen. O poganjanjih, ki se namreč vršé med vlado in posameznimi državnozbornskimi strankami, ni dosedaj še nič znanega, tako, da nihče ne more vedeti za gotovo, kako da se stvari zasučéjo v bližnji prihodnosti. Gotovo pa je, da bodo slovenski državni poslanci, kakor dosedaj, tudi v teh razmerah, ozirajoč se na duševne in gmotne koristi svojih volilcev, storili v verskem, narodnem in gospodarskem oziru, kar bodo spoznali kot potrebno in razmeram primerno.

Nadrobneje o društvenem delovanju je poročal društveni tajnik g. Andr. Kalan. To poročilo doslovnno ob priliki objavimo. Število društvenikov se

je pomnožilo za pol drugi sto članov. Glasilo društva „Domoljub“ tiska se za l. 1893 v 8000 iztistih.

O denarnem stanju, ki se sme imenovati prav ugodno, je poročal društveni blagajnik gosp. Ivan Peterca.

V vodstvo katoliško-političnega društva za leto 1893 so bili soglasno izvoljeni naslednji gospodje: a) kot odborniki: Anton Belec, trgovec in kleparski mojster v Št. Vidu nad Ljubljano, deželne bolnišnice primarij dr. Vinko Gregorič, korni vikar Andr. Kalan, kanonik, državni in deželni poslanec Karol Klun, odvetnik in deželni odbornik dr. Fr. Papež, posestnik in trgovec Iv. Peterca, trgovec in posestnik Karol Polak, državni in deželni poslanec Fr. Povše, vpok. dež. sodišča svetnik Lud. Ravnikar, odvetniški koncipijent dr. Ivan Sušteršič; b) kot namestnika profesor dr. Ivan Janežič in trgovec in posestnik Franc Peterca.

Danes zvečer imajo novoizvoljeni odborniki svojo prvo sejo, v kateri si izvolijo načelnštvo za tekoče leto.

Prepotrebemu društvu želimo v novem letu mnogo uspehov, zlasti prav mnogo novih članov.

Slovenski liberalci in loža.

II.

Nameni lože.

Čast . . . br(atom) . . . framasonskih lož v Gornji Italiji!

„ Obrnemo se na lože in brate v Gornji Italiji v neki zadevi, ki je največega pomena za zmago resnice naproti pustolovnim izročkom teokracije in čeznaturnih ver, posebno katoliške vere, ki je najbolj trdoživa med njimi. Vse hvale vredno je, kar se je na Laškem že zgodilo za humaniteto. Da so se zatrli cerkveni redovi, da se je vzelo cerkvam njihovo premoženje, in da se je vničila svetna oblast

papeževa, to so trije veliki zgodovinski dogodki, ki so podlaga framasonskega delovanja na Laškem. Vse hvale vredno je prizadevanje v tisku in šoli. Ali to še ne zadostuje. Med ljudstvom je še preveč globoko vkoreninjenih predsodkov. Zato je treba izkoristiti sedanji položaj in pridobitve preteklosti in določiti skupen načrt za delovanje, da potem srčno, mirno in gotovo svoj namen dosežemo.“

Ta skupen načrt se glasi:

„Najprej je treba prepričati ljudi, da se framasonstvo nič ne peča s politiko, marveč da je njegov edini namen dobrotelost, miroljubnost in prizadevanje ljudi oprostiti verig dógem in zapovedi, v katere jih je vkovala vera.“

„Drugič je treba ljudi pridobiti za misel, da framasonstvo ne napada katoličanov, ampak le klerikalce, ki katoliško vero kaze in oskrunjajo, ker jo tirajo na politično polje. Da pa to dosežemo, treba je vedno povdarjati, da vera vživa popolno prostost in je nobeden ne napada.“

„Vsakdanja skrb br. . . framasonov mora biti obrnjena na vzgojo in pouk v šoli. Skrbeti morajo, da ne bo nihče za učitelja nastavljen, ki ima še količkaj verskega mišljenja. Šole naj bojo indiferentne (brezverske) ali pa protiverske. Da dobimo šolo v svojo oblast, moramo jo izviti iz rok občinam, ki so večkrat še polne verskega duha in jo podrediti državi, katero vladajo framasoni. Brezverska vzgoja naj se v nebesa povzdiguje, vse pa, kar dela nečast duhovniku ali klerikalnemu učitelju, naj se prav živo stika.“

„Da bo pa na polju poduka kaj vspeha, treba je prisiliti duhovnika, da molči. Zato vničujte njegovo veljavo pri ljudstvu, opisujte ga kot goljufa in hinavca, ki čednosti, katere drugim oznanjuje, sam ne spolnuje, in tega, kar druge uči, sam ne veruje, in se tako živi le od neumnosti in ne-

LISTEK.

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

III.

Za teden dnij sta stopala naša dva znanca, Janez in Surga, precej hitro po strmi stezi, ki pelje čez Zelenico ob Ljubelju na Koroško. Zgodaj je še bilo. Pod nogami jima je škripal zmrzel sneg, da je dostikrat Surgi izpodletelo, ker ni imel tako nakovanih čevljev, kakor Janez. Poleg tega pa tudi ni bil vajen poti, kakor njegov tovariš, ki je že preteknil vse kote po planinah.

„Prebiti sneg pa planine in še take steze, ki so komaj za divje koze, ne pa za ljudi,“ jezil se je Surga, ko se je pobiral s tal.

„Nič hudega, če se malo pripogneš,“ pošali se Janez. „Le pojdi po mojih stopinjah, pa bo dobro. Malo še potrpi! Precej sva na vrhu.“

Solnce je uprav vzhajalo izza sosednih Karavank, ko dospeta vrh Zelenice. Odprt jima je bil pogled na Koroško, po kateri ju popelje pot na Štajersko. Po kratkem oddihu se napotita dalje proti Celoveu.

Stiri dni sta hodila do Ljubnega. Od tod sta krenila ob potoku Lisingu v dolino, kjer je Surga vedel za delo.

Zvečer dospeta do samotne, velike kmetiške hiše, ki je stala prav v kotu vse doline, blizu izvira Lisinga. Povsodi so se razprostirali mogočni gozdi ter obdajali človeka na taki samoti z nekako grozo.

„Sedaj sva pa dobra,“ izpregovoril je Surga. „Vendar je jedenkrat konec pasjega pota! Vidiš, Janez, to je gostilna, kjer se kaj popleše in popije. Tu bodemo živeli! Za jedno nama gospodar pové, kako je z delom. Dobiva ga gotovo. Tudi starih znancev je tukaj mnogo. Lahko bodeš govoril slovenski. Saj še celó gospodar razume nekoliko.“

Prideta pred vežne dveri, ki so bile že zapahnjene. Surga udari s pestjo po njih. Kmalu se začujejo v veži težki koraki, ključ se obrne in med vrati se pokaže velika postava gospodarjeva, že osivelega Miheljna, ki je držal v roki lojevo svečo. Mihelj izpozna Surgo kot starega znanca ter mu stisne dobrovoljno desnico.

Vstopijo v sobo. Celo obmizje porastenih mož je sedelo ob bokalu vina. Zvedavo so gledali nova prišleca, katera je gospodar peljal v stransko sobo. Tam so se hitro pomenili, kaj in kako zastran dela. Mihelj jih je bil vesel, posebno še, ker mu je pod-

jetnik naročil, da naj mesto njega sprejme vsakega delavca, ker se mudi, da prej ko mogoče po tej strani opravijo ter gredó potem drugam koparit. Obljubil jima je, da prihodnji ponedeljek preej lahko začneta drvariti.

V tem jima je že prinesla Rezika, mlado, brdko deklo, večerjo.

„Ker vem, da sta trudna in lačna,“ ogovori ju slovenski, „napravila sem precej večerjo, da gresta prej k počitku.“

„Dobro, dobro,“ poprime hitro Janez, vesel, da je dobil deklico, s katero se bode mogel pogovoriti, dokler se ne privadi nemščini.

„Saj sva že res potrebna jedi in počitka. Kaj meniš, s Kranjskega pa tu gori, to ni kar si bodi. Preklicano, tako sva tolkla in krevsala, da sem že vsega naveličan.“

„No, se bota pa izpočila. Kranjskim korenjakom nič ne dé taka pot. Trdni so, kakor bi bili iz železa. Sedaj grem pa precej pripraviti sobo, da gresta lahko koj spat.“

Surga je vedno gledal tja v sosedno sobo. Ko ga Janez začudeno vpraša, je-lí to deklo s Kranjskega, ker govori tako lepo slovenski, odgovori mu nejevoljen: „Mati je bila menda Kranjica; pa mari so meni ženske. Le preklicano me jezi, da ni no-

vednosti ljudij. Nižjo dubovščino je treba ščuvati zoper višjo in ji obetati, da je hočemo oprostiti avtoritete škofovske in papeževe. Ljudem moramo pa prigovarjati, da imajo ne samo pravico oskrbovati cerkveno premoženje, ampak tudi pravico si izbirati župnike. Da te pravice sedaj ljudstvo ne izvršuje, prihaja od tod, ker ga je vladateljnost papeževa in škofovska ogoljufala za to pravico.

Na ta način bomo vničili katoliško hierarhijo, vero izročili lajnikom, duhovnika pa ponižali za državnega služabnika. — Te zveličavne ideje (!!) razširjate najlažje po časnikih, društvih in javnih govorih..."

"Ta navod naj vsi br. . . natanko spolnjujejo" sklepa okrožnica. "Nedaleč je namreč dan, ko bo natura na razvalinah raznih ver pela pesen odrešenja, ko bo razodeta vera nehala zatirati človeške moči, ker se bo človek edino za to trudil, da doseže na tem svetu ono srečo, katero pričakuje zdaj, kakor nekake sanje, še le v prihodnjem življenji. Sploh ničesar ne opustimo, kar more ob veljavo spraviti vse, kar nosi verski značaj, posebno se borimo zoper katoliško časnikarstvo." (L. T. II. 386.)

Iz te okrožnice se kaže, kako sovražen duh katolištvu veje v ložah in s kakim orožjem se bojuje ta krtova družba. Nikar pa ne mislite, da se loža ne poslužuje v boji zoper katoličanstvo drugih vreditev razven teh, ki so v tej okrožnici priporočena. Omenim le eno, ki v okrožnici ni omenjeno, pa vendar vrlo dobro pospešuje framaonska načela. Mislim nemoralnost. Že l. 1822 se je v tem oziru izjavil br. . . Piccolo: "Poglavitno je, da odtrgamo človeka od njegove družine in mu vzamemo pravico. Ker se človek že od narave rad ogiba družinskim skrbem in hrepeni po prepovedanem razveseljevanju, zato je naša smaga toliko lažja. Najboljše bodalo, katerega zabodemo cerkvi v srce, je korupcija."

Tega prepričanja pa ni samo omenjeni framaon, ampak on je le naznanil recept, po katerem se je loža vedno ravnala in se še ravna, prepričana da toliko časa ne more nihče biti dober framaon, dokler še kaj drži na pravico in sramežljivost. Kako deluje loža v tem pogledu, nam pripoveduje Orly, bivši tajni svetnik in bavarski zastopnik v Švici (od l. 1807—1827) in sam dolgoleten framaon. "Posebno" to so njegove besede, "temu se nisem mogel nikoli dovolj načuditi, kako goreče in vneto so iluminati vzlasti z razuzdanimi, poželjivost vzbujajočimi spisi za svoje namene obdelavali pobožno švicarsko ljudstvo. Povsod so vsiljevali te spise, posebno so si v svoji satanski zlobnosti izbrali za svoj delokrog slovečo Božjo pot „Maria Einsiedeln“, kamor prihaja vsako leto na tisoče romarjev iz Švice, z Nemškega in Francoskega častit nebeško Kraljico in si čistit svojo vest v zakramentu sv. pokore. In na tem kraju milosti Božje je odpril framaonstvo tovarno nemoralnosti!

Trije bukvarji so na skrivnem založili nesramnih podob in ostudnih knjig, ki so se jako po ceni prodajale, vzlasti žeuski mladini.

benega znanca. Lahko bi se človek zastopj napil. Se vé, Kranjec je priden, da je res preveč. Te le štajerske mrcine pijejo tukaj, Kranjci pa delajo kot črna živina. Pa naj le! Privoščila si bodeva pa potlej več, ko bo kaj evenka v žepu."

Vstala sta ter šla spat. Surga je gostom pri veliki mizi voščil lahko noč, seveda po nemški.

Ni bilo dolgo tega, odkar sta prevzela naša znanca delo. Neke sobote večera je bilo zbranih nekaj drvarjev v zakajeni bajti, oddaljeni tri ure od Miheljeve gostilne. Ogenj je gorel sredi kočje na ognjišču, kamor so ravno pristavili večerjo. Drvarji so pa sedeli na okrog ter pušili tobak. Med njimi sta bila tudi Janez in Surga. Surga je bil kaj vesel ter je mnogo govoril in debelo lagal svojim tovarišem, ki so se zadovoljno smejali ter hvalili zvitega Surgo.

Janez jih pa ni razumel. Jezno se je potegnil tje po pogradu. Sam pri sebi je pa dejal: „Če bodo samo ta „hinder hander“ gonili, naveličal se bom kmalu vsega. Če ne dobim skoraj tovariša, s katerim bom mogel govoriti in s katerim udariva na lov, pa grem domov. Naj me utaknejo v vojake. Bolje je, da me ubije Lah, kakor da bi se tu dolgočasil. Samo ta hudirjev Surga bo še čutil pred, kaj se pravi, mene za nos voditi!"

(Dalje sledi.)

V Aargau-u si je za razširjenje nemoralnosti v prvi vrsti trudil znani Zschokke, znan po svojem spisu: „Stunden der Andacht“.

K tej izjavi pristavlja Leo Taksil (str. 360): „Enako delaje tripični bratje še dandanes; kamor postavi framaonstvo svojo nogo, začne se takoj pornografično slovstvo, začne se nasramna umetnost in kakor iz tal raste nesramna hiša.“ — — — Umejno znamenja časa — pri naši

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. januarja.

V notranji politiki bodo pogajanja o sestavi **nove večine** pač še dolgo največ pozornosti na-se obračala. Za levičarje je Tassfe vsprejel načelnika poljskega kluba, Javorskega. Pri tem posvetovanju je pa namesto trgovskega ministra bil minister za Galicijo, Zaleski. Jaworski ni izrazil nobenih pomislov proti vladnemu programu. Pač se je pa vodja poljskega kluba odločno izrekel proti nekaterim željam, katere so izjavili levičarji pri posvetovanju z grofom Tassfejem. Poljaki bodo torej skušali preprečiti, da se levičarjem več ne dovoli, nego se jim je obljubilo v vladnem programu. Ta odločen poljski ugovor je vsekako precej potrl levičarje. Po svojih posvetovanjih pri ministerskem predsedniku so bili jako veseli, da vlada tudi ne ugovarja kakim spremembam svojega programa. Pričakovali so, da bodo še kaj dosegli, posebno ker se iz oficijoznih glasil vidi, da je vladi mnogo lažje na levičarjih. Posvetovanja s Poljaki pa še neso končana. Drugič bode pa povabljen Madzejski, ki ima za Jaworskim prvo besedo v poljskem klubu. Madzejski je pa malo bolj konservativen in bode torej še odločneje se izrekel proti levičarskim terjatvam. Nekateri levičarski listi sklepajo iz tega, da Madzejskega še ni bilo pri prvem posvetovanju, da mej Poljaki ni jedinosti. Po našem mnenju se pač jako motijo. Gotovo je, da vsi poljski poslanci popolnoma jednako ne sodijo o vseh stvareh. Ali ko pride do kakega odločilnega koraka, bodo pa Poljaki pokazali popolno jedinost in s tem se bode moralo računati.

Še bolj je pa levičarje poparilo posvetovanje z **grofom Hohenwartom**. Že to smatrajo za neugodno znamenje, da pri tem posvetovanju ni bilo Baquehema. Ta je tudi sestavljal program za novo večino in tudi bil pri posvetovanjih Tassfeja z zastopniki levičarskega kluba. Ko pa je prišel grof Hohenwart na vrsto, je pa Tassfe poklical grofa Schönborna in Falkenhayna, to najbrž zaradi tega, ker upa, da beseda teh dveh konservativnih ministrov pri načelniku konservativnega kluba največ opravi. Kako se je izrekel grof Hohenwart o vladnem programu, tega liberalni listi dosedaj neso mogli izvedeti.

Posebno pa vznemirja liberalce, da konservativni listi baš sedaj z vso odločnostjo naglašajo, da se konservativci ne morejo odreči od **verske šole**. V tej stvari konservativna stranka ne more sama odločevati, temveč se more ravnati po navodilih škofov. Kadar škofje sprožijo to stvar, mora konservativna stranka napeti vse svoje moči. Zaradi tega pa v tem oziru ne more dati nobenih obljub. Levičarski listi se že bojé, da se bodo baš zaradi tega še morda razbila pogajanja. Levičarji ne marajo vstopiti v novo večino, če se v njenem programu odločno ne izreče, da se vprašanje o verski šoli odloži. Po sklepanju liberalnih glasil v novi večini ne bode nemških konservativcev, ali pa sploh večine ne bode. Liberalci bi seveda najrajše videli, da se ves konservativni klub potisne v opozicijo. V tem slučaju pa Poljaki ne marajo vstopiti v novo večino in brez njih se pa večina sestaviti ne da. Težave se torej kopičijo in še nič gotovega ni, da bi se večina zares sestavila.

Če se sestavi nova večina, bode vlada zbornici kmalu predložila več važnih **narodnogospodarskih** reform. Pred vsem pride poljedelski minister z jako važnimi predlogi. Dve teh predlog, o osnovi kmetijskih zadrug in pa o ustanovljanju dohodninskih posestev, nekakih kmetskih domov, je poljedelsko ministerstvo že izdelalo, samo posebna komisija iz zastopnikov raznih ministerstev jih še mora pregledati. Ti predlogi je kmetijski minister že davno obljubil, ali se je stvar odlašala zaradi potrebnih študij in političnih težav. Pri posvetovanju o teh stvareh bode imela nova večina pokazati svojo sposobnost. Posebno levičarji bodo morali pokazati, koliko jim je mari na prospevanju našega

kmetijstva. Mi se bojimo, da bodo te reforme huda skušnjava za novo večino. Liberalci, ki zastopajo le koristi židovskih kapitalistov in se bojé okrepanja kmetskega življa, bodo najbrž našli vladne predloge za reakcionarne, kakor se jim reakcionarne, tudi obrtne zadruge. Napredno je le to, kar židom koristi.

Ker sestava nove večine obrata na-se vso pozornost, se časopisi dosti ne brigajo za mese mestne volitve v **Liberanci na Češkem**, ki so liberalske razmere še nedavno vzbujale največje zanimanje vseh avstrijskih Nemcev. Kandidate ste postavili obe nemški stranki. Mej nemškonarodnimi kandidati pogrešamo dosedanega župana in podžupana, ki sta zaradi zakrivljenih nerednostij v mestni upravi zgubila volilno pravico. Liberalci so pa v tretjem razredu postavili za kandidate šest tovarnarjev, štiri trgovce, jednega zasebnika in pa štiri male obrtnike. Da ti kandidatje neso najboljši za ta razred, v katerem volijo največ mali obrtniki, je gotovo, ali pa liberalna stranka menda drugih dobiti ni mogla, ker mej malimi obrtniki ne uživa dosti simpatij. Čehi se posebno ne brigajo za volitve, ker v narodnih ozirih nobena izmej obeh nemških strank ne kaže praviceoljubnosti. Nemški nacionalci se najbrž tudi ne bodo upali tako brezobzirno več postopati, ko so videli, da na Dunaju njih prusofilstva nikakor ne mislijo mirno gledati. Ker glavnih hujšakačev Schückerja in Pradeja več v mestnem zboru ne bode, tudi nemškonarodna stranka ne bode več tako predrzna, da bi vladne odredbe kar teptala z nogami. Od liberalcev pa Liberčanje nemajo posebno dobrega pričakovati. Zlasti za nižje prebivalstvo bi liberalci ničesa ne storili, ker jim bi bili le interesi tovarnarjev na sreco.

Kam pelje liberalna politika, to nam še jasno kaže **panamska afera**, ki vedno sega v dalje kroge. Zaprti Blondin je posebno veliko obteževalnega povedal proti bivšemu ministru javnih del Bahautu. Ta mož je mnogo pripomogel k tem sleparijam. 1886. leta, ko je bil minister, je poslal inženér Rousseau obširno poročilo, v katerem je dokazoval, da panamski prekop skoro ni izvršljiv in da se zaradi silnih težav niti proračunati ne dá, koliko bode stal. Minister je pa to poročilo samovoljno predelal in tako občinstvo preslepil, da je vsekako pričakovati, da se prekop do 1892. leta dočela. To je Bahaut storil samo na ljubo nekaterim podjetnikom, kateri so pri panamskem podjetju hoteli si napolniti svoje žepce. Za uslugo je pa bivši minister dobil neznatno svoto pol milijona fr. Zaradi tega se bode sedaj moral zagovarjati pred sodiščem. Ker je pa on to sleparijo napravil za svojega ministrovanja, ga ne bode sodilo navadno sodišče, temveč senat kot državno sodišče. V ministertvu vedno bolj premaguje mnenje, da ne kaže družega, kakor panamski stvari pustiti svoboden tek. Loubet in Ribot sta bila dolge časa za to, da naj se stvar potlači, ali sedaj sta se pa menda tudi že prepričala, da je to le še vzbudilo večjo nevoljo mej prebivalstvom. Loubet baje misli dati svojo ostavko.

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

Vredba občinskih uradov pri mestnem magistratu ljubljanskemu.

V seji mestnega zbora dne 5. t. m. se je vendar enkrat sklenila vredba občinskih uradov. Poročal je o tem mestni odbornik dr. Staré. Nejprej se je sprejela določba, ki slove:

§ 1. Vsi mestni uradniki, kar jih je s plačo v službo vzetih, delé se na šest činovnih razredov.

§ 2. Čin (Rang) mestnega uradnika določuje mero njegovih prejemkov.

§ 3. Trdno (po sistemi) ustanovljeni prejemki so:

a) plača, in pa b) dejalnostni (aktivnostni) prikladi.

§ 4. Vsakemu činovnemu razredu ustanovljene so plače s tremi stopinjami, in sicer: I. činovnemu razredu: 2000, 2200, 2400 gld.; II. činovnemu razredu: 1500, 1650, 1800 gld.; III. činovnemu razredu: 1200, 1300, 1400 gld.; IV. činovnemu razredu: 1000, 1075, 1150 gld.; V. činovnemu razredu: 800, 875, 950 gld.; VI. činovnemu razredu: 600, 675, 750 gld.

§ 5. Zaradi penzije se samo plača, katero je uradnik ob času penzioniranja užival, v račun jemlje.

§ 6. Na višjo plačo enega in istega činovnega razreda naj se pomakne uradnik po vsakih petih letih, ki jih izpolni popolno zadovoljujoče služoč v tem činovnem razredu.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr

V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Varočnino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2. I. 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 7.

V Ljubljani, v torek 10. januarija 1893.

Letnik XXI.

Slovenski liberalci in loža.

Ozirajoč se na to, lahko si mislimo, kako iz srca vsem svojim sobratom je govoril br. Helvetius, ko je rekel: „Ker velja pohotna ljubezen sploh za veliko zabavo, moramo imeti čistost srca za nekaj škodljivega. Moderni adopeijski obred stavi pa čistost v krščanskem smislu naravnost v nasprotje z naravno postavo in pravi, da je naravnost le neki običaj, „delo nekega dogovora“, ki se pa vsak čas lahko spremeni. „Drugi časi, drugi nravi“.

Že iz dosedaj povedanega spoznavamo, da je framasonstvo v boju zoper altar in prestol ost v prvi vrsti obrnilo zoper altar, t. j. zoper katoliško cerkev in njeno duhovščino, katero napada na življenje in ji hoče vzeti ves vpliv na ljudstvo ter ji spodkopati vso veljavo. Na to merijo napadi na papeža, na škofe, cerkvene redove, posebno še na Jezusovo družbo, za ta namen deluje brezverska šola in nemoralnost, katera se goji v časnikih itd.

Toliko o framasonstvu v obče. Navel sem te črtice o bistvu, namenu in sredstvih družbe, da čitatelj spozna njeno pogubnost in nasprotje s krščanstvom in ker se hočem v nastopnem na ravno kar objavljeni načrt framasonskega delovanja sklicevati.

Obrnimo se zdaj k slovenskim liberalcem in pogledimo, v kaki razmeri so do framasonstva. Pogledimo njihovo javno delovanje, oglejmo si njihove liste! Kaka načela se v njih zagovarjajo in širijo med ljudi! Primerjajmo ta načela s krščanskimi načeli, — kako nasprotje! Primerjajmo jih pa z nauki framasonskimi in — kolika sličnost, kaka enakost v naukih in sredstvih! Žalostna resnica je, da delujejo naši liberalci — mislimo in upamo, da nevedoma — popolnoma v smislu lože. Pogledimo si stvar bolj natanko.

Framasoni in naši liberalci sovražniki katoliške vere.

Vsa zgodovina in vsi obredi framasonstva kažejo smrtno sovraštvo do katoličanstva. Odveč je, o

tem govoriti podrobneje, ker sovraštvo do cerkve je bistvo te družbe, torej morajo tudi posamezni pojavi biti napolnjeni s tem srdom. To dokaže jasno kot beli dan Leo Taksil v obeh zvezkih svojih „Tripičnih bratov“. In škotski obred sam pravi: „Izmed treh sovražnikov (postava, imetje in vera) mora najprej biti vera predmet našim smrtonosnim napadom.“ (L. T., II., 381) in br. Fleury, višja glava francoskih lož, se je leta 1877 izrazil o veri: „Vera je vedno ključ sužnjosti, zatiranje se bo vedno opiralo na njo.“

Načelnik neapoljske lože, Pestalozzi, piše pa v framasonskem listu „Bauhütte“ (28. marca 1874) o katoliški cerkvi: „O protestantizmu, ki je popolnoma v sužnjosti črk in je v tem močvirju običal in se razdrobil v razne verske ločine, ki nimajo nobene moči, govorimo še, kakor o statistični rubriki, a jezuitsko skupaj zvarjena organizacija katoliškega sveta je še moč, ki zelo zadržuje človeštvo na poti do humanitete. Tega ne smejo vneti b. . . prezreti, zato mora veljati boj v prvi vrsti katoličanstvu“ itd.

Br. Findel pa meni: „Vsak framason, ki ni slep, lahko spozna, na kaj morajo meriti naši napor. namreč na to, da uničimo avtoritetno načelo cerkve, na katero načelo se ljudska vzgoja do zdaj še opira.“ (L. T., II., 382.) Naj ti citati zadostuje. To sovraštvo lože do katoliške cerkve dokazuje tudi njeno geslo: „Boj altarju, boj prestolu z vsemi sredstvi“. To pomeni obred kadošev z dvema mrtvaškima glavama, ki pomenita, kakor smo že rekli, cerkev in državo.

V sovraštvo do katoliške cerkve posnemajo slovenski liberalci vedno bolj odločno in očitno framasonske brate. Res je, da tega nikakor nočejo pripoznati, ampak da hočejo biti najboljši kristijanje in najboljši katoličanje, saj pravijo v „Rodoljubu“ (19. septembra m. l.), „da je vsak Slovenec dober kristijan“, tedaj tudi liberalci, saj trdijo, da ne napadajo vere, in še celo, da so boljši katoličanje, kakor duhovniki in škofje. A to naj nas

ne moti, to je le pesek v oči. Saj tudi framasonstvo v nekem navodu (L. T., II., 377) opominja brate: naj prikrivajo svoje prave namene, „ako je oblačno“, t. j. ako še ni varno, naj na videz orjaku, katerega hočejo uničiti, zažigajo kadilo in ga molijo, da tako bolj gotovo dosežejo svoj namen. Tu pač velja v polni meri: facta loquuntur, drevo se po sadu spozna. Katoliška cerkev jim je pravi kamen spodtike, ob kateri se zadevajo pri vsaki možni priliki. Ni je skoro naprave v katoliški cerkvi, nad katero bi naši liberalci še ne vihali nosa in ne metali kamena na njo. Hirarhija katoliške cerkve jim je zoperna, treba je tudi lajikom dati vpliv „in sacra“, katoliška vera jim ni več edino zveličavna, njihove želje jih vlečejo proč iz cerkve „latinizatorjev“, cerkvene zapovedi so jim neznosno breme, pod katerim ječe in zdihujejo, kakor nekdanji judje v babilonski sužnjosti; duhovniki se jim pa zdé kakor kaki egiptovski tlačanski priganjaci za časa Mojzesa, katerim polni gnjeva in srda kličejo: „Prej, ko se uniči ta klerikalni-jezuitski zmaj, boljše za nas.“

Da, še več! Našim liberalcem je ozir na vero, na Boga in njegove zapovedi nepotrebna stvar, oni poznajo le še enega gospoda, ki je državni absolutizem. Temu gospodu naj se vse pokori, še celo Bog v nebesih. (Primeri „Slovenski Narod“ 25. aprila 1892.)

Ali ni to početje po želji in receptu framasonskem?

Ljubezen, ne vera.

Znano je, kako slovenski liberalci rohne nad dogmatiko, nad dogmatizmom in priporočajo le ljubezen. Ljubezen naj bo vez, ki združuje ljudi, pa ne ljubezen izvirajoča iz vere Kristusove, iz njegovih nauk, oprta na dogme, kaj še, ampak ljubezen v nasprotju z dogmami. Liberalci hočejo neko ljubezen vere in to ljubezen je opeval tudi dunajski prerok in jo priporočal sorojakom. Da ta ljubezen ni krščanska, ampak v nasprotju s krščansko ljubeznijo, — to je že zdavnaj dokazano. Na mladoslovenskem polju pa ni zrastle ta cvetka,

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

In uprav, ko je tako mrmral pred se ter koval hudobne namene, prisede k njemu nekdo izmed družbe. Bil je mož majhne postave, širokopleč, pa hudega pogleda, kakor bi bil živ ogenj gorel pod košatimi obrvi. Nerazčesana gosta brada mu je krila obraz. Imel je nekaj groznega na sebi. Bil je to Poc Hanza, razvit tatinski lovec, kateremu je bila gosposka hudo na pete, toda ni ga mogla zasačiti.

„No, kaj pa ti, ali se ne smejaš, ko se vsi drugi reže,“ popraša v slabi slovensščini Janeza. Ta odpre oči ter ga pogleda. Skoro ustrašil se ga je, tako hud obraz je naredil.

„Kaj bom poslušal, ko ne razumem nič, kaj se menijo.“

„No se bova pa midva kaj pomenila. Mene pa že umeješ, ka-li? A ti je dolgčas, kaj ne? Tu ne boš lazil kakor tam na Kranjskem po noči v vas ter nagajal dečvam.“

„Kaj so meni mari ženske. Meniš, da sem res

taka šleva. Pojdi kamor hočeš s tvojimi dečvami, ali kako si že rekel. Ko bi le puško imel in poštenega tovariša, da bi udarila na jelene, pa bi lahko pregnal dolgčas. Vam pa tako družega ni mari, ko sekira, tobak pa žganje. Jelenjega mesa nalašč nočete jesti, ter se raji zadovoljite z žganci in odlijalcem, ki včasih še osoljen ni dovolj, kaj še le zabeljen. O, da sem vedel, da bo tako . . .“

„Kaj ti znaš streljati,“ popraša ga iznenađen Hanza, in čudovitega veselja mu zažare oči. „Če je to res, potem sva midva koj prijatelja. Tu je moja desnica. Davno sem že iskal človeka, da bi skupaj hodila na lov. Veš, pa so vsi le mrcine lene, da se jim nič ne ljubi. Če si mož zato, lahko greva ta teden malo pogledat. Puški imam dve, eno ti drage volje posodim.“

Janez se je sklonil na postelji. Videlo se mu je, kako strasten lovec je bil. Lica so mu zažarela in srce mu je bilo hitrejše. Hipno je pozabil vso nevoljo ter žuganje; ognjena strast mu je povzila domotožje, in vse druge dobre ter slabe misli in nakane so utonile v nadi: Zopet bom lovil. Ves vesel seže Hanzi v roko.

„Ze velja! Toliko upam zmerom pobiti, da ne boš rekel, da sem strahopetec, ki se mu roke tresejo, če zagleda zver.“

V tem je bila večerja kuhana. Po jedi so poglegli po pogradih. Ogenj je pogasnil. Le žrjavica se je svetila z ognjišča. Zunaj se je slišalo žvižganje mrzlega vetra, in sova je jezno tulila na bližnji smreki. Drvarji so pospali. Le Janez je še čul. Misli je na lov. Dregnil je celo tovariša, vodnika svojega Surgo v rebra, da je nevoljno zarenčal ter se vzbudil. Povedal mu je svojo zvezo s Hanzo.

„Saj sem ti pravil, da bo tako. To ga bova pila. Jaz vama bom pa meso prodajal“, odgovoril mu je zaspno. Obrnil se je, in zopet ga je objelo trdno spanje.

Nedeljo pred adventom je bil ples pri Miheljnu. Drvarji so prišli ter jedli okusno meso debele „krave“, katero je menda Mihelj nekje na deželi kupil. Dva škripača sta sedela za mizo ter nategovala svoje mehove. Drvarji so pa plesali ter bili s težkimi čevlji ob tla, toliko, da niso pretokli desk. Tudi Janez se je zavrtel z Reziko, ter vrgel toliko godcema, da so rekli Štajerci:

„Lej ga Kranjca, ta se je pa odrezal.“

Poleg tega so pa nekateri mlajših tako ugibali, da ima Rezika eno oko za mladega Kranjca. Hiršev Pavle se je celo nekaj jezil, češ, še nikoli ni plesala ter vedno imela vse polno izgovorov, če sem jo vabil, z Janezom ima pa čas plesati.

ampak na vrtu framasonskem. Ljubezen, katero naši liberalci oznanjujejo in vrh tega duhovnikom očitajo, da nimajo te ljubezni, ta ljubezen je plod framasonski. Kakor naši liberalci učé, da ni toliko ležeče na tem, „kaj da kdo veruje, ampak da ima le „ljubezen“, pa je dobro“, enako učí loža v 18. stopinji „vitezov rožnjega križa“: „ni na tem ležeče, kaj da kdo veruje ali ne veruje, pač pa na tem, da pozna in spolnuje svojo dolžnost, ki obstoji v ljubezni, v verski srpnosti, t. j. v verskem indiferentizmu.“ (L. T. II. 344.)

Svetstva.

Znano je dalje, kako sodijo slovenci liberalci o verskih „svetstvih“. Ni še preteklo leto dni, ko so ti vrli „katoličani“ duhovščini očitali zlorabo spovedi in tako indirektno ljudi odvrčali od nje. S tem so liberalci zopet pokazali, da posnemajo ložo, kateri so sv. zakramenti, posebno spoved, v želodcu. Primeri parodijo spovedi v 12. stopinji: „veliki mojster arhitekt“ (L. T. II., str. 178) in smešenje sv. obhajila in sv. maše v 17. stopinji (L. T. II., str. 238). Pri tej priliki omenimo še, kako je „Slov. Narod“ zaničljivo pisal o sv. Ignaciju Lojoli in ga v eno vrsto stavil z zloglasnim Machiavellijem, in mu vnovič podtikal „to ne moralno in kruto načelo“: „namen posvečuje sredstva“. Tako naj tedaj govori dober kristijan o možu, katerega stavi sv. nezmotljiva cerkev vernikom v vzor in posnemo in ga je zato postavila kot svetnika na altarje. Ostudno je tudi pisanje in smešenje sv. Trojice v „Sl. Narodu“ 11. maja l. l., ki spominja na preklinjevanje Boga v ložah (L. T. II., str. 312 in 296) in na zloglasno travestijo sv. Trojice v framasonskem „clavis symbolorum secretorum“.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. januarja.

Sestavo nove večine obtežuje vzlasti školsko vprašanje. Ker pa se konservativci strinjajo v tem, da prva beseda o verski šoli gre škofom, je pričakovati, da bode vlada še škofo poprašala, kaj poreko na to, če se ta stvar za nekaj časa odloži, da se sestavi nova večina. Da škofo ostanejo pri svoji izjavi, ki so jo oddali o svojem času v gospodski zbornici, je gotovo in nikakor ne bodo pritrdili, da bi se verska šola postavljala z dnevnega reda. To vede tudi liberalci in zatvegadel se že hudujejo nad konservativci, da se dajo voditi od svojih škofov. Seveda vsa jeza liberalcev konservativne stranke ne izpravi z dosedanje poti, ker jim veleva vest, da ostanejo na strani svojih škofov. To stališče pojasni vladi gotovo tudi vodja konservativnega kluba.

Grof Hohenwart vodja konservativne stranke praznuje drugi mesec svojo sedemdesetletnico. Konservativci mu pokažejo in pri tej priliki z primernimi izjavami svoje spoštovanje. Grof Hohenwart ima veliko zaslug za konservativno stvar v Avstriji. Posebno je s taktičnim postopanjem in previdnostjo si znal ohraniti jedinstvo mej konservativno stranko. Poslednja leta je bilo že mnogo nevarnosti za konservativno stranko in liberalni listi so že večkrat na-

Precej dolgo v noč so rajali, potem pa odšli, — malo po strani seveda — v svoje gozde in očrnele bajte nazaj. Nekateri, ki so božjega daru le preveč zavžili, pocepali so po klopeh ter čakali prihodnjega dne. Med njimi je bil tudi Sarga. Privlačnost zemlje ga je menda spravila pod mizo, kjer je zaspal. Janez, hoteč oditi, klical ga je in budil. Toda Sarga je le vlekel dreto in se ni menil za sodrugov klic. Zato ga je pa Janez dvignil — videč, da ne opravi ničesar — ter ga položil na klop pri peči, mrmrajoč pred se: „Presneti človek, da je le presit, pa je srečen.“

Sam se ni hotel vračati. Sklenil je pri Mihelju prenočiti ter počakati Surge, da se prespi.

Rezika mu je prinesla še en polič vina.

„No, kaj ne, kako „kravo“ sem pripravil,“ ogovori jo Janez. „Ali ni bilo okusno meso, kaj?“

„Dobro je menda, ker so je tako radi jedli vsi.“

„No, kaj je ti nisi?“

„Ne. Ukradena reč je ukradena. Za meso že tako ne maram dosti, kaj bi še ukradeno jedla.“

„Ne bodi no neumna; kaj ni zverina ravno tako moja, kakor bogatincev? Bog jo je za vse vstvaril in posebno še za reveže. Gospoda ima tako vsega preveč.“

(Dalje sledi.)

povedovali nje razpad ali preserčna želja se liberalcem dozda še ni izpolnila in nadejamo se, da se ne bode.

Liberalizem peša. — Zato je vzlasti potrebno, da se v vseh državah konservativci posebno sedaj složni in pripravljeni za politično borbo. Povsod se kažejo slabi nasledki liberalnega vladanja. Ljudstvo začenuja spoznavati, da mu liberalizem le izpodkopa telesno in duševno srečo. Kakšna spridenost je v liberalnem taboru, nam dokazujejo razni dogodki poslednjega časa. V Franciji so bili podkupljeni vsi liberalni listi, da so pisali za panamsko podjetje, v Italiji zagovarjajo liberalni časniki za denar sleparije raznih bank, v Nemčiji je pa tudi zadnji čas berlinski socijalnodemokratski „Vorwärts“ nekaj objavil, koliko so nekateri listi dobili iz Welfskega zaklada. Vsi katoliški listi so takoj pozivljali socijalnodemokratski list, da naj pove imena. Liberalni listi si tega neso upali. Jeden liberalnih listov je v svoji predrznosti trdil, da med podkupljeni ni nobenega katoliškega lista jedino zaradi tega, ker ga Bismarck potreboval ni. Kdor se spominja, koliko se je bivši kancelar pogajal za podporo katoliškega centra, bode pač vedel, da da bi bil podkupoval tudi katoliške liste, da so se mu dali.

Kake pojme o **časniški poštenosti** imajo liberalni listi, nam je dobro razkrila „Neue Fortuna“. Temu listu se čudno zdi, da je tak krik, ker so v panamski aféri dobili nekateri listi neke svote. Da se pri vseh podjetjih, posebno pri takih, pri katerih je treba precéj denarja, nekaj dá raznim časopisom, to je že navada, odkar so časopisi na svetu. To, kar pové ta list, more pač veljati le za liberalne, zlasti židovske liste. Označljivo je pa, da je ta list kar priznal, kako se podkupujejo listi. Sedaj bo vsakdo pač vedel, koliko je verjeti židovsko-liberalnim časnikom, ako bodo proslavljali kako podjetje. Da bi bilo francosko prebivalstvo poprej bolje poznalo liberalno časopisje, bi gotovo v panamske papirje ne bilo vtaknilo toliko denarja, in sedaj bi panamska aféra toliko ne razburjala duhov.

Panamski škandal na Francoskem je vedno gorji. Nekateri listi so pozivljali Delahaya, kateri je v francoski zbornici sprožil panamsko zadevo, da naj imenuje imena vseh podkupljencev. Sedaj je pa ta poslanec povedal, zakaj da tega storiti ne more. On nema dokazov. Njemu je bil nekdo pokazal fotografovane cheke, ali ti dokazi so se poslali nazaj v London, predno je on sprožil stvar v zbornici. Pri bankah, pri katerih je on priporočil, da naj se preiskuje, se je res našlo, kar je on rekel, da se najde. Da se vlada ni obotavljala, temveč bi se bila takoj vse stvari odločno poprijela, imela bi že danes vse dokaze v rokah, sedaj seveda to ni več mogoče. Nekateri poslanci so dobili večje svote v gotovini, za kar ni nobenih dokazov, ker ni nobenih aktov o tej stvari. Kakor se je pokazalo pri preiskavi, se je za podkupljenje poslancev izdalo 12 milijonov frankov. Če so tudi posredovalci izneverili polovico, so parlamentarci vendar le dobili šest milijonov. Ker so poslanci dobili le po kacic 20.000 do 25.000 frankov, si je lahko misliti, koliko je bilo podkupljenih.

Francosko-ruski odnošaji so vsled panamske afere vedno bolj neugodni za Francoze. „Grazdaniu“ že piše proti vsaki zvezi z gnilo Francijo. Posebno pa mora žaliti carja in rusko vlado, da nekateri po sili hočejo zamotati ruske diplomate v panamski škandal. Sedaj se govori o tem sedaj o drugem ruskem diplomatu, da je kaj dobil iz panamskih denarjev. Trdi se celo o ruskem veleposlaniku Mohrenheimu, da je dobil 200.000 fr. Ljudje pa to verujejo, ker so nekaj časa francoski vladi bili denarji panamske družbe za vse namene na razpolago. Rabila jih je tudi za vnanjo politiko, če jih je hotela. Francozi se že dolgo pogajajo za zvezo z Rusijo in so v ta namen bili pripravljeni, marsikaj žrtvovati. Ker se dan na dan slišijo novice o samih podkupljenih, ni čuda, če že francosko prebivalstvo nikomur ne veruje, da bi bil čist, kdor je imel kaj opraviti s francosko vlado. Car pa gotovo ne more biti več naudušen za zvezo s Francijo, če njena vlada ruskim diplomatov ne more varovati pred takimi sumničeni.

Govori se o osnovi **nove panamske družbe**. To bode pa težko šlo, ker prebivalstvo je zgubilo zaupanje v taka podjetja. Rothschild in Hirsch sta že obljubila, novo podjetje podpirati s 25 milijoni franki. Ta svota je pa preminimalna za vsak začetek. Za kako državno podporo bi se pa težko dobila večina v zbornici. Posebno je tem

manj upati osnove nove družbe, ker se je sedaj izvedelo, da se je ob svojem času bil inženér Rousseau, ki je bil od vlade poslan v Ameriko, da stvar ogleda na licu mesta, izrekel, da skoro ni mogoče, dodati tega podjetja. Poleg tega se more v poštev jemati, da zgrajenju panamskega prekopa se s vsemi silami upirajo mnogi severnoameriški bogatini, ki se bojé, da bi potem železnice, v katerih imajo svoj denar vložen, toliko ne nesle, kakor dosedaj.

Na Angleškem je še vedno na dnevnem redu **irska avtonomija**. Dne 6. februarja predložil vlada nove predloge o irski avtonomiji že zbornici poslancev. Potem se bode kmalu pokazalo, če ima Gladstone toliko vpliva, da bo to težko stvar dognal pri nezadnji večini, ki jo ima v parlamentu. Mnogo je odvisno od radikalcev, če bodo podpirali irsko predlogo. Ako vlada ne dobi večine, bode najbrž razpustila parlament in pri novih volitvah bodo volilci izrekli svoje mnenje o tej stvari. Če zopet zmagajo liberalci, potem najbrž tudi gorenja zbornica ne bode več delala velikih ovir, vidéč, da ima narod proti sebi in bi z upiranjem le svoj obstanek spravljala v nevarnost.

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

Vredba občinskih uradov pri mestnem magistratu ljubljanskemu.

(Konec.)

Dr. Staré poroča o vredbi občinskih uradov in dotičnih služeb. Poročilo slove:

§ 1. Pri mestni občini ljubljanski se ustanove sledeči uradi: 1. Konceptno osebje. 2. Redarstveni in zglasilni urad. 3. Zdravstveni urad. 4. Stavbinski urad. 5. Mestno knjigovodstvo. 6. Mestna blagajnica. 7. Pomočni uradi.

§ 2. Z ozirom na dokazano službeno potrebo se pri uprav omenjenih mestnih uradih ustanovljajo sledeče službe ter se tem uradom pridelnjeni uradnikom pridele v sledeče činovne razrede:

a) Konceptno osebje: 1. I. magistratni svetnik v I. činovni razred. 2. II. magistratni svetnik v II. činovni razred. 3. Magistratni tajnik v III. činovni razred. 4. I. mestni komisar v III. činovni razred. 5. Konceptni pristav v IV. činovni razred. 6. II. mestni komisar v IV. činovni razred. 7. Magistratni uradnik v V. činovni razred. 8. Konceptni praktikant z adjutonom letnih 600 gl.

b) Redarstveni in zglasilni urad: 1. Policijski komisar v III. činovnem razredu. 2. Oficijal s prejemki IV. činovnega razreda. 3. Oficijal s prejemki V. činovnega razreda.

c) Zdravstveni urad: 1. Mestni fizik v II. činovnem razredu. 2. Policijski zdravnik v IV. činovnem razredu. 3. mestni zdravnik v V. činovnem razredu. 4. mestni živinozdravnik v VI. činovnem razredu.

d) Stavbinski urad: 1. Mestni višji inženér v II. činovnem razredu. 2. Mestni inženér v III. činovnem razredu. 3. Stavbeni asistent v V. činovnem razredu.

e) Mestno knjigovodstvo: 1. Mestni knjigovodja v II. činovnem razredu. 2. Mestni knjigovodni revident v IV. činovnem razredu. 3. Mestni knjigovodni oficijal v V. činovnem razredu. 4. Mestni knjigovodni asistent v VI. činovnem razredu.

f) Mestna blagajnica: 1. Mestni blagajnik v III. činovnem razredu. 2. Blagajnični kontrolor v IV. činovnem razredu. 3. Blagajnični asistent v VI. činovnem razredu. 4. Blagajnični praktikant z adjutonom letnih 480 gl.

g) Pomočni uradi: 1. Oficijal s prejemki IV. činovnega razreda. 2. Oficijal s prejemki V. činovnega razreda. 3. Dva kancelista s prejemki VI. činovnega razreda. 4. Praktikant z adjutonom letnih 480 gl.

§ 3. Za dosego omenjenih službenih mest se zahtevajo sledeče potrebne sposobnosti:

a) Pri konceptnem osebju in policijskem komisarju: Na mesto I. in II. magistratnega svetnika, policijskega komisarja, magistratnega tajnika, I. mestnega komisarja, konceptnega pristava in magistratnega koncipista naj se nastavijo uradniki, kateri so juridično-politične studije na vseučilišču domače države dovršili, teoretične državne preskušnje z ugodnim vspehom dovršili in se kažejo, da so prebili praktično preiskušnjo za politično upravnitvo.

V službeno mesto konceptnega praktikanta se more stalno sprejeti, kdor je dovršil juridično-politične studije na domačem vseučilišču in napravil teoretične državne preskušnje za politično upravnitvo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnine in oznanila (inserte) prejema uredništvo in ekspedicioja v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 8.

V Ljubljani, v sredo 11. januarija 1893.

Letnik XXI.

Meje cerkvene pokorščine.

Včeraš nam pod gorejim naslovom „Narod“ iz „Deutsches Volksblatt“ a prevaja nekaj stavkov, v katerih ta list polemizuje proti „Vaterland“ u. „Narod“ z nekaterimi trditvami skuša braniti svoje sovraštvu do škofa, katero je tudi vodilna misel včerašnjemu članku.

Če bo hotel iz „Deutsches Volksblatt“ a polemizovati proti nam, bo imel priložnosti še obilo; škoda je namreč, da ta list, ki ima mnogo dobrih načel, v resnici ni glasilo dunajskih združenih kristijanov; škoda, da je s svojimi spisi nad in pod črto le prečesto zagrešil proti krščanskim načelom. „Krščansk“ pač ni že zaradi tega, ker je tako sovražen vsemu, kar je slovanskega!

To, gospóda pri „Narodu“, to so kalni viril! Da mu pa tudi mi s citatom odgovorimo, bodi tukaj nekaj besedij govora dr. Pattai-a, ki ga je govoril v sredo, dné 4. januarija, v katoliško-političnem društvu v Leopoldovem. Ta mož je lajik in je v resnici jeden iz mej vodij združenih kristijanov. Govori prav o isti stvari, kakor v omenjenem članku „Deutsches Volksblatt“, in celó navaja iz „N. Fr. Pr.“ poročilo o novoletnem poklonu ljubljanske duhovščine pri prevz. knezškofu. In dalje pravi:

„Kako čudovito! Ali nismo več desetletij slišali v ravno tistem listu, da se cerkev nima brigati za politiko, da njeno kraljestvo ni tega sveta. Zahtevali so od nje, naj se zvezanih rôk liberalizmu prepusti, dasi je liberalna politika imela namen, izpodbiti tla in uničiti značaj njenih ustanov.“

Sedaj pa z vidno zadovoljnostjo priobčujuje izjave, v katerih sami s silo hočejo zaslediti zahtevo za brezpogojno politično pokorščino. (To dela tudi „Narod“.) Taki člankarji so popolnoma nesposobni, da bi spoznali, kaj je krščanska pokorščina. Ločiti ne znajo mej pokorščino in brezvoljnim hlapčevstvom, kakor tudi v svoji smeri niso nikdar znali

ločiti mej svobodo in predrznostjo. Mej nimim hlapčevstvom in brezmejno razposajenostjo je še nekaj v sredi, namreč — poštena zvestoba; tega ne umevajo. Nimajo smisla za tisto krščansko pokorščino, ki spaja spoštovanje in pošteno udanost z odkritosrčnostjo poštenega prepričanja.

Pattai govori tako, kot bi do dobra poznal naš „Narod“. — „Odkritosrčnosti poštenega prepričanja“ ne pozna „Narod“; on pozna le sovraštvu — do svojega škofa in temu sovraštvu daje ob vsaki priliki duška. In najgorje je, da je vse, kar trdi o svojem škofu, podtakneno in neresnično!

Vedno in vedno „Narod“ svojega škofa opisuje, da ni prijatelj slovenskega naroda, da ga še nikoli ni ljubil, črni ga neprestano pred svojimi čitatelji kot sovražnika Slovencev in vendar ne navaja za to nobenih dokazov. Tu torej ni govorjenja o „mejah cerkvene pokorščine“ ter je govor le o poštenosti, katero smo dolžni vsakomur, tudi najresnejšemu in najbolj zaničevanemu nasproti, da namreč govorimo o njem resnice. Brez ozira na „meje cerkvene pokorščine“ bi vsaj to od „Naroda“ smeli zahtevati tudi za škofa. In takemu krivičnemu ravnanju naših nasprotnikov velja v prvi vrsti naš odpor, katerega svet imenuje prepir!

Nikari se torej sklicevati na meje cerkvene pokorščine, dokler niti meje natorne dostojnosti ne veljajo — ničesar!

Nemško-konservativno časopisje na Koroškem.

Iz Celovca, dné 8. jan.

Ob kratkem ste v svojem cenjenem listu že omenili, da je z novim letom nehale izhajati glavno glasilo koroških takozvanih „nemško-konservativcev“, „Kärntner Volksblatt“. Preznačilno je za koroške razmere, da se niti jedini ta nemško-konservativni list (tednik) ni mogel vzdržati! A vzroke temu mo-

ramo iskati v nedelavnosti in zloznosti naše nemško-konservativne stranke, če sploh na Koroškem smemo govoriti o nemško-konservativni stranki.

Pa o tej „konservativni“ stranki zlasti o njenem razmerju do koroških Slovencev govorili smo v tem listu pred letom dnij obširneje*), zato se nam zdi odveč ponavljati že znane stvari. Ogle dati si pa moramo malo natančneje „slovo“, s katerim se je „Kärntner Volksblatt“ s političnega poprišča poslavljaj.

V štev. 52. IX. letnika od 29. decembra 1892 ponatisnil je „Volksblatt“ pismo kardinala Schönborna na izdajatelja dunajskega „Vaterland“ a in poročal, da bode „Vaterland“ odslej izhajal dvakrat na dan. Temu članku je dodal ob koncu nekako sramežljivo novico, da neha „Kärntner Volksblatt“ izhajati, ter poudarjal, da je to „ein politisches Ereignis“. No, tako — hudo pa le ni! To nam kaže že to, da „K. V.“ tukajšnjim liberalcem prav nič ni bodel v oči, in da se le-ti prav malo veselé njegove — smrti! Ne more biti drugače, saj je i „K. V.“ delal z o p e r Slovence in se v tem mnogokrat bore malo razločeval od „Fr. St.“ — è tutti quanti!

Dalje poudarja bivši vrednik baron Mandorff, da je bil i „K. V.“ neki „program“, za kateri pa še ni prišla ura! — Tudi to treba nekoliko popraviti. Baš zato, ker ta list ni imel programa ter je cincal nedločno od jedne strani na drugo, zgubil je izpod sebe tla! Z nepogojnim in radoslužnim servilizmom (!) do posameznih oseb se pa ne koristi niti stranki, niti dobri stvari v obče! „Sapientisati!“

Dalje piše „K. V.“ doslovno: „Es haben sich in den letzten Jahren Umwandlungen vollzogen, welche nicht ohne Rückwirkung bleiben konnten; es hat die nationale Idee (!) nicht im Gegensatz, wohl aber als eine selbständige Bestrebung sich auch in Kärnten emporgearbeitet. Und das „K. Volksblatt“, welches an dem Programm der alten

*) Glej „Slovenec“ XX. I. štev. 41., 43., 44., 213. in 214. Pis.

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

„Ni tako ne, Janez! Gosposka nam prepoveduje, in moramo jo ubogati. Če hočeš sam sebi prav, poslušaj me in pusti Poc Hanzo. Ta te bo zapeljal, da boš vse življenje nesrečen. Koliko je bilo že postreljenih in pobitih zaradi lova!“

„Beži, beži, ženska strahopetnost! Ko bi bili vsi možaki taki, kakor ste ve, potem nas tista hudičeva gosposka s svojimi beriči ogloda do kosti! Kaj meniš, človek se ne sme kar tako dati v kozji rog goniti. He, dosti jelenov bodeva še pobila s Hanzo, in vsi lovci me ne zalezejo. Saj sem samo zato gori prišel, ker sem slišal, da je tu dosti divjačine. Se vé, ker ste vsi Štajerci za nič, razven Poc Hanzo. Zvedeli boste, kaj kranjski Janez zna! Zdaj pa pojdi in prinesi nasušilno rjuho! Grem na seno spat. Sarga je pijan kot dež. S tako veho ni nikamor, da bi se hodilo v gozd.“

„Saj v veži visi ena, pa jo vzemi. — Janez! Se enkrat te prosim, ubogaj me, če hočeš sebi

prav, sicer se boš še kedaj z žalostjo spominjal mojih besedij — in —“

„E, brrr — babje klepetanje,“ hitel je Janez. Budila se mu je svarilna vest in zajedno je občutil, da imajo besede dekletove posebno moč do njega. In bil je vroč boj v sre, v katerem je pa zmagala strast, da je žaljivo odgovoril skrbni svarilki.

„Kako ti gre jezik nocoj! Kje si se naučila? Še za gospoda bi bila dobra. Lej, lej, vsak bi me rad učil in svaril, posebno pa ženske. Misli sem, da so samo naša mati tako sitni, ker so že stari, pa ste mlade prav take!“

Rezika ga ni dalje poslušala. Zalostno se je zasukala in šla v kuhinjo pomivat posodo. Ko bi bil kdo šel za njo, opazil bi bil, kako si je otrnila skrivaj solzo s predpasnikom ter vzdihnila:

„Ima ga že v mreži hudobni Hanzo, pritepeni. Ne bode nehal, da ga izvodi popolnoma od dela, da se revež ne bo smel pokazati med ljudi.“

Sočutno srce je imela. Zakaj poznala je dobro usodo tatinskih lovcev. A smilil se ji pa še nikdo ni tako, kakor uprav ta Janez. A sama ni vedela zakaj.

Kmalu potem je priklovratil Janez iz hiše. Tudi njemu se je nekoliko poznala obilna pijača;

večkrat se je celó opotekel po veži. Vzel je rjuho ter že prijel za kljuko vežnih vrat. — A na enkrat se obrne, kakor bi mu šinila posebna misel v glavo, in stopi tja pred kuhinjska vrata ter vošči Reziki lahko noč in „pa nikar ne bodi huda!“ — Morda se je kesal, da jo je razžalil. Pa je šel spat.

IV.

Pri gozdarjevih je bilo vse tibo, kar je Janez odšel. Čeprav je popred rad zapuščal dom ter se plazil po planinah, vrnil se je vendar vselej kmalu domov. A sedaj ga ni bilo. Mati je pogosto jemala sina v misel in smilil se ji je jedinec, da se mora potikati po svetu, ko bi vendar lahko drugače bilo. Vse priglavice, vse ostre besede sinova in njegova trma, vse je bilo pozabljeno. Niti misliti ni mogla na napake svojega sina. Preveč ga je ljubila, pre-dobra mati mu je bila.

Poleg teh težav je mučila skrbno materino srce bridka skrb: kaj bo z njegovo dušo? Saj je vedela, da se kot skrivaj ne sme prikazati med ljudi, torej ne more nikakor v cerkev. Na tihem je molila za sina, in marsikatera solza se je skrivaj prikradla iz očesa ter porosila velo materino lice.

Ko je sedela zimske večeri pri kolovratu, ter je mož ležal pri peči, govorila je tako rada o Ja

Rechtspartei festhielt (?), genügte diesen Kreisen nicht mehr. Auch manchen Deutschen (sic!) war das Blatt nicht ganz nach dem Sinn, es war ihnen nicht scharf genug. Und so ist es besser, es hört auf!" (Sic!)

Da je bivši plemeniti vrednik porabil še to zadnjo mu dano priloznost, da se je po svojem zaletel v Slovence, nas pač ni presenetilo! Saj smo že zdavna vedeli, pri čem da smo z „Volksblattem“, in zato so tudi slovenski duhovniki popustili ta list. Ni jim hotelo v glavo, da bi z dragim denarjem podpirali časnik, ki s polovičarstvom svojim služi le osebam nam Slovincem nasprotnim ter se ob vsaki priloznosti zaletava v slovensko „narodno idejo“.

Saj nam „program“ pokojnega „K. V.“ znači do dobrega sledeči slučaj: V št. 50. od 15. dec. t. l. objavil je „K. V.“ znani interpelaciji gg. drž. poslancev Šukljeja in Robiča o koroških razmerah, a nadomestil je ves odstavek tikajoči se g. dež. predsednika koroškega (sic!) s — pikami! Komentara k temu ni treba pisati, a vprašamo, bi le bilo res „pametno“, da Slovenci list, ki tako „vestno“ poroča o njih, še podpirali? Quod absit!

Nedavno smo govorili z vnetim nemškim duhovnikom, ki je globoko obžaloval, da se „nemško-konservativna stranka“ na Koroškem prav nič ne gane, ki je pa tudi poudarjal: da je nemogoče, da bi hodili Nemci s Slovenci! Utemeljeval je to svojo sodbo s tem, da je nemško ljudstvo tako nahujskano zoper Slovence, da ni misliti, da bi hotelo pripoznati i nam — pravico do obstanka! Lažnjivi nemško-liberalni listi, ki v jednomer hujskajo na najpodlejši in uprav nesramen način zoper Slovence, dosigli so po tem takem že svoj smoter! Res žalostno je pa, če liberalne liste podpira še takozvan „konservativen“ list, kakor je dosledno delal „K. Volksblatt“ nemilega spomina!

In po vsem tem pride „K. V.“ in očita Slovincem, da ga niso podpirali! Pač — čudna logika to!

Govorilo se je, da bo odslej „Kärntner Landbote“, ki je prej izhajal poleg „Volksblatta“ dvakrat na mesec, izhajal trikrat! Tako je poročal tudi „Slovenec“. — A sodilo se je preoptimistično! Menda radi pomanjkanja naročnikov izhaja „Kärnt. Landbote“ tudi zanaprej le dvakrat na mesec v isti obliki, kakor „Domoljub“. Kedaj se bodo razmere koroških nemških konservativcev zboljšale, vé sam Bog. A da hoče ta stranka priti do veljave, treba ji začeti delati in odločno stopati na plan za svoje težnje, kar je pa doslej prav dosledno zane-marjala! Da se z vztrajnim delom v kljub neugodnim razmeram vendar-le marsikaj dá doseči, pričajo nam vpehi slovensko-katoliške stranke, priča nam nje glasilo „Mir“!

Kje se ponareja?

S Primorja, dne 6. januarja.

Ne ustrašite se, gospod vrednik! zopet nekaj proti „Edinosti“. O isti stvari bi ne odgovarjal več. A v „Edinosti“ št. 105 leta 1892 je prav nefalzikovano tiskano črno na — sivem: „... Pozivljemo („nepoboljšljivega ligo + 1) da ... (zopet) ... pozivljemo ga, da naj nam dokaže ... (v tretje!) spe-

nezu. Celo očitati je hotela Klemenu, da bi ga bil lahko doma obdržal in mu ubranil, da ne bi šel na tuje.

Toda Klemen ni bil nič kaj zadovoljen z njenimi pritožbami. Če prav ga je morda samega malo skrbelo, skušal je vendar ženo utolažiti, češ, saj ni tako kakor meniš. Saj so drugod tudi pošteni ljudje. Za fanta je pa le dobro, da pogleda malo po svetu. Bode vsaj kaj izkusil ter se izpametoval.

Tako je potekla dolgočasna zima naši zakonski dvojici.

A ni bilo še dovolj, da sta pogrešala sina. Prišle so še druge šibe nad Gozdarjeve.

Leto 48. je bilo kaj nemirno za Avstrijo.

Upori in rovanje proti prestolu se je pričelo na vseh krsjih. Posebno so se skušali iznebiti pokorščine do Habsburžanov Italijani v Piemontu. Izpolnilo se je torej, kar je napovedoval Sarga Dospeljanom, da bode vojska zoper Laha. In res so kmalu vedeli prebivalci tihe zagorske vasice, da je na „Piemontezarskem rebelizem.“

(Dalje sledi.)

cijalno ga brezuslovno pozivljemo, da odgovori... (kajti) mi nismo otroci.“

Torej vidite, gospod vrednik, oni niso otroci — morda so — hajduci, katere nam je ljuba „Edinost“ oznanila z izbranim si harambašo — kajti — včeraj je bil „Vidov danak“ za Primorsko. (Tako je „Edinost“ imenovala dan, ko je imela iziti 1. številka „Primorskega lista.“) Gospod vrednik, nad mano visi — kakor vidite — „kolac i konopac“. A to ni šala. Vi ste me izvabili na „mejdau junaški“ — in da bi mi sedaj ne dovolili... Ne!

Spominjajo se morda cenjeni čitatelji mojih člankov proti „Edinosti“. Evo! Nekaj stavkov „Edinosti“ o njih:

Pokloni „Edinosti“, ki imajo peljati bajé k edinosti in slogi!

„Ni-li med nami, ali teh, katerim se meša pamet, ali pa teh, kateri računijo na zmešano pamet drugih.“ (Edinost št. 101)

„Edinost“ je pisala, da renegatstvo ni greh. Torej komu se meša in kdo računi na zmešano pamet? Slovensko katoliško ljudstvo že vé!

„Vi latinizatorji ste slovenski narod izdajali.“ („Edinost“ št. 105.)

Izdajaš in raznaroduješ ga ti, „Edinost“! Ti praviš, da renegatstvo ni greh. Kar ni greh, je dovoljeno. Torej po tvoji protiverski teoriji smejo Slovenci odpadati, in to bodo, ako bodo tebi verovali, tem raje storili, ker slovenske renegate čaka dostikrat v nasprotnem taboru — gmoten dobiček. Ti podpiraš odpadništvo. „Edinost“, ako si poštena, ven s citati, ven s dejanji, katere pričajo, da smo mi kedaj latinizovali!

„Naš ligist ne zna ločiti zadač cerkve in narodnosti.“

Zato pa jih ti, „Edinost“, prav razkolno ločiš, pišoč: „Z verskimi resnicami kot takimi (in te so bistvo cerkve) pa (cerkev) ne more braniti specijalnih nevarnosti“ (št. 92). „Edinost“ ima prav, take ločitve mi ne poznamo.

„Edinost“ pravi: „Mikalo nas je, ravno ob tej priliki narodu v pouk poučiti našega nasprotnika Liga + 1 ... o vzajemnosti zadač cerkve in narodnosti“ (št. 105).

Ista „Edinost“ je pa pisala v št. 92: „Kdor bi trdil, kakor dopisnik „Slovenčev“, da je obstanek kakega naroda zavisen od vere ali cerkve, bi imenu vere in cerkve ne koristil, pač pa škodoval, ker bi razglašal nekaj, kar se ne slaga ne z zgodovinskimi dejstvi, ne z notranjo nalogo vere ali cerkve“ (št. 92).

Zopet: „Iz tega sledi, da se jim je boriti (zopadnim Slovanom, bolj ali manj nezavisno od cerkve posebe s posebnim orožjem na svojo narodnost“ (št. 93).

Ista „Edinost“ nas hoče poučiti po takem pisarjenju tudi o vzajemnosti (!) zadač cerkve in narodnosti? „Edinost“, komu se meša? Ljudje, ki se postavijo na glavo, mislijo, da je vesoljni svet narobe, a faktično so — sami!

Drugo poleno: „Ljudje, kakršni je naš ligist, ki razglašajo narodnost za paganstvo...“ (št. 105). Citate, „Edinost“! Narodnost je tebi paganska, tebi, ker trdiš, da nema narodnost, kakor zgoraj citavano, z vero ničesar opraviti. Kdor pa z vero nema in ne sme imeti ničesar opraviti, tisti je — nevernik.

Zopet: „Iz njegove (Liga + 1) nevednosti... prihajajo neosnovana očitavanja, prihajajo tudi Donquixotski boji proti nam in drugim narodnim bojevnikom na Slovenskem“ (št. 105).

„Edinost“! Kakor smo s citati dokazali, žalibog nisi pokazala, da si manj nevedna od mene. Žalibog res, kajti mi Slovenci potrebujemo prav krvavo znanstveno izobraženih mož, mož, ki imajo v glavi več vednosti in manj napuha!

„Edinost“ me pozivlja, da naj prekličem svoje „falzikovanje“. „Edinost“ je pisala: „O Slovanih bi torej niti ne veljala trditev „Slovenčevega“ dopisnika, kakor bi bilo treba še le krščanske vere ali cerkve, da bi živali narodi moralno“ (št. 92).

A mi smo to citovali: „O Slovanih niti ne velja...“ spustili smo besedici „bi“. Zato smo mi „falzikatorji“, kakor nas ljuba „Edinost“ na nebrojnih mestih imenuje. „Edinost“! Ti si rabila pogojivni naklon, t. j. izrazila si svojo „beschai-

dene Behauptung“. Skromna trditev pa se rabi dostikrat kot — najodločniša trditev. V tem smislu smo jo brez krivice vzeli, tem bolj, ker je ono mesto ironično in ker vsi dotični članki „Edinosti“ imajo namen, narodnost kot neodvno dokazati od verskih resnic kot takih, t. j. od bistva cerkve.

Sedaj pa, ko smo mi storili svojo dolžnost, pozivljamo tudi mi „Edinost“, da prekličé glavno falsifikacijo svojo Kristusovega nauka, namreč: da po katoliškem nauku renegatstvo ni greh. (Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. januarja.

Nova večina, to je glavno vprašanje v naši notranji politiki. Grof Taaffe povabil je zopet levičarje, to je poprej se posvetoval z Javorskim in Hohenwartom. Naznanil jim je, kaj da zahtevajo konservativci in Poljaki. Pogajanja o novi večini se pa nikakor ne vrše prav gladko, kar je vidno iz tega, da vladni listi posebno levico opominjajo, da naj ne dela prevelikih težav. Iz tega sklepamo, da levičarji česa zahtevajo, v kar konservativci in Poljaki privoliti ne hoté. Vladni listi tega naravnost ne povedó in svoj poziv na levico opravičujejo s tem, da so Hohenwartov klub in Poljaki dosedaj zvesto podpirali grofa Taaffeja, jin je torej tudi sedaj pričakovati, da ga bodo, za levičarje se pa za gotovo ne vé.

Za koalicijsko ministerstvo hoče veljati sedanja vlada. Zaradi tega pa tudi pri pogajanjih z raznimi strankami niso vedno jedni in isti ministri. Povabijo se vselej tisti, kateri so po svojem političnem prepričanju najbližji stranki, s katero se vrše pogajanja. Ministerski predsednik nobenemu ministru, bodisi kateregakoli političnega prepričanja, ne daje nobene prednosti. Iz tega, on misli, bodo vse stranke spoznale, da so mu jednako ljube, in tako jih bode najložje pridobiti za vladni program.

Češki veleposestniki tudi vstopijo v novo večino, ali liberalcem to ni nič prav po volji. Levičarski listi izrekajo svoje začudenje, da se vsprejmejo v novo večino moške, ki se poganjajo za češko državno pravo in sedanje ustave niti priznati ne marajo. Vladni listi pa liberalce tolažijo s tem, da češki veleposestniki pusté dosedanje težnje, ko vstopijo v novo večino. To je pa pač le tako razumeti, dokler se bode državni zbor bavil le bolj z gospodarskimi vprašanji, v kateri namen se osnuje nova večina. Ko pa zopet pridejo politična vprašanja na vrsto, bodo češki veleposestniki gotovo branili dosedanje stališče. Da bi kak knez Schwarzenberg se za zmirom odrekel težnju po obnovljenju češkega državnega prava, si niti misliti ne moremo. Da veleposestniki vstopijo v novo večino, to bode gotovo dalo povod, da jih bodo Mladočehi napali po svojih listih. Mladočeški napadi pa veleposestnikom tako malo škodujejo, kakor lanski sneg, in se zaradi tega zanje niti ne zmenijo.

Mladočeht so precéj potrti in nevoljni, da se pri pogajanjih ob osnovi nove večine ne jemljó prav nič v poštev. To svoje nevolje je dobro pokazal Mladočeh Herold v nedeljo na nekem shodu v Olomucu. Priporočal je, da vsi Čehi delajo le na to, da se zmešnjave v Avstriji le množé. Dokler se jim ne dovoli češko državno pravo, ne smejo ničesa storiti za utrjenje razmer v Avstriji. Sevéda, pri tem ni povedal, da jih tudi nobeden ne vabi, da bi sodelovali. Grof Taaffe upa brez njih sestaviti novo večino. Ko bi to drugače ne šlo, bode pa razpustil državni zbor rajši, kakor bi pa apeloval na Mladočehe. S svojim postopanjem so pritrali tako daleč, da se nánje nikdo več ne ozira, prav tako, kakor bi češki narod ne imel svojih zastopnikov na Dunaju.

Nemška nestrpnost kaže se v Brnu pa baš sedaj, ko se na Dunaju vrše pogajanja o novi večini. V Brnu prosijo Čehi, da se napravijo po ulicah tudi češki napisi ulic, ker biva v mestu mnogo Čehov in je tudi vsa okolica češka. Nemški mestni zbor pa noče o tem ničesa slišati, ker hoče bajé varovati nemški značaj bruskega mesta. Ker na prošnjo, ki so jo vložili na mestni zbor, ne dobé nobenega odgovora, obrnili so se, sklicujoč se na 19. član temeljnih zakonov, do namestništva, da mestnemu zboru zaukaže, da napravi češke napise

(Dalje v prilogi.)

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti profeman velja: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr

V administraciji profeman, velja: Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

naročnino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 9.

V Ljubljani, v četrtek 12. januarija 1893.

Letnik XXI.

Bog brez pravice.

Na Dunaju zboruje državnozbornski odsek za novi kazenski zakonik. Dne 9. t. m. sta bili na dnevnem redu poglavji, govoreči o hudodelstvih in prestopkih zaradi motenja vere in zaradi z akona. — Vladni predlog glede kazni pri motenju vere je bil ostrijši nego dosedanji; glasil se je: Kedor javno sramoti Boga ali spodkopuje vero v Boga; kaznuje se z ječo največ do treh let.

Vsak človek naj je katoličan, žid ali mohamedan, ki stoji na pozitivnem, verskem stališču, ter je prepričan, da je človek odvisen od Boga kot svojega absolutnega gospodarja, bo brezpogojno pritrtil takemu postavnemu določilu. Le kedor stoji na ateistični brezbožni podlagi, on se bo upiral takemu zakonitemu določilu. In takih je bilo v tem odseku — večina. —

Poročevalec Pininski je predlagal, naj se črtajo besede „ali spodkopuje vero v Boga“, češ da bi bila tudi strogo vednostna dela, govori in predavanja, ki morejo razrušiti vero v Boga, obsežna v tem določilu, kar bi bilo seveda v nasprotju z državnimi zakoni, ki zagotavljajo popolno svobodo vede in nauka. Po mnenju tega moža so torej nedotakljivi državni temeljni zakoni, kateri so vendar po zakonitem potu lahko spremene vsaki dan, rušiti se pa smejo brez skrbi večno veljavni zakoni Boga in Stvarnika.

V enakem smislu sta govorila Staročeh (!) in žid dr. Zucker in nemški liberaler dr. Kopp, ki bi bil rad še bolj omejil kazni. — Justični minister grof Schönborn je odločno zagovarjal vladne predloge, zatrjujoč, da vera v osebnega Boga je prevažna socialna podlaga, ki potrebuje vsestranskega

varstva. Vlada je zato mnenja, da se morajo strogo kaznovati dejanja, s katerimi se spodkopuje vera v Boga.

Dr. Šorn in dr. Pattai sta krepko branila vladni predlog ter povdarjala da treba strogih zakonitih določil prot ateistični propagandi, ki se vedno bolj razširja tudi po Avstriji. V kljub temu pa je bil vladni predlog odklonjen z 9 glasovi proti 4.

Gledé zakona dokazoval je Levicki, da ni sodnijski zasledovati ljudi zaradi prešeštva, to da bi bilo nemoralno, ker bi pospeševalo le ovađustvo pri sodiških in zapletalo ljudi v mnogoštevilne tožbe. To mu sicer ni obveljalo, psč pa je odsek z večino glasov sklenil, da poskusa prešeštva ni sodnijsko zasledovati.

Take razprave, pripravljajoče predloge za naš državni zbor, so v mnogem oziru značilne.

Ako obvelja v odseku sklenjeni predlog tudi v državnem zboru, tedaj bi se tudi v prihodnje brez kazni smela spodkopavati vera v Boga. Brez kazni se torej smejo rušiti temelji, na katerih trdno sloni človeška družba. — V takih razmerah ni več nič čudnega na svetu, čudna tudi ni — panamska afera! — Moderne države imajo popolnoma ateistične postave.

To razpravo naj si pa blagovoljno zapomnijo tudi oni, ki trde, da vera s politiko ni v nobeni zvezi, da imajo torej n. pr. katoliki ali celo duhovniki prosto roko v politiki, da smejo v tem oziru postopati tudi v nasprotju s svojimi škofi. Volitev n. pr. pravijo je strogo politična stvar, v tem ima torej katolik popolno prosto roko. In vendar bodo v tem slučaju od ljudstva izvoljeni poslanci v tem odločevali, ali se sme vera v Boga spodkopavati ali ne. Strogo — politična stvar ali „posvetna politika“ je v tem slučaju strogo verska stvar.

Ta razprava nam pa tudi kaže, kakšne elemente združuje pri sedanjih razpravah grof Taaffe za državnozbornsko večino. Ateisti in verni kristijani naj se združijo v tej večini!! — S tega stališča zdeti se nam morajo taka pogaianja naravnost smešna in milovati moramo državo, v kateri so temeljni pojmi tako zmedeni, da je kaj takega sploh mogoče. Ako se zvari kaka večina v sedanjih razmerah, gotovo je, da bo v kvar krščanstvu in sploh pozitivni veri. Krščanski poslanci, tudi slovenski, naj tega nikari ne prezró! Liga + 22

Kje se ponareja?

S Primorja, dne 6. januarija.

(Konec.)

Zopet: „Zajedno ga pozivljamo, da ponatisne vse naše odstavke v celoti!“ (103.) Da, „Edinost“, to bi bilo v resnici najbolje, kajti še le potem bi Slovenci spoznali „Edinost“ v pravi podobi. Lepa misel! Ker si pa Ti to misel sprožila, in ker velja v tem sebičnem svetu pravilo „do ut des“, oziroma „da ut dem“, „daj da ti dam“, — ponatisni najprej Ti vse naše članke proti Sebi, da bodo Tvoji čitatelji spoznali, kako Ti falzifikuješ Kristusov nauk na kvar narodnosti slovenski.

Nekaj naivnega „Edinost“ piše (103): „Mi nalagamo... našemu nasprotniku, da nam priobči rešitev te naloge: O cerkvi, o narodnosti, v čem se vjemati, v čem se razločujeti. Mi našemu nasprotniku dajemo časa do 15. januarija 1893, kajti mi nismo otroci.“

„Edinost“ se je že potožila, da jej ne odgovarjamo na to, kar bi ona hotela. To se

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. E.)

(Dalje.)

V teh burnih časih je pa potrebovala država mnogo vojakov, hrabrih sinov, da rešijo vladarja in zmorejo silne nemirneže. Ali kdo bi šel drage volje, tebi nič meni nič, na vojsko zoper hudokrvne Lahone? Kmetje so pripisovali svoja posestva sinovom ter jih drago odkupovali, da jim ni bilo treba nositi vojaške suknje. Mnogo jih je pa moralo pustiti domačo vas ter iti mirit upornike. Toda nekateri so se pa poskrili po gozdih in planinah, da jih gosposka ni z lepa dobila. Med zadnjimi je bil tudi Gozdarjev Janez, ki jo je, kakor smo čuli, potegnul celó iz dežele.

Toda gosposka se ni šelila z njimi. Lovili so neprenehoma, in vsi zaloteni „šitarji“ so morali po kratkih vojaških vajah naravnost na Laško. Če pa katerega niso mogli vjeti, trpela je zato cela hiša. Poslali so namreč v take hiše „sekacijon“, pravo kugo za kmeta.

Enaka je zadela Gozdarjeve. Na večkratno zahtevanje, da se ima sin Janez oglasiti pri gosposki zaradi vojaščine, odgovoril je Gozdar, da ga ni doma, in da tudi sam ne vé, kod se klati in potika. Le toliko so zvedeli beriči, da je skoro gotovo celó na Stajerskem.

Nekega jutra potrka na Gozdarjeva vrata nekdo prav močno. Ko Gozdar odpre, stopi predenj precéj priletan korporal, navihanih brk, ter mu, rekoč se, pravi:

„No, ker se vam je sin izgubil, sem pa štiri druge pripeljal.“ In pokazal je na svoje tovariše.

Gozdar je precej vedel, kam pes taco moli. Nejevoljen je bil. Toda pokazati si ni upal, da mu prišleci niso po volji. Predobro je poznal take góste že od drugod. Vojaki vstopijo. Korporal prebere Klemenu postavbe, koliko mesa in kakošne jedi se morajo zvesto dajati cesarskim možém, in da ti ostanejo toliko časa pri hiši, da se sin vrne in se oglasi pri gosposki.

Vse očetovo izgovarjanje, da ne vé zánj, da ni on kriv tega, ne pomaga ničesar. Vojaki se vgnezdijo pri Gozdarju ter se ne menijo za materine tožbe, niti za očetove hude poglede. Surovo zahtevajo dnevne hrane, naj dobé, kjer hočejo. Bili so to rogovilasti možje, hudih obrazov, pa kaj smolnih prstov. Vse je moralo biti pod ključem. Pa še to ni dostikrat mnogo izdalo. Zvohali so ključe, ah pa s ponarejenimi odpirali ter kradli mesnino in sploh vse, kar jim je prišlo povoljnega pod roke. Ko so pa jedenkrat pri Gozdarju pospravili in pojedli, stegali so svoje prste tudi po posestvu drugih Doseljanov, tako, da so bili pri vseh silno na slabem slovesu. Poleg tega so bili pa še silno izbirčni. Krub jim ni bil nikoli dosti bel, meso vedno pretrdo ali premehko, čeprav so sosedinje trdile, da ne zná nobena kuhati bolje od Gozdarke.

Za vso to skrb in postrežbo pa ni nobeden premaknil najmanjše stvarice. Ne da bi bil kdo preklal polence, ali prekidal sneg ter malo postregel ubogi Mini, ki je imela dela čez glavo veliko. Nekeč je tožila sosedi:

„Bog nam pomagaj in Mati sedem žalostij! Ob vse nas bodo dejali ti požeruhi. Nobena reč jim ne izdá nič. Moka mi pohaja, zabelje ni več v deži, prihranjen denar sva izmetala za meso, — kar nič več nam ni živeti. Če se ne spravijo ti pritepenci, morava priti na beraško palico.“

In res se je hudo godilo Gozdarjevim. Oče Klemen je odločno povedal vojakom, da jih ne more dalje rediti. Naj torej zapusté hišo, ker bi sam rad videl, da se sin povrne, pa si ne more pomagati.

Trdosrdni vojaki se mu porogljivo nasmejajo ter se ne menijo za njegove besede.

Prihodnje jutro so pa tirali kravo iz bleva ter jo gnali prodajat.

Sosed Brenee je stal pri oknu ter gledal trdosrdne vojake, ki so natepali ubogo žival, ker ni hotela po zimi od doma. Stisnil je pest ter natihoma žugal:

„To niste cesarski služabniki, ampak vražje duše ste! Kar podavil bi vas, kakor zelenega pajka, in nič bi se ne pregrešil.“

Hudobni, nikdar mirujoči jeziki klepetavih babnic so pa celó hoteli stvar tako imeti, da je Klemen sam kriv nesreče in pa njegova Mina, ker sta sina premalo trdo imela ter mu marsikaj dovolila, kar bi ne bilo treba. (Dalje sledi.)

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemana velja: Za celo leto predplačan 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr

V administraciji prejemana, velja: Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za en mesec 1 gl. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Članki in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 10.

V Ljubljani, v petek 13. januarija 1893.

Letnik XXI.

Slovenski liberalci in loža.

IV.

Loža in liberalci o naši duhovščini.

Ze oni program laškega velikega orijenta nam je razkril sovraštvo lože do duhovščine. Odkod pač to sovraštvo? Odgovarja nam na to vprašanje „Suprema Vendita“ iz leta 1875: „Zato, ker so duhovniki najnevarnejši nasprotniki framasonstva.“ Zato je tedaj treba uničiti tega klerikalno - jezuitskega zmaja. In kako se v tem boju vjemajo naši liberalci s framasoni? Veliki orijent italijanski pravi: „Treba je ljudem govoriti, da framasonstvo ne napada katoličanov, ampak le klerikalce, ki so katoliško vero pokazali in onečastili.“

„Slov. Narod“ dne 13. oktobra leta 1891 pa piše: „Čemu podpirati ta slepi, nepravni katolicizem, ki ga je spravilo v nas vladno birokrastvo, da nas ruši mej sabo. Z našimi nazori strinja se brez zadržka pravo katoličanstvo, zato vrnite se k istemu in pustite potvorjeno, podvrženo katoličanstvo.“

Kakor loža, tako razlivajo tudi naši liberalci vso svojo jezo nad klerikalci (prim. „Slov. Narod“ 11. aprila, 5. avgusta, 24. septembra itd.). Klerikalci je v obeh zmes vse sprijenosti, o kateri velja: „Hic niger est, hunc tu Romane caveto!“

Framasonstvo uči (L. T., II., 377, 387, in izjava br. Condorcet-a str. 380): „Treba je vedno poudarjati, da vere nihče ne napada, ampak le razvade“, treba je trditi, da vera vživa popolno prostost in vedno bolj cvete itd. „Slov. Narod“ 5. avgusta leta 1891 je pa pisal: „Očitanje, da mi napadamo duhovščino, je neosnovano, zlobno in pravo jezuitsko sredstvo, kakor tudi obrekovanje, da mi rujemo proti veri; dne 5. junija: „vera ni prav nič v nevarnosti; 22. avgusta: „vera ne pride v nevarnost, kajti specifično kranjska vera, kakoršno hoté zdaj vpeljati, je kriva vera.“ Enako je „Bodoljub“, komaj da je pomolil mlado glavico

iz plenic, dne 5. septembra modroval: „Na Slovenskem ni liberalcev, katerim vera in verske stvari marže. Brezverstvo, s katerim naši konservativci okoli mahajo, ni nič drugega, kakor pesek v oči, goli humbug“ itd.

Prav v duhu lože je njegov oče, „Slov. Nar.“, dne 15. januarija leta 1891 hinavsko dokazoval, kako vera cvete, kako se prezidavajo samostani, kupujejo graščine, in se denar celó za Sudance nabira in tako je srečno prišel do tega, quod erat demonstrandum: „da pri najboljši volji ne moremo verovati, da bi bila vera v nevarnosti.“

Loža uči, da je izmed najboljših sredstev, uničiti vpliv duhovščine do ljudstva, prav živ popis vsega, kar dela duhovščini nečast. Treba je duhovnika grditi in ometavati z blatom. Primeri program laškega velikega orijenta (L. T., II., 389). Zdaj pa pogledajmo naše liberalne liste, kako tudi oni praktično izvršujejo framasonski nauk!

Le pogledajte jih, kako v pótu svojega obraza med seboj tekmujejo, kateri bi več blata nametal na duhovski stan!

Po vseh kotih slovenske domovine stikajo, da bi našli kaj sramotnega za duhovščino, in ako se jim to posreči, s koliko radostjo obesijo tak žalosten dogodek na veliki zvon in bijejo „plat zvona“: „Glejte jih, taki-le so!“

Da pri tem lovu na škandale niso posebno izbirčni in kritični z ozirom na resnico, ni se čuditi, ker jim je le na tem, da duhovščini prilože nekoliko „prav gorkih“, naj so že zaslužene, ali ne.

Dalje je treba pomisliti, da tu velja boj cerkvi in duhovščini, in kdo bo pri takem boju še gledal na orožje, ali je pošteno, ali ne, saj uči dušna mati vseh liberalcev, to je loža, v starem sprejetem škotskem obredu, da je v boju zoper cerkev in duhovščino dovoljeno vsako sredstvo, ker „finis sanctificat medium“. (L. T. II. 349.)

Pa liberalci ne grde le domače duhovščine; kjer sploh po širnem svetu staknejo kaj za duhov-

ščino sramotilnega, pograbi jo z veseljem in razobešijo na ogled na stranéh kakega liberalnega lista. Odveč bi bilo navajati posamezne izreke, vzemi v roke katerikoli liberalni list, in se boš prepričal, da „nervus rerum“, ob katerem živé te vrste listi, je opravljanje in obrekovanje duhovščine.

Opozarjam le na „krestomatijo“ liberalnih izjav, katero je „Slovenec“ v začetku minolega leta zbral in priobčil v podlistku v spomin „finega takta“ slovenskih liberalcev. V podobnem položaju je naše liberalno leposlovje. Spominjam le na to, kako so nekateri naši leposlovci v svojih spisih opisali duhovščino. Posebno je tu treba opozoriti na ostudni pamflet v „Zvonu“ z naslovom „4000“.

Kaj pa hočejo doseči s tem orožjem? Odgovarja nam ona okrožnica laškega velikega orijenta: S tem hočejo duhovščino moralno uničiti, izpodkopati jej vso veljavo in jej tako zamašiti usta.

Dalje priporoča loža bratom * * * naj postopajo v boju zoper cerkev in duhovščino prav previdno, naj se hlinijo, da ne napadajo duhovščine sploh, ampak da se boré le zoper prestopke, zlorabo njenega vpliva na ljudi in zoper njeno nestrpnost. Kažejo naj pri vsaki priliki, da duhovščina prestopa svoj delokrog ter da izziva in napada (Protokol lože „Alpina“ 19. marca 1887 in L. T. II. 380), ali da govorim z besedami br. * * * Condorcet-a: ko hočejo izvotliti in tako zamoriti drevo v korenini, govoré naj, da hočejo odrezati le škodljive brste.

Tudi v tem se kažejo naši liberalci vredne sluge bratov * * * -framasonov. Na eni strani vpijejo in se roté, da ne „napadajo duhovščine in da je to očitanje neosnovano, zlobno jezuitsko sredstvo“ („Sl. N.“ 5. avg. 1. 1891), na drugi strani pa v isti sapi, menda iz same gorečnosti za duhovščino, ne vedó, kako bi jo z blatom ometavali in katere priimke bi jej dali. Zmerjajo jo s „fanatiki“, „brezdomovinci“, „konservativnimi prekuechi“ („Sl. N.“ 15. junija 1891. l.), „marionetami, s katerimi giblje zlobna

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

Za dva dni, kar je bila prodana krava Gozdarju, sedeli so na večer pri Brencetu doseljski možje krog gorke peči ter se menili o vojski, ki se bo menda spomladi pričela. Tudi Klemen je bil med njimi.

„No Klemen, kaj ne, ti težko čakaš spomladi, da se ti spravijo izpod nog tiste presnete pijavke“, obgovori Brencé Gozdarja.

„Ko bi moral do spomladi imeti požeruhe, prodajo in pojedó mi vse ti nebodijhtreba“, prične Klemen.

Toda hitro mu prestriže besedo Brencetov France ves v jexi:

„Slišite Gozdarjevi, kaj vam jaz pravim. Mi fantje smo se tako zmenili, če vam je prav, da bomo za zmirom spodili mrcine kosmate iz vasi. Lejte, na kaj sem predainočnim naletel. Gori le v Delih sem hosto drobil, pa sem se malo zakasnil. Ko sem se v mraku vračal, stopil sem mimogrede h kovaču

pogledat, če je že popravil cepinu zrno. In notri je sedel tisti spak od Adama, pa nam je take užgal in pravil, da smo se mu vsi smejali in noré brili z njim. Ko sem šel potem tam-le za Novinovim plotom domov, čul sem nekaj tiho klicati. Da bi te — kóga pa nosi tod okoli? Pa ne iztiče kdo okrog Marjaničinega okna? mislim si ter skočim tiho čez plot. Pod oknom se je videla dolga postava. Jaz postojim za voglom. Toliko je bilo še svetlo, da sem ga spoznal po tisti veliki čaki, veste eden vaših vojakov je bil. Tolika jeza me popade, da poprimem cepin tesneje ter skočim proti njemu. Ali on me je tudi začul in odnesel v dolgih skokih zdravo kožo. Vidite, tako ne dajo miru nobenemu človeku. Da pa ne bodo sleparili okrog dekličev, za to bomo skrbeli mi doselški fantje. Nametali jim jih bomo ob prvi priložnosti na hrbte, da bodo pravili po svetu, kako jo znajo Doseljani zagosti.“

„Nikar, France, tega ne smete storiti. Imejte pamet! Kdo drugi bi trpel potem, kakor vi sami? Ti vas grede tožit in vsi morate nositi puško.“

Tako jih je modro svaril Gozdar.

„Saj se jih moramo odkrižati z lepa. Jutri grem v R.* ter povem, da jih dalje ne moremo imeti. Rekel bom pa tudi, da grem sam po Janeza, če ni drugače. Ako hoče, da mu ne bo treba ho-

diti z malho po svetu, naj se vrne. Če mu je v vojsko iti, naj bo, kakor je božja volja. Ko bi bil pred pameten, bi bilo pa vse dobro.“

Čet dva dni pride korporal, ki je dovedel ne-ljube goste ter jih zopet odpelje. Na ulici so srečali Brencetovega Franceta, ki je drva peljal. Strašno ga je pogledal eden izmed njih in nekaj pobuzaral. France je pa udaril po konju ter siknil med zobmi: „Boga zahvali, da greš iz Doselja. Če bi se bil še dalje potikal tod okoli, pokazal bi ti bil gotovo, da bi bil vedel, kaj se pravi pošteno dekle motiti.“

Mrzla burja, katera je vrtela in raznašala snežinke, ki so po malem naletavale na vse strani, je brila zimsko popoldne. V Miheljnovi gostilni so sedeli štirji možje pri debeli hrastovi mizi, ki je bila pomaknjena k peči.

„Tako, praviš, da so šli danes lovit Poč Hanzo in pa tistega Kranjca, ki je prej drvaril todi?“ vprašal je mož, na čegar obrazu se je brala tiha žalost. Čelo mu je bilo zgubano v resne poteze, nekaj temnega — kakor oblak hudih skrbi, je leglo po njem, ko se je ozrl na Miheljna ter pričakoval odgovora. To je bil naš znanec Gozdar, ki je prišel na Štajersko poizvedovat po sinu. Toda

roka, s katoliškimi farizeji" (18. aprila 1891. l.), „brezdomovinsko sodrgo" (27. okt.); vsi raz sebe kriče nad duhovščino: „fanatizovani apostoli, ki mé-nijo biti nekaka „višja kasta", ki hočejo vse nadvladati in pod péto spraviti" (18. okt.), „fanatizovani derviši", „rjoveči levi" (18. aprila), „izpeljančki", „troti" (18. aprila), „ljudje, ki nimajo nobene družbinske olike" (28. aprila), „ljudje, ki pri javnem delovanju nimajo nič več etične podlage" (5. avgusta) itd., itd.

Očitajo dalje duhovščini: „da zlorablja leco, katero spreminja v tovarno za ogenj in žveplo" (7. avg.), „da kriči in ravsaja, spreminja leco v židovsko shodnico" (6. okt.), „da se bojuje s taktiko zavratnosti in kapelanske razposajenosti" (27. febr.), „da je polna slavohlepija in nestrpnosti" (27. febr.), „mladim kapelančkom" pa še posebno očita „nesramno prevzetnost", vsled katere hočejo komandirati celo deželo, da mora že presedati vsakemu treznomislačemu človeku" (15. jun.) itd., itd.

To so le nekatere psovke iz ne celega letnika našega liberalnega dnevnika. Koliko takega nelepega gradiva je še nakopičenega v tem listu in pri drugih njegovih tovariših, ki stojé pod liberalno zastavo! Nemogoče je prekidati vsa ta liberalna gnójišča in nič kaj vabljivo, zato naj ti vzgledi zado-stujejo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. januarija.

O novi večini pogajanja zadevajo vedno na nove težave. Posebno levica dela težave. Taaffe je vsprejel levičarje že štirikrat ali še sedaj z njimi ni dosegel nobenega sporazumljenja. Časopisi se manj pečajo s to stvarjo, ker so jo vsestransko že obravnavali. O Poljakih se sliši, da skušajo pri tej priliki doseči decentralizacijo železnic, kar bi bilo Galiciji v gospodarskem oziru v veliko korist. Seveda vlada se boče upirala na vso moč decentralizaciji, ker so proti njej višji vojaški krogi. — V tem se je na Češkem neka jezikovna zadeva Čehom neugodno rešila.

Češki napis na vojašnici, katero je zgradilo praško mesto, je bil vojaškim oblastvom v velik izpodtikljej. Branila so se jo prevzeti, če tudi je mestni zbor bil pripravljen napraviti tudi nemški napis. Mestni zastop se je dolgo upiral vojaškemu oblastvu, naposled se je pa udal, ko je videl, da bi mesto imelo veliko zgubo, če vojaška oblast ne prevzame vojašnice. Mladočehe so bili do zadnjega proti odpravi češkega napisa in zahtevali, da se vojašnica za kaj drugega porabi, ali večina se je bala, da bi mesto imelo preveliko izgubo in se je pogodila z vojaško upravo, da vojašnica ne boče imela nobene napisa. Stvar se je torej blizu tako vredila, kakor o svojem času v Zagrebu, kjer se je z madjarskim s poslopja finančnega ravnateljstva odpravil tudi hrvatski napis. Upora proti dvojezičnemu napisu mi pač ne moremo prav umeti. Po našem mnenju je napis v prvi vrsti za to, da se poslopje ložje najde. Ker imajo gotovo v vojašnici opraviti Čehi in Nemci, bi bilo pač pripravneje, da bi bil

povedal ni nikomur, da je nesrečni oče razvpitega tatinskega lovca, ki s Poc Hanzo kljubuje vsej gosposki.

„Danes, da", odgovori mu Mihelj. „Pa jaz se bojim, da jih res zalotijo. Ne bota se nadejala, da bi v tem vremenu kdo lazil za njima. Le poglejte, kakovo je zunaj! Saj bo še vse skupaj zamedlo gori v planini. Pa naj jih le! Ona dva jo bota že unesla, tista golazen od lovcev naj pa le pomrzne v grmovju. Kaj bi se poganjal za judežev denarje. Vsak ima pravico streljati, ne pa samo gospoda!"

„Kaj si rekel, Mihelj, za judežev denarje? Ali je mar odmenjeno plačilo tistemu, ki jih vjame, kali?"

„Seveda je. Lej no, kaj še nisi slišal tega? No, se ve, nisi se pač dosti mudil drugod. Ti si hitel, da bi preje fanta dobil ter ga peljal domov starišem. — Škoda zanj, če ga dobé v pest, meni se prav smili. Ali vjeli ga pa bodo. Sto goldinarjev dobi vsak, ki pripelje enega iz teh-le dveh h gosposki, za oba pa še enkrat toliko. Za mrtvega pa le petdeset. Vidiš, to je pa lep zaslužek za tiste zelence. Samo judežev denar je to, tako jaz rečem, nočem ga, če bi mi bilo tudi precj iti ob beraški palici po svetu." (Dalje sledi.)

napis v obeh jezikih, kakor če ga v nobenem ne bo. Bolj veselo za Čebe se je končala druga stvar.

Dr. Podlipny, starosta češkega „Sokola", je bil v sodnijski preiskavi zaradi njegovih govorov pri slavnostih v Nancy-ju na Francoskem. Državno pravdnštvo je v teh govorih videlo veleizdajo. Dr. Podlipny je pa trdil, da so njegov govor francoski in za njimi drugi listi napačno prinesli. Govoril je tako, kakor je poročalo glasilo čeških sokolskih društev in v govoru, kakor ga je priobčil ta list, pa ni nobenih veleizdajskih mest. Sodišče je zaslúšalo mnogo prič, ki so vse bolj ali manj določno potrdile Podlipnega izpovedbe. Nobena priča pa ni mogla potrditi, da bi bil dr. Podlipny zares tako govoril, kakor so trdili francoski in za njimi nemški listi. Sodišče je vsled tega preiskavo ustavilo. Nas veseli, da se je stvar tako ugodno razmotala. Ko bi bil obsojen dr. Podlipny, bil bi imel škodo ves narod, ker nasprotniki Slovanov bi bili to uporabili, da bi bili ves narod proglasili za veleizdajsk in protiaavstrijsk. V dolgih člankih bi bili židovski listi črnili ne le Mladočehe, temveč češki narod in iz tega sklepali, da je podpiranje nemštva proti Čehom v državnem interesu.

Na Ogerskem se pa sedaj vrši budgetna debata. Pri poglavju „Državni zbor" je več poslancev sprožilo misel, da bi se premenil volilni red in reformovala gospodska zbornica. Prememba državnozbornskega volilnega reda je jako potrebna, ker sedaj je volilna pravica jako nejednakomerno razdeljena, ker se je pri sestavi volilnega reda gledalo na razne zastarele pravice. Tako volijo mnogi, ki skoro nobenega davka ne plačujejo, drugi pa z znatnimi davki zopet ne. Na Sedmograškem je volilna pravica drugače vrejena, kakor na Ogerskem. Mnogi poslanci so pa izrazili svoje pomisleke proti volilni reformi, ker se bojé, da bi potem Madjari bili na škodi, in so priporočali, če se hoče že preminjati volilni red in razširjati volilna pravica, da naj se hkratu drugače razdele volilni okraj, pri čemer se je ozirati na koristi madjarske narodnosti. Minister notranjih zadev se je izjavil, da nema nič proti premembi državnozbornskega volilnega reda in se zlasti za madjarsko narodnost ne boji. Reformo gospodske zbornice so pa zahtevali nekateri poslanci pred vsem zaradi tega, ker se sedanja gospodska zbornica ustavlja raznim liberalnim nakavam. Priporočali so, da bi se v gospodsko zbornico vsaj nekaj članov volilo. Na ta način bi židje pač spravili nekaj svojih privržencev v gospodsko zbornico. Seveda ložje je nasvetovati tako reformo, kakor jo pa izvršiti.

Panamska afera boče še dolgo vzbujala največ pozornosti v vnanji politiki. Pravda, ki se sedaj vrši, kaže strašansko lahkomiselnost in sleparije. Podjetniki so le gledali, kako si nahanjejo dobička. Tako je inženér Eiffel dovršil dela za 74 milijonov frankov, ali je pri tem imel 33 milijonov dobička. Pri taci razmerah pač ni bilo misliti, da se delo konča. Kakor kažejo izpovedbe, delalo se je brez vsačih zanesljivih proračunov. Sploh ni nikdo na to mislil, kdaj in kako delo dovrši. Izpoved sina Lessepsovega prvi dan je osodepolna za bivšega ministra javnih del, Baihauta. Rekel je, da je 370.000 frankov iz njega izsilil liki ropar v gozdu. Število političnih mrtvecev se vedno množi. Floquet in Freycinet sta mrtva. Noben list ne trdi, da je morda Floquet ali pa Freycinet kaj dobil za-se, temveč samo v državne in strankarske namene rabila sta panamske denarje. O Freycinetu se govori, da je ovaduhe plačeval s temi denarji, kupoval tuje mobilizacijske načrte itd., ker tajni zakladi neso zado-stovali. Bourgeois je dosedaj z vso odločnostjo doganjal panamsko afero in zlasti se upiral v ministerstvu vsem prizadevanjem, da bi se kaj potlačilo. Sedaj se pa kaže, da tudi njega zadene udarec. Bil je državni podtajnik, ko je Floquet ministroval in je bajé vedel za delovanje svojega načelnika. Protivladni listi že iz tega sklepajo, da Bourgeois ne more več ostati minister. Pa tudi Carnotu se že stol maje. On je tudi podpisal tisto pogodbo, zaradi katere je tožen Baihaut. Nekateri listi celo trdijo, da je baš Carnot največ kriv, da se ni bilo objavilo nepopačeno poročilo inženérja Rousseaua o panamskem podjetju. Tedsnji finančni minister se je izjavil, da bi panamsko posojilo se onemogočilo, če se to poročilo priobči. Vladni listi te vesti oporekajo, ali vsekako je že dvomljivo, da bi se mogel obdržati, ko se je ime njegovo spravilo v tako zvezo s sleparijami. Republikanci se bojé kacega prevrata, zaradi tega je predsednik republike

generalu Saussieru s posebnim dekretom dovolil, da ostane v službi brez ozira na starost. Ta general je zvest republikanec in odločen, in pričakuje se, da boče prepričal vsak prevrat, kakor je uničil Boulangerjeve nakane.

V Srbiji začenijsjo se neredi. V Semendriji, Čačku in Zaičarju bili so že boji mej prebivalstvom in žandarmi, ko so hoteli nastavitj nove liberalne občinske funkcionarje. Jeden žandar in pa jeden meščan sta mrtva. Ranjenih je pa veliko. Položaj je resen. Se večjih neredov se je bati ob volitvah za skupščino.

Sedaj pa poglejmo še malo v Afriko. Maročani so v sporu že nekaj časa z Angleži zaradi trgoveke pogodbe. To nasprotje se je poostrilo, ker je pri nekkih neredih v Tangeru bil ubit angleški podložnik. Anglija je zahtevala zadoščanja in že stavila ultimatum. Maročani so že spoznali, da je najboljšje, odjenjati, in so tri policijste ubijalce že deli pod ključ.

Socijalne stvari.

Panamske dame. Kje je ženska? Tudi pri panamskih spekulacijah dobimo na to vprašanje jako zanimive odgovore. Tisti brezvestni Arton — (Aron), ki je tako zvito imel napeljane mreže, po katerih je lovil milijone, je le malo svojega „zaslužka" zase porabil. Največ je šlo za neko — damo. Iz vseh slojev družbe se sedaj po pariških listih očito in v pogovorih bolj na tajno odkriva cela vrsta takih ljubeznivih, v nrvnosti vtrjenih panamskih dam. Tudi aristokratke so mej njimi. V Parizu so se v obče dame že preje pečale z vsakovrstnimi posredovalnimi podjetji. Nekatero so se že l. 1887 proslavile s prodajanjem redov.

Neka „jako poštena" dama se je mej drugim pečala tudi s tem, da je preskrbovala razne koncesije svojim varovancem. Neki kapitalist je hotel n. pr. dobiti koncesijo za telefone; obrne se k njej; ona mu pa jako ljubeznivo namigne, da proda bližnji zlatar neko žensko lepotičje za 600.000 frankov. Kapitalist je to hitro razumel in zato se je brž napolil k zlatarju. Ta pa je kmalu izvlekel iz njega, za koga kupuje in mu je nastavil 800.000 fr. Iz kupčije torej ni bilo vsled tega nič; seveda tudi koncesije ni dobil kapitalist. Dama pa je preskrbela koncesijo drugemu poštenejšemu možu — Korneliju Hercu.

Pri tej priliki napominjamo, da takih dam nima samo Pariz. Socijalno stanje našega časa je v tem obziru neizrečeno žalostno. Kapitalisti velikih mest, bankirji, borzijanci igrajo s večine vlogo velikodušnih mecenov mladim gledališkim „umetnicam". Milijone izdajejo ti cinični, v nesramnosti vtrjeni lahkoživci — damam. In milijone v to si — po spekulacijah „prislužujejo", drugi bi dejali: prigoljufajo. Morala ne stoji na dnevnem redu naših denarnih mogotcev in pri pridobivanju, in pri uporabljivanju — denarjs. — Več pisati o tem, nam zabranjuje dostojnost.

Za vzgled pa prevajamo iz židovskega lista (Kapitalist št. 52 l. l.), ki se peča skoraj samo z borznimi zadevami, in ki jih vsled tega gotovo izborna pozna, te le vrstice, v katerih popisuje nekaj prizorov z borze:

„Pred oknom zlatarjevim se gnete množica. Ali se je temu čuditi? Kakor se to leskeče in sveti! In v glavico mlade, elegantne dame, ki ravno stopa mej množico švigne misel, kako lepo bi se jej podali leskeči se dijamanti. — Ne manje eleganten gospod zapušača zvečer njeno stanovanje s gotovim prepričanjem, da se morajo lesketati zaželeni dijamanti na najlepšem vratu. Zato se morajo kupiti. Naš znanec je junak z borze, toda pameten in previden; on take drage igračice, ki imajo vzdržati neke vrste prijateljstvo, plačuje — iz drugih žepov. — Drugi dan se zgodi nekaj na borzi. Papirji nekaterih vrst se v neštevilni množini ponujajo. Kaj se je zgodilo, se vse vprašuje. Vsakovrstne govornice se čujejo; vse je preplašeno in skuša prodati tiste papirje; groza spreletuje vse, dasi nobeden ne ve zakaj. Za dve uri je vse mirno — in zvečer se zablúšče občudovani dijamanti na vratu lepe ženske, ki si jih je večeraj želela. — Borza jih je darovala, neprosto-voljno darovala. Take so malenkostne šale milijonarjev, ki si jih večasih privoščijo naši moderni borzni matadorji. — Da, ti matadorji. Zanimivo poglavje je bilo o njih in je še sedaj. Kedo se ne spominja tistega milijonarja, ki je bil malo ne vsem mladim in lepim igralkam za mecena. Če je katera le na-

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr

V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnine in oznanila (inserte) prejema upravnitvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 11.

V Ljubljani, v soboto 14. januarija 1893.

Letnik XXI.

Komu se pokorimo?

Nulla dies sine lines. — Noben dan ne bodi brez napada na škofa, noben dan ne bodi brez dokaza, da sovražimo ljubljanskega škofa, to načelo si je menda kot prvo zapisal „Narod“ v svoj program. Sredini „Narod“ piše namreč z ozirom na našo novico, „slučaji, ki niso slučaj“ v 7. štey. našega lista mej domačimi stvarmi pod zaglavjem „si duo faciant idem — — —“ tako-le:

„Naša katoliška gospoda svoj pot vpije, kaka drznost je vsaka kritika postopanja naših višjih dušnih pastirjev, češ, da smo jim dolžni v vseh stvareh slepo in brezpogojno pokorščino. Človek bi torej mislil, da potem gre ista avtoriteta tudi vsem drugim katoliškim škofom, ker posebnega patenta u. pr. prevz. g. dr. Missia menda vendar-le nima. Sinočni „Slovenec“ pa nas drugače poučuje. Pripoveduje namreč, kako preganjanje mora trpeti neki blagi, za narod svoj vneti katehet zgolj zategadel, ker je zaveden Hrvat, tudi od strani „višjega zagrebškega svečeništva“ in da je isto „hunsko-azijatsko kopito“ zadelo tudi nekega hrvatskega župnika.“

Na dalje opazke „Narodove“, v katerih samo zabavlja in nam n. pr. očita, da imamo „lice-mersko politiko, da se „Slovenec“ hoteč kazati se narodnega, bije z lastnim orožjem“, niso tako zanimive, da bi jih doslovno prepisovali. Samo jeden stavek bodi še takaj:

„Čemu se pri nas od svojih duhovnih predstojnikov javno psujejo in sramotijo za narod goreči duhovniki samo zategadelj, ker si želé prostosti kot politiki in narodnjaki, prav tako, kot tisti hrvatski katehet in župnik?“

Ker je v „Narodovih“ trditvah cela vrsta krivičnih očitanj, zato se hočemo za danes pečati samo s prvim.

Isjaviti moramo namreč, da nikdar še nismo trdili, da „smo dolžni svojim višjim pastirjem v

vseh stvareh slepo in brezpogojno pokorščino“. Ta trditev je popolnoma neresnična. Določujó „pokorščino“ škofom in papežu, držimo se strogo cerkvenega prava. In to je brez dvojbe najliberalnejše pravo na svetu, ki ne trpi ni tiranov, ni mamelukov, marveč hoče le svobodnih, odkritosrčnih, versko prepričanih podložnikov, ki spoštujejo v ukazujoči oblasti Kristusa in so jej pokorni. V prvi vrsti spoštujejo oblast in zaradi nje še-le osebo.

Ta pokorščina ni niti slepa, niti brezpogojna in se ne razteza na vse stvari. Gotovo pa je, da ne obseza samo dogem; saj je uprav polu-racijonalizem, ki je to trdil, že nebrojokrat obsojen od rimske stolice; gotovo je tudi vsakemu katoličanu, da ne velja trditev v strogo političnih stvareh sem svoboden in nisem dolžan nobene pokorščine. To je že zaradi tega napačno, ker si stvari, ki naj spadajo mej strogo politične, sam določuje. Katere pa so tiste strogo politične stvari? Morda volitve? Kot duhovni voditelji ljudstva morajo skrbeti škofje, da se javno življenje tako razvija, da pospešuje duhovne koristi vernikov. Zato imajo dolžnost in pravico svariti in opominjati, naj se volijo katoliški možje, ki bodo služili resnici krščanski, ne pa sebi ali komur si bodi drugemu. — Morda šole? Države trde in celo neki izrek Marije Terezije se čisto navaja, da spada šola mej „politica“. Kdor pa danes to zagovarja, kaže jasno katolištvu popolnoma nasprotnega duha. Prva vzgojiteljica, po katerih zakonih morajo tudi stariši vzgojevati svoje otroke, je cerkev. In te oblasti, ki jo je prejela od Kristusa, se ne more in se ne sme odreči.

Morda časniki? Sedaj pišejo časniki o vsem mogočem. In žalibog večina razpravlja cerkvena vprašanja v cerkvi sovražnem duhu. Cerkevna oblast mora skrbeti, da se od vernikov odvrne nevarnost. Škofje imajo pravico obsojati liste, ki škodujejo duhovnemu življenju, imajo tudi pravico prepovedovati berilo takih listov. Že uravni zakon prepoveduje, da se ne sme človek podajati v nevarnost, koder bi utegnila trpeti njegova vera ali nramnost in dvojna

dolžnost veže tedaj, če je prepoved izdala tudi še duhovna oblast.

Morda zakon? Tudi v tem je grešil novodobni čas s svojimi zmedenimi, brez Boga osnovanimi načeli, trdeč, da je zakon politična zadeva. Zakon je kristijanom zakrament in zato je zanj jedina postavodajalna oblast deliteljica in čuvateljica zakramentov — namreč cerkev.

Morda narodnost? Kaj pa recimo o Laškem, koder so se v imenu absolutne narodnosti teptale v prah vse druge pravice, koder se je izvršil najbrezobzirnejši rop pravni lastnini rimskih papežev.

Ali more sv. Oče odpovedati se svojim pravici, če prav mu z očitanjem „brezdomovinstva“ rohne sovražniki nasproti, čeprav mu načelo izrecno narodnostnega temelja mečejo v svoje opravičenje v lice? Narodnost je mnogo, a pravica je več; in to mora braniti cerkev. Važno je narodnostno vprašanje, a neskončno važneje je vprašanje, kako si izveličati dušo. V nobenem slučaju se ne sme prezreti to pravo vprašanje, v nobenem izločiti.

Izgovor, da se cerkev nima mešati v politiko in da so vsled tega verniki in tudi duhovniki v takih vprašanjih svobodni, je že jako star. Najpreje so ga rabili vladarji, kateri so na ta način hoteli cerkvi vzeti njeno moč in jo uporabljati le v svoje namene. Toda tudi mogočnikom zemlje se je vedno vstavljala cerkev in zatnjevala, da je namen, ki ga imajo države, mnogo nižji nego namen, ki ga ima cerkev, in da ima tedaj biti namen držav podrejen namenu cerkev. Zato je žugala cerkev s cerkvenimi kaznimi in jih je tudi rabila, kedar niso vršili vladarji te svoje dolžnosti. Listajte zgodovino! Koliko nesreč, koliko žalostnih verskih in socialnih prevratov je navstalo vsled tega, ker je uporni duh nekaternikov zaviral sveto zvanje cerkveno in se mu ustavljal. Saj so znana imena Honorija, Friderika II., Henrika IV., Ljudevita XIV. In Jožefinizem svojimi pogubnimi načeli! — Odkod so žalostne razmere na Hrvatskem, koder že toliko časa po svojem škofu

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

„Kako se je pa vendar tako spozabil ta Kranjec, da je potegnili s tistim potepuhom. Mar naj bi bil šel z drugimi naprej, ko so tu podelali“, vtaknil se je v govor Miheljev hlapec Martin, ki je sedel pri njih.

„Kaj ne poznaš Poc Hanze? Če ta koga dobi v mrežo, potem ga ne izpusti z lepa. Janez, ta pa le za njim sili. Kdo bi si bil mislil, da je ves neumen na lov. Meni koj od začetka ni bilo kaj prav, da je Poc Hanza vedno vanj tiščal. Pa sem si mislil, fant je že sam pameten. Če prav gre ene krati z njim, naj ima veselje. Kdo bi si bil mislil, da bo tako prišlo.“

„Streljal je rad, streljal, že od mladih nog“, omeni otožno Gozdar. Hudo je moralo biti očetu, ko je to čul o sinu. Toda svoje žalosti ni hotel in smel pokazati. Težilo ga je posebno še, ker mu je smerom neki notranji glas velel, da bi bil lahko zaprečil vse nezgode, ko bi bil Janezu prepovedal,

da ne sme ed doma, posebno pa s Surgo ne. To je dalo povod, da je vprašal:

„Ali ni bil še nekde drugi z Janezom, neki Surga, kakor smo mu pravili na Kranjskem.“

Ko Mihelj čuje Surgovo ime, vsplamte mu oči in od jeze zarudi v obraz; s pestjo pa jezno udari ob mizo, da so odskočili kozarci:

„Surga, Surga, to ti je vražji človek! Ko bi tega ne bilo, bi bilo mogoče vse dobro. Jaz sem ga imel poprej za poštenjaka in prav prijatelja sva bila. A sedaj sem ga pa spoznal, kakov lisjak da je. Ta žleza pretkana je podpihoval Janeza in odvrčal od dela, da je potlej za njegove denarje pil, če je revež s trudom ubil kakega jelena. Okoli podjetnika se je pa lizal in hlinil toliko časa, da ga je postavil za to, da je nekaj pazil na druge, če prav so morali vsi nanj paziti, da jih ni okanil. Se ve, da je le sam postopal, ko ni bil za nobeno rabo. Jaz sem mu dajal cel mesec zabelje, moke in pa česar je hotel, pa mi ni krajcarja dal. Gospode je baje tudi hotel opehariti, a se je opekel, slepar grdi. Sedaj pa sedi zaprt. In prav se mu godi! E, da bi še enkrat prišel gori k nam, jaz bi mu drugače pokazal. Prav ta je tudi Janeza izdal, jaz stavim konja, da je tako. Kako bi sicer vedeli tako na tanko, kje, na kateri planini, v kateri koči da sta skrita?“

„Taka je, midva tudi tako praviva,“ pritrdita za jedno Martin in drvar, ki je sedel pri njem.

„Tisti človek ti je naredil za denar vse. Da se je le njemu dobro godilo, in da je mogel pijančevati, pa je bil vesel. Če bi druge zavoljo njega tudi na meh drli, to mu ni bilo nič mari.“

V tem stopi v sobo Rezika. Z ruto je pehala sneg raz sebe in z nekam boječim glasom pripovedovala, da je čula, ko je šla po vode, od daleč vriskanje in upitje lovecev, in da se boji, da bi ne bili Janeza ujeli.

Vsi se iznenadeno spogledajo. Gozdarju je jelo sree nemirno utripati. „Kaj če ga pripeljejo tod mimo? Gledati bodem moral sina, vkljenjenega kot hudodelca, ki ga peljejo pravici v roke. In ko me Janez zagleda ter izpozna očeta, ki ga je premalo trdo imel, ali me ne bode pogledal z očitajočim očesom, češ, jaz nisem imel pameti, morali bi jo imeti vi toliko več, in jaz bi ne bil nikoli zašel na tako pot. Ne, tega pogleda ne bi moglo prenesti očetovsko srce, ki je vendar zmerom gorelo za ljubljenega edinca ter mu želilo edino le srečo.“

Popraša torej ves v skrbeh Miheljna, ki je nekako pomilovalno potresal z glavo ter nekaj pred se mrmral:

zdihuje osirotela zagrebska škofija? — Kedor hoče vse to umovati, mora pa pred vsem imeti smisel in sree za — cerkev. Kjer tega ni, tam je vsako dokazovanje zastoj. Tam se vsako gibanje cerkvene življenja imenuje — mračnjastvo, vsaka zapoved cerkvene oblasti — trinštvo, vsaka beseda v prid svobode cerkvene — p.dlo hinavstvo. In vendar ni hujšega trinoga, nego je — liberalizem. Kedor se mu ne pokori, je zgubljen, je proklet. In proklinjajo tudi tam, kjer nimajo oblasti; odrekalo nam domoljubje in kot sovražnike naroda nas hočejo pahnoti v kot. — Bodi! Mi in z nami naš narod se držimo oblasti, ki nam jo je dal Bog; o vas ne vemo, čegavi ste; ne vemo, kedo vas je postavil prvake in sodnike. Prvačite in sodite, kedor se vam da; nam ne boste in skrbeli bomo, da tudi narodu ne!

Slovenski liberalci in loža.

„Divide et impera!“

V boju zoper altar in prestol se ravna frama-sonstvo po načelu „divide et impera“: enega je treba nahujskati zoper drugega, državo zoper cerkev, nižjo duhovščino zoper višjo. Po tem načelu se loža povsod ravna, kjer se kolčkaj giblje, s tem spričuje jozefinska doba, dogodka pred francosko revolucijo, sedanja Francija in Italija, in ne v zadnji vrsti osoda verskega šolskega predloga v pruski zbornici l. l.

Da je odstopil ondi goreči zagovornik verske šole, minister Zedwitz, in je vlada sama umaknila šolski postavni načrt, to je v prvi vrsti zasluga nemškega frama-sonstva, ki je z vsemi sredstvi skušalo razdvojiti protestantske konservativce in katoliški centum, in klin razdvoja zabiti med mladega cesarja, ki je bil do zadnjega časa vnet za versko šolo, na eni, in med konservativne ministre in konservativne poslanske kroge na drugi strani.

Vsi frama-sonski in od lože podpirani listi so brez prenehljaja bili na svoj „bum-bum“ in slikali strašno nevarnost, ki bi pretila nemškemu cesarstvu od strani katoličanov, ako bi se uvela verska šola. Da se to načelo, namreč sejati prepir med cerkev in vlado, praktično v ložah vedno uporablja, pričuje dalje br. * * * Condorcet (L. T. II. 381) in okrožnica laškega velikega orijenta (L. T. II. 389).

Po tem frama-sonskem načelu se ravna tudi radikalci, Gosp. vrednik! Ali se še spominjate, kaj so naši liberalci, njim na čelu „Slov. Narod“, počeli zoper našega premil. knezoškofa precej po žalostnem dogodku v Mayerlingu? In ali se še spominjate na pastirski list poln apostolskega duha, katerega je nato naš višji pastir izdal? Kaj je bil namen liberalnemu vpitju in zavijanju dogodkov? Ta namen je bil preočiten: hoteli so nahujskati svetno oblast zoper duhovsko, torej: „Divide et impera!“. Isti liberalci, ki so škofu očitali, da je vladno orožje, s katerim hoče širiti germanizacijo med nami, so ga ob onem času denuncirali vladi kot sovražnika Avstrije!!

Dalje: Kako se vedejo naši liberalci zoper duhovščino? Zda udrihajo na to, zda na ono stran;

„Ali se bodo lovci kaj ustavili tukaj? Če pridejo noter in če peljejo vjetega Kranjca, tedaj se moram jaz skriti, da me ne bo videl.“

„Kaj pa, da ne gredo mimo gostilne, pos. bno v takem vremenu ne. Če so res koga vjeli, tedaj bodo od veselja hoteli vse popiti, če jim je pa izpodletelo, hladili bodo zopet z vinom svojo jezo. Saj morajo biti v kratkem tu. Pri oknu bomo videli, če Janeza peljejo, in tedaj se ti še vedno lahko skriješ. Če ga pa nimajo, ostaneš lahko tukaj. Nihče ne bo vedel, da kaj veš o Kranjcu in da si ga prišel iskat.“

Potem vstane Mihelj od peči ter gre proti oknu.

„Aha“, pravi, „že gredo. Le pogledjte jih! Toda, Bog bodi zahvaljen, prazni so. Jaz sem koj rekel, da takih tičev, kakor sta ta dva ne bodo ujeli.“ O, to jim privoščim!“

V tem pa že zaškripljeje vežna vrata in lovci ropotaje ter neobtesano kolneč vsi sneženi vstopijo v sobo, postavijo palice in puške v kot, ter vsi na enkrat silijo k peči, da si ogrejejo mrzle ude.

Naši znanci se jim umaknejo, in ko prinese Mihelj pijačo na mizo, prične izpraševati, kako je bilo, da sta jim zopet ušla. (Dalje sledi.)

zda jim delajo zgago „razposajeni kapelani“ („Sl. N.“ 21., 27., 28. febr. itd.), zda škofje (24., 26. sept., 19. okt., 25. jul. itd.); zda delé svoje psovke tem, zda onim, nobeden ne uide, da bi katere ne dobil. Ztaj izkoriščajo škofa zoper škofa („Sl. N.“ 12. avg.). (Strossmayer in slovenski škofje), zda ščujejo vernike zoper duhovnike.

Podobni so naši liberalci onim vaškim „gladijatorjem“, ki napadejo s klicem: „Ali zabavljaš?“ vsakega, še tako mirnega človeka, ako le v vas stopi. Tako butajo naši liberalci ob škofijska stano- vanja, župna dvorca in kapelarije, da, še v seme- nišču jim ni povšeči, in zato mečejo svoje bombe tudi ob to poslopje. („Sl. N.“ 13. okt.)

Preobširno bi bilo in bi prekoračilo obseg tega spisa, ko bi hotel navesti še posameznih vzgledov; najdeš jih, dragi čitatelj, skoro v vsaki številki ka- teregakoli liberalnega lista. Le to naj še omenim, kako so pred par leti skušali liberalci odvrniti du- hovščino od škofa, od Boga jim postavljenega višjega pastirja, in tako ločiti glavo od telesa. Ko jim je duhovščina pokazala hrbet, ljubljenuemu svojemu višjemu pastirju pa poslala v dokaz neomahljive zvestobe in pokorščine udanostne adrese, vsule so se njihove puščice na duhovščino.

Omenil sem prej, da naši liberalci tudi huj- skajo vernike zoper duhovnike. To še dokazovati, bi se reklo, svete v Atene nositi. Le pogledjte v po- samezne fane, kdo je vodja in inspirator nezadovolj- nežev, kdo največji nasprotnik duhovnikov, naj ta še tako vestno spoljuje svojo dolžnost. Kak zagri- zen liberalci, žalibog da le prevečkrat oni, ki bi že veled šolskih postav moral delovati na to, da se ohrani med njim in duhovnikom sloga in edi- nost, ker oba delujeta pod eno streho v vzgojo mladi- cine. Kdo grdi duhovnike po listih? Ravno ti. In kak namen imajo ti sramotilni dopisi? Grdenje duhovnikov in hujskanje ljudij, t. j. vernikov, zoper njihovega dušnega pastirja. Zato pa tudi liste, v katerih je kak tak sramotilen dopis, v obilnem številu razpošljejo po dotični fari.

Tako se dela javno mnenje. V tem so si naši liberalni listi povsem podobni, posebno pa razume- ta posel monteur s Kongresnega trga. Pri tej pri- liki je tudi primerno vprašanje: V kaki razmeri so bili naši liberalci z dogodki v Poddragi? Koliko in kako je „Slov. Narod“ takrat pisal o žalostnih du- godkih v tej prej nepoznani vasi, je marsikaterim bralcem še znano. Faktum je, da je bila ona afera našim liberalcem prav po godu, saj hotelo se je ondi praktično izpeljati to, kar liberalni listi dan na dan oznanjajo in priporočajo. S Poddrago so žugali liberalci še večkrat potem zopet v nekem dolenjskem kraju. Od kod ta duh med p. iprostimi, do zadnjega časa mirnimi ljudmi?

Vsak vzrok ima svoj učinek; kje je pa vzrok teh žalostnih dogodkov, vedó najbolje liberalci sami, posebno „Slov. Narod“ in „Slovanski Svet“. Vsa stvar je importirana po liberalcih in podpirana po liberalnih listih.

Da bi ljudstvo odtrgali od duhovščine in ga napolnili s sovraštvom do nje, učé frama-soni in do- povedujejo ljudem, da imajo verniki sami pra-

vico, voliti in si izbirati svoje duhovnike. To oblast je po njihovih besedah imelo ljudstvo že od nekdej, v teku časa mu je pa vladoželjnost škofov in pa- peža po goljujui to pravico izvila. (Veliki orijent laški, L. T., II, 389.)

Ta nazor je znan tudi nam Slovincem. Zasto- pala ga je znana, zoper skupno škofovsko okrožnico goriške nadškofije naperjena brošura: „Zur Steuer der Wahrheit“, izšla leta 1888. Iste nazore je za- govarjal z velikim patosom „Slovanski Svet“ leta 1889. Torej duševno sorodstvo med frama-sonstvom in slovenskimi liberalci je v tem oziru dokazano.

Časopisi o hrvatski spravi.

Komaj so zvedeli nasprotniki hrvatskega na- roda o spravi na Hrvatskem, začeli so po svojih ča- sopsih napadati zjedneno opozicijo na celi črti. Vsi časopisi ogerski so se izjavili seveda nepovoljno o tem dogodku, kajti Slovanu po njegovem mnenju ni dovoljeno braniti svojih pravic. Madjari so v tem pogledu že tako zaslepljeni, da se Hrvatom celo radi omenjene sprave groze in še celo z vislicami za glavne voditelje teh strank. V tem se vidi, kakšen duh vlada zdaj sploh na Ogerskem in kako daleč je Madjare zavel šovinistiški duh vsezveli- čavne narodnostne ideje. Kakor Slovak, Srb in Ru- mun, ravno tako mora po njihovem mnenju priznati tudi Hrvat nadvlado madjarskega naroda. Čudno to- sicer ni, kajti sam ministerski predsednik ogerski se je izjavil v svojem govoru prigodom noveletnih voščil, da je ogerskim narodnostim zagotovljena vsa svoboda, ali madjarsko državno idejo mora vsakdo priznati, in ko bi se kdo predrznil protiviti se tej zahtevi, proti temu se bodo že naša sredstva ter ga prisilila na priznanje madjarske nadmoči. Da imajo ogerske narodnosti razven Madjarov v dejan- skem življenju zares kakšno svobodo, to ne veruje zdaj že nobeden, saj je tudi že vnanji svet o tem dobro podučен.

Kaj pomaga postava o ravnopravnosti, ki se kar očitno prezira. Madjar se naujo sklicuje, ali jo nikjer ne izpolnjuje. To pa njemu še ni zadosti, da so na Ogerskem vse narodnosti tako hudo potlačene, tudi Hrvate hočejo prisiliti, da se poprimejo njihove državne ideje. Kaj je njim pogodba sklenjena mej Ogersko in Hrvatsko? Če prezirajo doma na Oger- skem izdano postavo o narodnostih, zakaj ne bi to poskušali na Hrvatskem? Žalibog, da imajo med Hrvati že toliko zaslepljenih privrženecv, ki so tako kratkovidni, da nočejo videti, kaj se na Ogerskem godi v narodnostnem pogledu. Je-li potem čudno, če se je boljši in plemenitejši del hrvatskega na- roda streznil ter zjednil, da začne z vso odločnostjo braniti svoje pravice, do katerih Madjar nič ne drži, če tudi je pogodbo podpisal.

Pa ne samo madjarsko časopisje, nego tudi naše domače hoče osmešiti spravo mej opozicijska- nima strankama. Oba vladna lista „Nar. Novine“ in „Agrar Zeitung“ zvedljivo povprašujeta, kaj je prav za prav v tej spravi ustanovljeno in kaj mislite

(Dalje v prilogi.)

Pismo.

Gospod vrednik!

Tako me prsti srbe — pa ne od ozeblin! — da kar ne morem več strpeti. Moram prijeti pero in se utešiti. Prav je imel tisti, ki je rekel: „Difficile, est satyram non scribere.“ Tudi jaz moram zapisati, čeprav ne satyre, pa vsaj par križev-kražev.

Med najsijajnejše uspehe I. slovenskega kato- liškega shoda moramo prištevati mnogobrojne uda- nostne izjave ljubljanskemu knezu in škofu. Kdor vé, koliko ovir morajo premagati tisti župani z odbori vred, ki jih pošiljajo, pritrđi mi gotovo.

Na Dolenjskem nekje je neki odbornik v občinski seji sprožil misel, naj se pošlje škofu udanostna iz- java; takoj je bila večina odbornikov z županom vred za ta predlog. Eden izmed odbornikov pa, ki ki je v tistem kraju (po Levstikovi etimologiji) „sodec“, rekel je nevoljen: „Čemu to, saj imamo itak vsi škofa radi?“ Neki mož pa ga zavrne: „Sedaj imamo priložnost škofu pokazati, da jih imamo res radi. Kdor jih ima rad, se bo podpisal.“ Nato se je sodec z dolgim nosom odtegnil, izjava pa je bila vkljub temu podpisana in odposlana.

Kmalu potem pa je isti sodec v neki gostilni prav neotesano napadel župana in svetovalca iz so-

sedne občine, ki se je tudi s tako izjavo pregrešila. Občinskega svetovalca, občespostovanega poštenjaka, veleposestnika je nalajal s pozdravom: „F . . . i m . . . cl“ in stavil v zgleđ vsem prisotnim tri mo- žake iz druge občine, ki pa niso take izjave podpisali, češ: „Glejte jih, to so možje!“

Gospod sodec je rekel, da imajo vsi škofa radi, tudi on; in res je pokazal to svojo gorko ljubezen že opetovano. Ko so se prevzvišeni knezoškof letošnje poletje pripeljali sem doli birmovat, pozdravila jih je le duhovščina s šolsko mladino. Po drugih tu- kajšnih magnatih od sodca doli do zadnjega učitelja ni bilo ni duha ni sluha. Višji uradnik je dal to čudno stvar preiskovati.

Gospod urednik! Ali ni res to vzorna ljubezen, ki je tako ponižna, da se niti očitno pokazati ne upa! Pa se vendar osmelim dvomiti, da bi bila prava ta ponižnost, ker, ako le zine, s „f . . . i m . . . cl“ zmerja. In — nota bene — ta, ki tako ljubeznjive poklone daje, ta razsoja o žaljenju časti!! O tempora, o mores!

Gospod urednik! Utešil sem se nekoliko, a še me prsti srbe, pa si ne upam dalje, sicer bi me utegnil kdo po roki kreniti in potem bi me še hujše skelelo. Zato že sklepam in se beležim z rovtarsko odkritosrčnostjo in okornostjo Vašega Ligaš Križ-kraš.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr

V administraciji prejemani, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, L. 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 13.

V Ljubljani, v torek 17. januarija 1893.

Letnik XXI.

Otvoritev državnega zbora.

Danes so se zopet sešli zastopniki avstrijskih narodov na Dunaju v državnem zboru. Na to zborovanje nekateri zró s posebno pozornostjo, ker sedaj se vrše posvetovanja o novi večini. Mi smo že pojasnili, da se nove večine posebno ne veselimo. Nam niso znani pogoji, po katerih se vari nova večina, in uprav to, da se vrši vse tako skrivnostno, ne obeta nam nič dobrega.

To, kar je dosedaj prišlo v javnost o vladnem programu, nikakor ni veselo. Osupnile pa nas te novice niso. Mi se že tako nismo nič posebnega obetali. Bodi program, katerega je predložil Taaffe načelnikom klubov, kakoršni koli, to ni glavna stvar, ki nas je napolnjevala z nezaupanjem, glavna stvar je to, da ni pričakovati, da bi se dala iz strank, katere je v to odbral grof Taaffe, skovati večina, ki bi bila za kako resno delo.

Nasprotja mej posameznimi temi strankami so prevelika. Ako bi nov program res hotel imeti kaj vsebine, bi se nekatere stranke morale odreči nekaterim svojim načelom, odreči se vsej svoji preteklosti. S tem bi si pa odrekle vso pravico do obstanka in potrdile, da niso potrebne in nikdar potrebne niso bile. Tako smrtne obsodbe podpisati si pa nobena stranka ne more. Mari more konservativna stranka popustiti zahtevo po verski šoli, ali pa slovenska zahtevo po narodni enakopravnosti. Obe ti dve stranki smatrati ti dve stvari za neobhodno potrebni in je torej ne moreta odložiti z dnevnega reda, dokler se ne vresničita. Recimo, da konservativna stranka odloži vprašanje o verski šoli, mari bi s tem ne izrekla, da ta stvar ni tako pereča, kakor to katoliki vedno poudarjajo v svojih glasilih.

Nasprotniki verske šole bi to porabili, da bi dokazovali, da verska šola ni tako potrebna, ker drugače bi je dosedanji zagovorniki kar ne postavili z dnevnega reda. Vidno je torej, da konservativci ne morejo dovoliti, da se verska šola postavi z

dnevnega reda, če tudi sedanji politični položaj za versko šolo ni ugoden. S tem bi vsi stvari vzeli potrebno resnost in jej neizmerno škodovali. Konservativci bi si spodkopali zaupanje pri volilcih, katerega bi si težko zopet pridobili.

Seveda bi se tudi levica ravno tako ne mogla odreči svojim načelom. Avstrijska liberalna stranka ima tudi svojo preteklost, svoja načela, če tudi morda neso tako jasna, kakor pri konservativcih. V majhnih stvareh liberalci ložje nekoliko prijenjajo, v važnejših pa to tudi ne gre.

S tem ne rečemo, da bi grof Taaffe ne skrpal kake večine, vsaj on je mojster v kompromisih. Prepričani smo pa, da taka večina ne bode imela uspehov in ne obstanka. Dobra bode jedino za to, da bode dovolila državni budget in pa kak nov davek. Naj pa le pride kako važnejše vprašanje, pa se bode pokazalo staro nasprotje.

Vladni listi seveda naštevajo dolgo vrsto stvari, pri katerih bi lahko složno delovala nova večina. Posebno nov kazenski zakon, davčna reforma in pa socialne reforme so stvari, pri katerih, misli vlada, bi lahko trije veliki klubi skupno delovali. Iz poročila o delovanju kazenskega odseka je pač vidno, da se bode pri obravnavi novega kazenskega zakona pokazalo veliko nasprotje. Pa ne le pri sločinih in prestopkih, ki se tičejo vere, mora se pokazati nasprotje mej liberalci in konservativci, temveč tudi pri prestopkih, ki se tičejo premoženja. Liberalci bodo gledali, kako bi nov kazenski zakon manj dosegel sleparije velicij kapitalistov, in delali na to, da bi pri mnogih slučajih bilo opravljeno z denarno globo, katere bi milijonar prav nič ne čutil. Konservativci pa že iz socialnih ozirov morajo gledati, da se kazenskim zakonom kolikor je moč preprečijo židovske sleparije, ker baš te sleparije postružejo socialno vprašanje.

Ravno tako je pri davčni reformi. Liberalci bi le gledali, da se kolikor je moči odtegnejo obdavčenju veliki kapitalisti, dočim bi se ves davek zvalil na kmeta in malega obrtnika. Kdor pozna načela

židovske liberalne stranke, je kar prepričan, da ne more biti dobra davčna reforma, pri kateri bi sodelovali nemški liberalci. Še manj bode pa šlo s socialnimi reformami. Liberalci itak ne marajo slišati o nobenih reformah, ki bi varovale delavca proti bogatinom. Liberalci so le za osebno svobodo, da bode bogatin mogel ugonobiti reveža, država ima pri tem le toliko posla, da bode z vojniki varovala židovske bogatine pred nevoljo prebivalstva. Za take vredbe pač ne more biti noben pravi katolik in človekoljub, zato smo pa tudi preverjeni, da se sodelovanje treh velikih strank tudi v tem slučaju ne bode obneslo. Od nove večine ne smemo torej nič vspešnega pričakovati niti v verskem, niti v narodnem, niti narodnogospodarskem oziru. Taaffe bode se sam kmalu prepričal, da se brez načel ne bode dalo vladati, in poskusiti bode moral, dobiti novo večino iz sorodnih elementov, kateri ne bodo podlaga kaki začasni kompromisi, temveč trdna načela, ali bode pa moral mesto prepustiti komu drugemu. Iz sedanje zbornice se taka večina seveda ne da lahko sestaviti, za to smo pa skoro prepričani, da sedanji državni zbor ne bode se vzdržal do konca svoje šestletne dobe, temveč bode razpuščen. Konservativnih življev skrb pa mora biti, da se dobro pripravijo za nove volitve in tako pri volitvah naše politične razmere spravijo na boljši pot.

Tujci naseljeni v Slavoniji.

Iz Zagreba, 9. januarija.

Že v enem poprejšnjih mojih dopisov sem omenil, da se na Hrvatskem in v Slavoniji prebivalstvo množi večidel po naseljevanju, kar za domače prebivalce gotovo ni najboljši znak. Posebno pa je Slavonija v zadnjih desetih letih kar poplavljena s tujimi naseljenci.

Ta blagoslovljena zemlja dobiva tedaj kar gomiloma ljudij, največ iz sosedne Ogerske. Deželna vlada se dozda ni mnogo zanimala za te naselbinske odnošaje, kar pa je bila gotovo njena dolž-

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

„Jeden nam že ne bode več nagajal. Poslali smo ga vragu v službo, da mu bo vozil oglje, ali kar hoče. Nam je pač vsejedno. Pet krogelj je dobil med rebra; mislim, da jih je dovolj.“

Lovci so se krohotali surovemu pripovedovanju in eden je še pristavil:

„Bolje, da ubijemo takega lovca, kakor najtežjega jelena. Kje dobimo petdeset goldinarjev za jelena, kakor za tega? Le pijmo ga, saj je bil srečen dan.“

Pili, nalivali in polivali so, da je kar od mize teklo.

Koliko je pa v tem trpel Gozdar, nam je lahko misliti. V toliki negotovosti živeti, v strahu za svojega sina, kateri je morebiti mrtev, ki je bil ubit, kakor divja zver.

Nikogar ni bilo, da bi ga bil tolažil, da bi bil molil pri njem, ko je zadajč izdihnil. To je preveč. Če mati to izvé, počilo jej bo žalosti srce.

Da vendar nekoliko poizvé, pokliče Miheljna

ter ga prosi, naj povpraša lovcev, katerega so ustrelili.

„Poc Hanzo!“ odgovorili so hripavo vsi na jedenkrat. „Tisti Kranjec nam je pa odnesel kosti,“ nadaljeval je v kotu sedeč lovec, ki je bil menda nekak poglavar cele družali. „Prav gotovo, da je zapisn ssmi hudobi, če ne, bi se bil moral ubiti, kskor visoko je skakal. Čez skale in brezna je letel, kakor bi ga bil nesel vihar! Pa kako zna streljati! Ko je najhuje tekal, zagledal je ob skali pod ruševim grmom divjo kozo, in — tresk — je zagromelo, pa se je prekucnila v brezno. Menda kar ni mogel strpeti, da bi jo bil nas kdo ustrelil. No, pa naj le počaka. Ne bo dolgo, pa bo še on šel rakom žvižgat. Da se le vreme nekoliko ustanovi, potem gremo po Poc Hanzo, ki nam je padel v „Hudo brezno“, in ga sedaj nismo mogli izveleči. Če ga ne izvečemo ven, nam gosposka še verjela ne bo, da smo ga res spravili s poti. Zajedno bomo pa tudi malo pogledali za drugim ptičkom. Saj bo prišel gotovo kaj v dolino. V gorah mu ni obstanka. Zmrzniti mora, ali pa lakote poginiti.“

Gozdarju se je odvalil težak kamen od srca, toda le za časek. „Kaj mi pomaga,“ tako je mislil, „če ga sedaj niso dobili, dobé ga drugič. Ali če ga lovci ne zalezejo, ponesreči se lahko sam. K ljudém

ne sme, — a v taki zimi, kakor se je pričela sedaj, premrzovati po gorah, — je tudi nemogoče, in premagati mora največjega korenjaka.“

Gozdar je želel izvedeti o sinu mnogo — natančno. Misli je, da ga dobi pri drvarjih ter ga pregovori, da pojde z njim domov. Toda, kako ga je varala nada. Proč si je želel iz nesrečnega kraja, — da ne bode videl, kako bodo prinesli bledega sina — mrtvega.

Ko je zapregel na priganjanje in žuganje lovcev Martin dvoje krepkih kdnj v velike sani, da popelje precòj vinjene proti Ljubnemu, prisedel je še Gozdar, rekši, da je drvar, ki se vrača na zimo domov.

Nemo je sedel Gozdar na sanéh ter se ni menil ni za mrzlo burjo, ki je brila po dolini in mu trosila snežink v obraz, ni čul surovih šal, ki so jih uganjali lovci. Njegova duša je bivala pri nesrečnem sinu. Huda boleost mu je stiskala srce, in vznemirjala ga je vest, hoteč mu očitati, da bi bilo lahko drugače, ako bi bil on ojstreje ravnal s sinom, ter rabil večkrat očetovsko oblast, kakor preveliko ljubezen. Kako priti domov pred svojo ženo s tako žalostnim poročilom. Ne, tega bi dobra žena ne prenesla, in Gozdar je sklenil, da jej prikrije, kolikor mogoče, žalostni položaj sinov. (Dalje sledi.)

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemanj velja: Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za en mesec 1 gid. 40 kr.

V administraciji prejemanj velja: Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za en mesec 1 gid. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenjskih ulicah h. št. 2. I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 14.

V Ljubljani, v sredo 18. januarija 1893.

Letnik XXI.

Slovenski liberalci in loža.

VII:

Katoliška — kriva vera.

Loža dalje očita duhovščini, da ne uči prave vere, ampak krivo vero, zmoto. To dela pa loža zato, da bi ljudstvo odvrnila od duhovnikov. Katekizem kadošev govori v tej stvari: To, kar duhovniki učé, ni prava vera, to je prazna vera, kriva vera, duhovniki so katoličanstvo spridili in onečastili. (L. T., II., str. 302, 345, 387 in 389.) Stari škotski obrednik pa trdi, da je katoličanstvo spremenilo prvotno krščanstvo v spako.

Slovenski liberalci zmerjajo pa one, ki kažejo na njihove zmote, z obrekovalci. „Slov. Nar.“ 22. avgusta pa trdi: specifično kranjska vera, kakoršno hoté zdaj vpeljati, je kriva vera; 18. oktobra toži nad nepravim katolicizmom, in vera, katera se zdaj znanuje od duhovnikov, je potvorjeno, podvrženo katoličanstvo. Prava vera se je ohranila le še pri liberalcih, še celo papež je nima. Saj piše „Slovenski Narod“ 10. septembra, da je še celo papež Pij IX. blagega spomina zapeljeval vernike v skušnjavo, in je bil svojemu nasledniku Leonu XIII v vsakem oziru (torej tudi v verskem) diametralno nasproten.

Pri tej točki omenim tudi napore naših liberalcev, posebno tlačanov pri „Slovenskem Svetu“, za pravoslavje. Hotéč zapeljati slovenski narod v razkol, slepe ljudi, da je razkolna cerkev ona prava cerkev, v kateri sta učila sveta brata Ciril in Metod. Ako je pa vzhodna, razkolna cerkev prava, mora

tedaj katoliška cerkev biti nepravna in njena vera kriva vera, ker rečnica je le ena.

Cerkev sovražnica narodnosti.

Odkar je narodnostni čut tako vzbujen, je klic: „duhovnik je sovražnik naroda“ geslo, s katerim kaj rada pošilja loža svoje bojne čete v boj zoper cerkev in vero. Ta klic se razlega že več desetletij po vsej zapadni Evropi, in ta klic je še vedno sredstvo, s katerim vzdržuje loža oblast nad evropskimi narodi. „Klerikalizem je sovražnik“, zaklical je Gambetta, ko je šlo zoper konservativno Mac Mahonovo vladu; „klerikalizem je naš najhujši sovražnik“, vzkliknil je Crispi v laški zbornici nasproti nepokornim poslancem, ko so kazali voljo, izpodmakniti mu ministerski sedež. In res, za nekaj časa jih je s tem vzklikom pomiril. Kadar čuti loža kako pretečo nevarnost, naenkrat zatrobi v rog občutljive narodnosti in pokaže na klerikalizem kot sovražnika; te parole se polaste na to liberalni listi vseh narodov in ščujejo ljudi na duhovščino, in — nevarnost je odstranjena. S kratka, geslo: „duhovnik je sovražnik narodnosti“, je kost, katero loža v enomer gloda in katere se poslužuje v vsaki zadregi. Primeri posebno framsonski obrednik v višjih stopinjah v II. delu Taksilovih „trpičnih bratov“. Oficijelni pisatelj, framsonski br. Findel, piše v tem oziru v brošuri: „Papstkirche und die Freimaurerei“ (str. 27), katera je izšla za odgovor na papežev encikliko zoper framsonstvo: „Rimska cerkev podpira vsako vražo, vsako zatiranje. Harmoničnemu napredku narodov ni nič bolj na potu, kakor avtoritetno načelo, kakoršnega zagovarja ta cerkev. To načelo drži duha narodovega v skrajno sramotni sužnosti. Vsak papežu udan katoličan izroča svoje otroke fanatizmu in vra-

žam in pomaga kovati verige prostemu narodnemu duhu.“

Kdo se tu ne spominja žalostnega kulturnega boja na Nemškem! Komaj se je nemška vojska vrnila leta 1871 zmagoslavno domov, niso se še zacelile rane, še so tekle solze po dragih junakih, ki so darovali v boju za domovino kri in življenje, kar nastane boj med brati iste narodnosti, a različne vere. Od vzhodnega morja notri do švicarskih planin je ves liberalen svet kričal nad katoličani, vsi liberalni listi so bili polni psovanja zoper nje, enoglasno so zahtevali, naj se jim omeji prostost, cerkveni redovi in svetni duhovniki, ki nočejo brezpogojno izročiti cerkve vsemogočni svetni oblasti, naj se zapodé čez mejo ali pa naj se potaknejo po ječah. Kaj so vendar hudega storili? Nikjer ni bilo nobenega resničnega dokaza, a izmišljeno očitanje, da so katoličani, posebno pa še njihovi duhovniki sovražniki domovine, nadomestilo je vse dokaze. Zastonj so se duhovniki sklicevali na svoje junaštvo v ravnokar končani vojski, zastonj na svoje, v tem boju dobljene rane, zastonj na katoličane, ki so padli v tem boju za domovino, zastonj na odlikovanja, ki so jih zaslužili, a vse to ni nič pomagalo. V očeh liberalcev so bili vendar le „sovražniki domovine“, in kot „brezdomovinci“ so morali zapustiti svojo domovino in pri tujih narodih iskati gostoljubja. Iz framsonskih listov one dobe se pa spozna, da se je načrt za kulturni boj osnoval v ložah in da so ravno framsonski listi najbolj silili vladu k temu koraku. Enako delajo sedaj framsoni na Francoskem, ki neprestano mečejo škofom in duhovnikom v obraz očitaje, da so sovražniki domovine.

Kaj pa slovenski radikalci? Tudi v tem oziru jih najdemo v službi framsonstva. Oči-

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

VI.

V kratkem se je raznesla novica po Doselju, da se je Gozdar vrnil, pa brez sina. Ko so doselške žene natakale vodo za užino ter tam na koritu stale in rešetale razne novice, prišla je tudi Gozdarka ter, ne da bi se kaj pomudila, hitro natočila škač ter ga zadela na glavo. Na obrazu se jej je brala globoka žalost in kdor bi bil pogledal natančneje v oči, izpoznal bi bil, da je nedavno jokala. — prav mnogo jokala.

Ali klepetava Kraljeva vendar ni mogla pustiti Gozdarke pri miru. Iztegnila je svoj gibljivi jeziček ter povprašala prav nedolžno, se vé:

„Ali Janeza ni bilo s starim?“

Gozdarka je pa kratko odgovorila, ker se ni mogla vtikati v pogovore v toliki žalosti:

„Menda je šel nekam drugam, in Klemen ga ni dobil.“

Pa je zavila hitro navkreber. Sosede so pa še ugibale in presojevale, majale pomenljivo z glavami ter mencale z rokami pod predpasnikom — zakaj mrzlo je bilo tistega dne, in zato so se vendarle razšle.

Kako je bilo pri Gozdarjevih žalostno! Klemen sicer ni povedal vsega svoji ženi, toda že njegovo

vedenje, mračno lice in nekako skrivnostno otožno sevajoče oko je prenatučno govorilo žalostni materi, da nima čakati nič prida. Poleg tega je pričel Klemen bolj samotariti. Nič več ni hodil k Brenčetu, kjer so se na večer zbirali vaščani, marveč ogibal se je družbe, kakor bi ga bilo nečesa sram.

Zato je pa toliko bolj pogosto zahajal v trg R. ter tamkaj posedal po gostilnah in v pijači topil in dušil mučne skrbi, ki mu jih je budila misel na nesrečnega sina. Vsacega beriča in nedomačince se je ustrašil, misleč, da prinese grozovito vest, da mu je sin na Štajerskem ustreljen. Nikdar ni mislil, da bo še kdaj videl Janeza živega.

In prav te razmere, nemirna vest, da je on zakrivil nesrečo sinovo, po sekacijonu potrošeno premoženje; in kar je bilo najhuše, slaba družba, družba igralcev je zvalila Klemena s prave poti ter storila še bolj nesrečno Gozdarjevo hišo. Odkar je začel zahajati v trg, izostal je večkrat dolgo v noč tamkaj ter se še-le zelo pozna vračal domov, kar poprej ni bila njegova navada. Mina ga je vselej v skrbeh pričakovala in ni tatisnila poprej očesa, da se je mož vrnil. Sedela je sama pri peči in prebiralala molkove jagode ter goreče molila za sina, da bi ga Bog privedel zopet na pravo pot ter pripeljal zdravega, poboljšane ali vsaj še živega zopet pod domačo streho.

Moža je pogostokrat skušala rahlo posvariti, da naj opusti ponočevanje ter se varuje, da ga ne izvodi slaba družba.

Toda Klemen se ni menil za taka svarjenja. Navadno jo je kratko pa precej osorno zavrnil: „Ne bodi no neumna! Kaj meniš, da sem pet let star; jaz imam v trgu svoja opravila in kupčije, in jaz sem gospodar, zato mi ne bo nihče ukazoval, kako in kam naj hodim.“

Mina mu ni oporekala — rajši je molčala. Saj je vedela, da ogenj še hujše plamti, če ga podpihavaš.

„Morebiti ima res kake kupčijske spletke“, dejala je sama pri sebi, „saj je od nekaj rad po malem kupčeval.“ Da bi tako naglo krenil s prave poti, ker je bil poprej vedno varčen in marljiv gospodar, mogla si ni misliti.

„Ko mine zima ter bode topet dela dovolj na polju, pa bode pustil vse pri miru ter se pridno bavil s svojim poslom.“

Toda vaščani so vse drugače znali povedati, zakaj da Gozdar zahaja v R. In Rožič, ki je bil prišel nekoč iz trga, je majajoč z glavo omenil pri Brenčetu:

„E, Gozdar, Gozdar, ta se mi smili, ta! Prav vse bo šlo rakom žvigat, če skorej ne pusti igre. Tisti Lah, ki se je pritepel lansko leto v R., ga menda skube, da Bog nas varuj.“

In pomilovalno so majali z glavami sočutni vaščani. Smilil se jim je soseď Gozdar, da se je toliko udat igri. — — —

Bilo je nekega večera pred pustom. Nebo je bilo le po nekod oblačno, mrzel sever je popihaval

tanje, da je naša duhovščina nenarodna ali pa še celo protinarodna, to je — kakor videti — njihova glavna trdnjava, iz katere hočejo duhovščino moralno vničiti pri ljudstvu. Da se tega orožja poslužijo, je pa tudi umevno. To spozna tudi omejena liberalna pamet, da je naroden duh pri našem ljudstvu že precej vabujen in da ta nikogar bolj ne sovraži, kakor onega, ki mu hoče vzeti narodnost. Zato si mislijo: vtisnimo naši duhovščini na čelo Efiijaltovo znamenje brezdomovinstva, govorimo ljudem, da je duhovščina naši narodnosti sovražna, da se brati še celo z zagriženimi nemškutarji, in ako se nam posreči to misel ljudem vtepati v glavo, potem je vsa veljava duhovščine vničena in zmaga je naša. Ali naši liberalci ne mislijo samo tako, ampak tudi tako delujejo. To dokazujejo fakta. Kolikrat so nas že liberalci pismeno in ustno zmerjali z brezdomovinci! Kdo bi to praštel! Tako napr. se roti radikalni moniteur 15. jun.: „Brezdomovinci, vi skušate uničiti narodna društva in podjetja, vam ni za domovino, ampak za svoje stranske namene, za katere vam je narod sredstvo“. In da bi bil vtis večji, zarohni še za njimi: „vi prekucuhi, ki delate zgago“. „Klerikalizem je brezнародen“ (29. apr.) „škofje so se zavezali z nemškimi liberalci, vsi so jednih mislij, v škofijski palači veje pravisti duh, kakor v praški kazini. Pastirski list (avstrijskih škofov) je naperjen proti Slovanom sploh, naj se še tako prikriva (17. febr.) mlajša duhovščina je deloma zšla na nenarodna pota (4. marca) „naši kapelani so galvanizovali vse nemškutarje v novo življenje, vrgli so narodnost za plot (6. marca) „duhovni zanemarjajo narodne stvari“ (5. jun.) „pastirji s srebrno, zakrivljeno palico tu protežujejo italijanski, tam nemški življenja napadajo narodnjake“ (3. avg.) „Po mislih škofa Zwergerja in njegovih učencev je Slovence zatirati sploh dobro in Bogu všečno delo (24. sept.)“ „Škofu Kahnu je zoperno vse, kar je slovensko, ne ljubi Slovencev, on je klerikalec in zato nasprotuje slovenskim težnjam (24. sept.)“ Posebno pa liberalci ljubljanskemu škofu očitajo mladenost in sovrašтво do naše narodnosti. Tako piše isti „Sl. N.“ 25. julija, da je ljubljanski škof vzela bojno kopje v maziljeno roko, gorje našem narodu, ako se v njem vkorenini narodnostni indiferentizem ljubljanskega škofa; on hodi z nemškutarско kličo roko v roki (19. okt.) troti in kraljice so tujei in iz medu se ne delajo potvice na Kranjskem; mrtvi roki je silno težko pest odpreti (18. apr.); iz graških hribov prišla je nemila sapa v nas in zatemnila

preko snežene odeje, otesal gosto ivje z drevja in piskal skozi drevesne vrhove, da so se globoko upogibale gole veje. V r—skem zvoniku je odbilo uprav polnoči. Votlo je brnel glas ter odmeval od bližnjega hriba, od koder se je čulo hripavo lajanje lisjakovo. Iz trga R. je prihitel v plašč zavit možak. Kučmo je imel pomaknjeno na oči, da je bilo komaj videti malo obraza izpod nje. Sneg je škripal pod njegovimi nogami, in večkrat se je celo izpodtaknivil opotekel, da se je komaj vzdržal v ravnotežju. Mož je nekaj govoril sam seboj in čuti je bilo, da je zelo nezadovoljen, — da je celo strastno razburjen.

Ko dospel do ozke brvi, ki vodi čez globoko kamenito strugo, po kateri teče le ob deževnem času deroč hudournik, odgrne plašč, da bi bolje videl po brvi, ter zajedno izpusti poluglasno: „Nikoli več!“ Na sredi poledične brvi mu izpodleti, slab držaj se odlomi, in ponočni prišlec pade znak na kamenje v globoki jarek.

Bolesten krik se je razlegel po okolici — toda nihče ga ni čul. Le burja je še silneje zatulila in izza oblakov je pomolil mesec zvedavo svoj obraz, kakor da je čul klic na pomoč — in zopet ni bilo sledu o živem bitju.

Drugo jutro so pa pripeljali iz trga R. na saneh ranjenca, ter ustavivši se sredi Doselja poprašali, kje je Gozdarjeva hiša. In kakor bi trenil, raznesla se je po mali vasi vest, ki je pretresla globoko vse sosede: „Gozdar se je sinoči nevarno pobil.“ (Dalje sledi.)

narodno obnebeje (5. junija). Naj se mi ne vzame za zlo, da zabiležim tu še prekrasen naslov, katerega je pritaknil slovenski liberalizem katoličanom sploh v „Sl. N.“ 27. oktobra. Tukaj imenuje to glasilo „fine naše inteligence“ vse zavedne katoličane: brezdomovinska sodrga. Kaj ne lep poklen!

Državni zbor.

Z Dunaja, 17. januarija.

Po enomesečnih počitnicah sošla se je danes poslaniška zbornica k nadaljevanju pretrganega zasedanja. Poslanci, katerih je bila prišla komaj polovica, niso kazali veselih obrazov, ampak vsem se je videlo, da nekaka mōra tlači politično obzorje. Tudi v tem kazala se je razlika od drugokratnih sej, da smo na predsednikovem stolu pogrešali častitljivo osebo dr. Smolkovo; hudi mrzab mu menda ni dopuščal pota na Dunaj; dobil je za nedoločen čas dopust, predsedništvo pa je prevzel prvi podpredsednik baron Chlumecy, od katerega se nadejajo, da bo šlo pretresanje državnega proračuna urneje spod rok.

Pričenši današnje sejo spominjal se je najprej veselega dogodka v cesarjevi hiši, s katero narodi sočutijo vse žalostne in vesele dogodke, kakor se to godi v najljubšem krogu, ki ga človek ima na svetu, v skupni družini. Nadvojvodinja Marjeta Sofija, hči cesarjevega brata nadvojvode Karola Ludovika, za katere dragoceno življenje so se pred letom tresli narodi avstrijski, poroči se v nekaterih dneh z unukom preslavnega maršala nadvojvode Albrehta, vrtemberškim vojvodo Albrehtom. Podpredsednik izprosi si torej od zbornice dovoljenje, da sme predsedništvo v njenem imenu presvitlemu vladarju izreči njena najiskrenejša voščila. (Dobro, dobro!)

Na novo izvoljeni moravski nemško-liberalni poslanec Fux je storil obljubo, potem pa se je podpredsednik spominjal med počitnicami umrlega poslanca dr. Fussa. Razven njegovega poslanstva prazna sta še dva druga mandata; vseh poslancev je torej zdaj 350, izmed katerih jih pa nekaj že dlje časa boleha, da se ne morejo udeleževati zborovanja. V tem oziru je ravn konservativni klub jako na slabem, ker sta že dolgo časa bolna češka velika posestnika grofa Kinsky in Wratislaw, ravn tako štajerski konservativni nemški poslanec Karlson, ki je bil pa k današnji seji prišel, in katerim se v novejšem času žal pridružuje še goriški slovenski poslanec dr. Gregorčič.

Predno je zbornica prestopila k dnevnemu redu, sprožil je Pernerstorfer nujni predlog, s katerim se vladi naroča, da naj se postavno tolmači določbe društvenega zakona in določi, do katere meje se smejo gostje vabiti k društvenim shodom in jim dovoljevati udeležbo. Ta nujni predlog obveljal je soglasno brez vsakatega oporekanja.

Potem se je pričela razprava o proračunu notranjega ministerstva za javno varnost. Dr. Gessmann je pri tej priliki grajal nezadostno razsvitljavo dunajskega mesta in prijemal liberalno večino mestnega zbora. Podpredsednik Chlumecy ga je ustavil, češ, da ta reč z javno varnostjo nima ničesa opraviti. Ali Gessmann ga je takoj zavrnil, da je gotovo v najtesnejši zvezi z javno varnostjo, ako se vsled slabe razsvitljave na Dunaju godé ponočni napadi in umori.

Za njim je dalmatinski italijanski poslanec grof Bonda govoril o narodnih razmerah v Dalmaciji in ostro napadal hrvatsko stranko, grof Kounic pa in Kramar sta razpravljala društvene razmere na in sitnosti, ki jih v tem oziru delajo gospodske. Menda govori še Lienbacher in potem bo ta točka dovršena.

Poslanci so se le malo brigali za posamezne govornike; veliko bolj jih zanimajo razprave zastran snovanja nove večine. Ali zanesljivega se o tem danes ni nič izvedilo, toliko pa so poučeni krogi zagotvili, da iz te mōke ne bo kruha. Natančneje se o tem izve še le te dni, ko se snidejo razni klubi, da jim njihovi načelniki razložé dose danje obravnave. Konservativni klub se v ta namen snide v četrtek ob 10. uri dopoldne, slovenski poslanci pa se o tem razgovarjajo jutri med javno sejo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. januarija.

O sestavi nove večine posvetoval se je v ponedeljek ministerski svet. Ministri so se posvetovali

pred vsem o premembah vladnega programa, katere so priporočali zastopniki treh glavnih klubov. Oficijozni listi izražajo še vedno nade, da se sestavi nova večina iz strank, s katerimi se pogaja vlada. Kakor smo se že mi izrekli, je tudi res mogoče, da se za nekaj časa tako večina sestavi, ali trajna ne bode. Za najnujnejše stvari je Taaffe tudi sedaj imel večino. Razven dispozicijskega zaklada je državnozbornska večina dovolila vse postavke državnega budgeta. Pri takih razmerah bi bil Taaffe tudi lahko še nekaj časa vladal brez vseh teh pogajanj. Samo važnejših stvari ni moč rešiti brez trdne večine, ali za vse slučaje večine pa grof Taaffe na ta način, kakor se je sedaj lotil, ne bode imel. Posebno konservativci bodo toliko manj mogli podpirati vlado, čim bolj se približa levičarjem. Liberalci bodo pa tem prevzetnejši, čim bolj bode grof Taaffe odvisen od njih. Dali mu bodo še čutili, da se vzdržuje le od njih milosti. Levičarji so zahtevali pri konferencah, da se v vladni program vsprejme tudi daljna izvršitev češko-nemške sprave. Temu je odločno ugovarjal grof Hohenwart in podpiral ga je finančni minister dr. Steinbach. Grof Schönborn je pa nekako posredoval. On ni bil za to, da se ta stvar sprejme v vladni program, ali obetal je, da bode storil vse, kar bode le mogoče. Levičarji se bodo naposled najbrž zadovoljili s temi pojasnili, ker vedó, da preveč ne smejo napanjati strun.

Pri volitvah v Liberci so liberalci igrali čudno vlogo. Kandidate so postavili, ali glavno vodstvo nemško-liberalne stranke v Pragi se je pa takoj zbalo nemških nacionalcev in je naročilo nekaterim prijateljem v Liberci, da delajo za nemške nacionalce. Nemški nacionalci so bili zapretili, da bodo v deželnem zboru hodili svoja pota, ako propadejo v Liberci. To bi pa jako škodovalo vplivu nemško-liberalne stranke. Kakor znano, je v Liberci pri volitvah šlo za to, da mesto pride v roke ljudem, ki ne bodo povsod kazali svojega prusofilstva. Ker liberalci hočejo veljati za eminentno avstrijsko stranko, bili bi pričakovali, da bodo napeli vse sile, da zmagaajo. Sedaj se je pa pokazalo, da so pri njih le strankarski interesi prva, avstrijsko domoljubje še le druga stvar. Ko bi liberalci imeli malo več odločnosti in pa poštenja, bi se marsikje na severnem Češkem prusizem tako odločno ne kazal. Pa kaj hočemo od njih pričakovati, ko sami v resnici niso nič boljši, kakor nemški nacionalci, samo da ne kažejo tako očitno pravega mišljenja. Želimó, da vlada iz dogodkov v Liberci spozna, koliko se sme zanašati na liberalno stranko.

Mladočeh Vašaty z novim radikalnim listom nima sreče. Prva številka je bila konfiskovana, ker je hujskala proti jedinstvi države in državnim ustavi. Proti konfiskaciji se je bila vložila pritožba. Pri ugovorni obravnavi se je naglašalo, da prizadevanje po češkem državnem pravu ni nič nedovoljenega. Sklicevalo se je na reskript iz 1871. leta in pa na grajo, katero je zbornica izrekla poslancu Mengerju, ki je blatil češko državno pravo. Sodišče je pa izreklo, da so merodajne le obstoječe postavbe, po katerih kraljestva in dežele zastopane v državnem zboru sestavljajo jednoto, in rovanje proti tej jednoti je kaznjivo. Ravno tako je zabavljanje proti trodržavni zvezi hujskanje proti državi, ki je sklenila to zvezo. Ta razsodba je jako daleč segajoča in obsega marsikaj, kar dosedaj ni bilo navadno. Če se bode vedno tako postopalo, bodo češki listi imeli kaj težavno stališče.

V tem, ko se liberalizem pri nas bori za veljavo, gospodari na Ogerskem. Sedaj je izpraznjeno mesto predsednika ogersk. računišča. Za to zbornico predlagata tri može, izmed katerih se potem imenuje novi predsednik. Liberalci hočejo predlagati na prvem mestu Rakowskega, načelnika ogerske prostozidarske velike lože. Večina zbornice poslancev bode gotovo zanj. Gospodska zbornica se bode nekaj ustavljala. Pokazalo se bode torej, koliko odločnosti imajo ogerski velikaši. Če se sedaj upró imenovanju tega prostozidarja na tako mesto, potem je pričakovati, da tudi preprečijo liberalno cerkveno zakonodajo. Če se bodo katoliški člani gospodske zbornice sedaj udali, bodo potem na-nje še huje pritiskali liberalci, ko pridejo druga važnejša vprašanja na vrsto.

Panamaska afēra bode še dolgo vznemirjavala vse francosko prebivalstvo. Še marsikak spoštovan politik bode uničen v tem političnem boju. Sedaj se posebno listi zaganjajo v Carnota. Kakor

(Dalje v prilogi.)

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemani, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katoľ. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, L. 17.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 18.

V Ljubljani, v ponedeljek 23. januarija 1893.

Letnik XXI.

Slovenski liberalci in loža.

IX

Cerkveni redovi, Jezusova družba.

Kdor črti cerkev, črti tudi vse, kar je cerkvena. Ker so pa cerkveni redovi cvet verskega mišljenja in glavni steber sv. cerkve, zato je umevno, da je loža še posebno zoper nje obrnila svojo ost. Komaj je v prejšnjem stoletju zagledala loža luč sveta, začela je takoj bruhati strup zoper cerkvene redove, v pri vrsti zoper Jezusovo družbo. Ta boj je z nenavadno vstrajnostjo bojevala toliko časa, dokler ni dosegla svojega namena t. j. dokler ni bila Jezusova družba z različnimi drugimi redovi vred zatrti. (Primeri: veliki orijent, L. T. II. 386). Vničenje Jezusove družbe je pospeševala in povzročila loža. Tako je framašonska zasluga, da hočejo zdaj na Francoskem vse redove vničiti z nezuosnimi neopravičenimi davki, ker ta načrt se je skoval v loži. Kar pa loža želi, temu se ne upa nobena vlada upreti, sicer je v par tednih po nji, toliko moč ima loža na Francoskem. Pred letom dnij je izšla brošura grenobeljskega škofa msgr. Fave, v kateri ta bistroumni zasledovalec framašonskega ruvanja nadrobno dokazuje mogočen vpliv lože na franc. cerkveno-politične stvari. Enako je bilo iztiranje redovnikov posebno jezuitov z Nemškega že nekaj let prej pripravljeno v ložah, kjer je posebno znani br. Bluntschli v brošuri: „Gegen die Jesuiten“, hujskal zoper jezuite in jim očital vse mogoče, že tolikrat ovržene pregreške, laži in obrekovanja. (Primeri: der Jesuitenorden, Regensburg, Pustet 1872). Enako je v Braziliji l. 1873 loža zanetila boj med vlado in cerkvijo. S kratka: tripični bratje vedo, kaj so redovi v cerkvi, vedo kaj bi bila cerkev brez redov, posebno Jezusove družbe, ki je po izjavi sv. Alfonza najmočnejša trdnjava sv. cerkve, katero trdnjavo sta še celo Voltèr in D'Alambert obéudovala. Ker je Jezusova družba najmočnejša trdnjava sv. cerkve, za to velja njej glavno napadanje skrivne družbe.

To sovraštvo do jezuitov zaneslo se je tudi med nas Slovence. Goje ga liberalni listi, njim na čelu „Slov. Narod“. Kdo se ne spomni na znani pamflet, ki je izhajal pred kakimi 10 leti v „Sl. Narodu“ kot podlistek, v katerem je pisatelj pod firmo „stat nominis umbra“ dokazoval z zavijanjem jezuitovskih spisov, da velja pri jezuitih načelo: namen posvečuje sredstva. Ne pri jezuitih, pač pa v ložah tripičnih bratov velja to načelo, kar framašoni v spisih namenjenih za brate, sami pripoznava. „Quand Mème!“ Ker z resnico ne morejo priti jezuitom do živnega, poslužujejo se laži, iz jezuitovskih spisov iztrgajo kak stavek, ga popačijo s tem, da kako besedo ali črko, ali vejico itd. pristavijo ali pa izpuste, nato vpijejo kakor prodajalci očeta: „glejte, glejte, taki-le so jezuiti, sami se obsojajo“. In takega nedostojnega orožja poslužujejo se vsi nasprotniki jezuitov od zloglasnega Paskala do zadnjega pritlikovca, ki vpije zoper jezuite. Za dokaze jim služijo: laž, goljušija in kričanje! Protestant Murr obsoja v svoji zgodovini to nepošteno ravnanje nasproti jezuitom z besedami: „vsakemu nepristranskemu protestantu, kateremu je kaj do resnice, se mora studiti to početje. Enako obsojbo je izrekel tudi Döllinger v nadaljevanju Hortigove cerkvene zgodovine str. 857. Sicer so bila pa ta nepoštena očitanja že večkrat na drobno ovržena in njihova lažnjivost dokazana, tako l. 1782 v neki v Augsburgu izišli knjigi: „Wahrmond oder Antwort auf alte Verläumdungen gegen die Jesuiten“, nedavno pa v knjigi „Jesuitenfabeln“ izišli pri Herderju v Freiburgu.

Vrnimo se nazaj k našim nasprotnikom jezuitov. Oni podlistek ni bil zadnji pojav proti jezuitom v naših liberalnih listih. Pri vseh mogočih prilikah in neprilikah udrihajo naši radikalci po jezuitih, njihov talar ima tudi na slovenske liberalce isti vpliv, kakor rudeč robec na purana. Od tod njih jeza, Tako piše „Slov. Narod“ dne 4. maja: „Prej, ko se uniči ta klerikalno-jezuitski zmaj, boljši je.“ Tu mi pridejo na misel besede, katere je framašonski list „Bauhütte“ l. 1874 prinesel: die jesui-

tisch zusammengeschweisste Organisation der katholischen Kirche ist noch ein formidabler Hemmschuh zur Humanität, da bringt der Dilettantismus wenig Vortheil, hier gilt nur: Entweder — Oder!“ Kako soglasje tu in tam! Dne 5. maja očita „Slov. Narod“ ljubljanskemu škofu, da je navdahnjen jezuitskega duba; dne 10. septembra se pa plaši pred „gospodi v jezuitskem kolegiju na rimskem Forumu, posebno pa pred njihovimi širokokrajnimi klobuki in raskavimi kutami“. Enakih in podobnih izjav o jezuitih, ali o redovnikih sploh se v naših liberalnih listih ne manjka. Zvonec nosi v tem oziru, kakor sploh povsod, kjer velja napad na dubovščino, „Sl. Narod“, dobro ga podpira „Slov. Svet“ in pa seveda leposlovni (!) „Ljubljanski Zvon“. Vzor ostudnega napada na redovniško življenje je vzlasti „Zvonov“ pamflet „4000“. Čitajočemu dotični oddelek se zdi, kakor bi ga oče tega spisa vodil okoli stanovanj štetinatih čveteronožcev, kateri so, zdi se, zadnje čase pri naših liberalnih leposlovcih in drugih časniških težakih postali vzor estetike. Pamflet „4000“ spričuje „fin okus in takt“ g. pisatelja in estetičen čut zvonarjev v „Narodni Tiskarni.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. januarija.

Pogajanja o novi večini so se nekako ustavila. Ze kaceh 12 dnij grof Taaffe ni povabil nobene politika, da bi se o tem pogajal z njim. Tudi programa za novo večino še ni predelala vlada po željah raznih strank. Zadnja „N. Fr. Presse“ je vsa obupana. Po njenih mislih so se vsa pogajanja razbila. Krivi vsemu so le češki veleposestniki, ki nočejo ničesa slišati o tem, da bi se nadajevala sprava. Ko bi se kaka druga stranka upirala, bi bilo upati, da jo grof Taaffe odrine in brez nje sestavi novo večino, ali češki veleposestniki pa imajo pri vladi tak vpliv, da se vlada ničesa proti njim storiti ne upa. Vlada bude torej poskusila še nekaj časa brez programa vladati, dokler bode šlo. Iz za-

LISTEK

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

VII.

Odkar je izgubil Janez svojega tovariša, bilo njegovo stanje še žalostnejše. Poc Hanza je vedel za vse kote in votline, za vsa varna skrivališča in pastirske kočje, zato jima ni bilo težko prikrivati se zasledujočim lovcem. Tudi znancev je imel dovolj, kateri so mu nanosili potrebnega živeža in streliva, da jima ni trebalo trpeti lakote. Toda sedaj je bil sam, brez tovarišev, brez prijateljev, daleč od doma. Ko je premišljeval svojo nesrečo, spomnil se je solz svoje matere, katere je tolikokrat točila zanj, ker jej ni bil poslušen. O ko bi jo bil ubogal, kako srečen bi bil lahko! Ni bil še popolnoma pokvarjen. Še je telo v njem, kar je prižgala dobra mati v otroškem srcu. Ali strast, katere ni zatiral, kateri ni napovedal precej odločnega boja, zmagovala je v njegovi duši ter hipoma povzila z uničujočim ognjem vsako iskro pobožjanja in kesa. Ko se je probudil svarilni glas očitujoče mu vesti, vselej se je oglašil tudi hudobni dub ter mu posmehujoč

šeptal v dušo: „Kaj se boš kesal! Kar je, pa je. Če bi bilo starišem kaj mar, pa bi po te prišli in bi te ne pustili, da stradaš in se potikaš todi, kakor gozdna zverjad.“

Človek pa, ki takrat, ko besni vihar najhuje, nima zaslombe, nima pomoči ne pri svarilnem učitelju, ne pri ljubljenu pravem prijatelju, človek, ki pozabi iskati pomoči pri Njem, ki je vir vse tolažbe in neprodorni branik v vseh bojih — tak pač lahko pade pregloboko; polasti se ga obup, ki ga tira v brezno gotove pogube.

In tako je bil že tudi Janez nekoč pripravljen, da bi poslal svinčenko skozi viharna prsa ter se hipno oprostil gladi, mraza in vednega trepeta pred zasledovalci.

Ali uprav v odločilnem trenutju mu zasije sredi grozne duševne teme svarilni in rešilni angelj njegov, — spomni se namreč Rezike in njenih besedij. „Če me ves svet sovraži in zalezuje, ona mi bo gotovo pomogla in smilil se ji bom.“ Tako je mislil in upal.

Še tisti večer se odpravi proti Miheljnovi gostilni. Utrudilna pot, velik glad sta ga prisilila, da se je večkrat naslonil ob drevo ter si obrisal s čela potne kaplje.

Dospel je, kamor se je bil namenil. Smrtna tišina je vladala krog in krog. Niti zvesti čuvaj, velik kodrast pes, ki je sicer vedno lajal po noči, se ni ganil v svojej uti.

Janez gre tiho v drvarnico, prinese lestvo ter jo pristavi pod Rezikino okno. Potem se ozre še jedenkrat okrog, in ko se ni ničesar ganilo, stopi na lahko do okna, kjer varno potrka jedenkrat, dvakrat, ter pokliče: „Rezika!“ Iz sobe začuje bolesten vzdih: „O moj Bog!“ Okno se tiho odpre in Rezika mu proseče veli s trepetajočim glasom: „Beži, nesrečnež, če ne te vjemó. Cela druhal lovec te nocej pričakuje — —“

Več ni mogla govoriti, le z roko je zamahnila, potem pa izginila v temi.

Janez ni mogel ničesar potožiti in predno se je zavedel, kaj da mu je prav za prav velela, pridrvé iz zakotja lovec in divje hité nad lestvo, katero z vso silo izpodbijejo, in Janez pade na zmrzlo zemljo. Lovci planejo nanj kakor divji volcje nad zašlo ovco. Če prav je Janez skušal otrestiti se svojih nasprotnikov ter je marsikateri dobil znak njegove težke pesti na lice, zmogli so ga vendar in zvezanega tirali v hišo.

drag, v katere so vlado spravile poslednje volitve, se pa grof Taaffe ne bode pomagal. — Nastala potrtost liberalcev nas more le veseliti, ker dokazuje, da liberalci še neso gospodarji položaju. Prezgodaj so se veselili, da se jim posreči ugnati vse druge stranke. V svoji prevzetnosti so stavili pri pogajanjih vse mogoče zahteve in s tem povzročili odločen odpor družih strank. Ko bi ne bili češko-nemške sprave spravili na dnevni red, bi bili morda nekoliko dosegli, ali tako se pa onemogočili vsako sporazumljenje s češkimi veleposestniki, kateri se nečejo ločiti od češkega naroda.

V četrtek je v *praškem mestnem zboru* naznanil župan dr. Šolc, da je mestni svet sklenil 1000 gl. slednje leto dati za Husov spomenik. K temu naznanilu je poprijel mestni odbornik kanonik dr. Krasl besedo, da v imenu katoliškega prebivalstva praškega protestuje proti sklepu mestnega sveta. Živo je naslikal, kako nesrečo je nakopal bil Husov nauk češki deželi. Za Husov spomenik ima mestni svet denar; ko je pa šlo za spomenik sv. Václava je pa dotični odbor zavrnil na deželni odbor. S Husovim spomenikom odtujujejo se dobri katoliški elementi med nemškim prebivalstvom na Češkem. Pozabiti se tudi ne sme, da je vladar katolik. Po tem je sklep mestnega sveta se z jednako odločnostjo obsojal katehet Kyselka. Obema govornikoma so pa Mladočeši pogosto posegali v besedo. Sklep mestnega sveta so pa zagovarjali dr. Julij Gregr, Březnovski in dr. Podlipny. Večina Staročehov se je pa izmuznila iz dvorane, za kar jih hudo obirajo „Narodni Listy“. Seveda grajati sklepe mestnega sveta neso marali, ker v tem svetu odločujejo Staročehi, zagovarjati si jih pa neso upali, ko so čutili, da imata pravo duhovnika, ko sta jih grajala. Neodločnost je Staročehi pripravilo povsod ob veljavo. Da so v tej stvari postavila se odločno na katoliško stališče, bi gotovo bili si pridobili več spoštovanja, nego da so iz strahu pred mladočeškimi agitacijami se jeli navduševati za Husa.

Bivši *srbski* kralj in kraljica sta se te dni spravila v Biaritzu. Dogovorila sta se neki, da bode ta v bodoče vkupje živela. Milan je bajè že pri duhovskem oblastvu storil potrebne korake, da se zopet razveljavi ločitev zakona. V Srbiji je zaradi tega veliko veselje. V Belemgradu je bila razsvetljava. Bode li to imelo kak vpliv na srbsko politiko, ne vemo. Iz vladnih krogov srbskih se sliši, da ostanejo vse razmere prejšnje. Regentstvu in vladi bi bilo to pač najpovoljnejše. Pomisliti je pa, da v Srbiji mnogi s sedanjim regentstvom baš neso zadovoljni in bi torej ne bilo čudno, če se začne kaka agitacija za povrnitev bivšega kralja Milana. Kaj če ni razsvetljava v Belemgradu že nekak začetek te agitacije?

Rusija je od *bolgarske* vlade zahtevala, da ji plača zapale obroke okupacijskih troškov. V Bolgariji pa ne hitè s plačilom, temveč so nemškemu generalnemu konzulu kot zastopniku Rusije naznanili, da zahtevajo, da Rusija povrne 9 milijonov dedščin, katere je brezpravno vzela seboj iz Bolgarije in se sedaj nahajajo pri ruskem poslanstvu v Bukareštu. Od teh dedščin je poslanstvo že pol milijona porabilo za razne agitacije po Bolgariji.

Tu so ga posadili za vrata, zamčljivo in škodoželjno se mu posmehujoč, ter popivali do ranega jutra. Janez se je naslonil na steno, ugriznil se v ustnice in — molčal.

Med surovo družbo je bil tudi Hiršov Pavle, ki je posebno pikal in zbadal Janeza. Uprav njegova navzočnost raztolmači nam lahko, kako je bilo, da so Janeza vjeli.

Pavle je namreč dobro vedel, da mora Janez k ljudem, če se hoče preživiti v tolikej zimi. Ker pa kot tujec drugje ni mogel iskati pomoči, kakor pri Miheljnu, sklepal je iz tega, da bi ga ondi najbrže ujeli, ter bi se sam z lahka iznebil sitnega tekmeča. Šel je torej v Ljubno po lovce ter jim razodel svoj načrt. Ti so bili zadovoljni in posrečilo se jim je prvi večer zasačiti svoj plen.

Ker se je pa krčmar Mihelj zelo počasi obračal ter kazal kaj mračno lice, zahtevali so lahkonogetočajke-Rezike, da bi jim stregla. Ko jo je šel Mihelj klicat, rekla je, da ne more, da je bolna. Mihelj je ni dalje silil. Še le rad je videl, da je imel izgovor, da so se lovci pred odpravili. In zares! Kako bi pač mogla zreti Janeza zvezanega in bi mu ne smela pomoči! — Kako bi prenašala surove šale in grde kletvine pijanih neotesancev!

Na *Francoskem* pač vzbujajo največjo pozornost to, da so Hertz zaprli. V Parizu so pričakovali, da se Hertz umakne, ali tega ni storil, ker je nevarno bolan in mu angleška policija ni dala časa. Angleži se neso tako obotavljali v tej stvari, kakor Francozi. Jedva je angleška policija izvedela, da je sklenjeno, Hertz zapreti, že ga je prijela. Najbrž je že poprej bila za to pripravljena in tudi pazila na vsak njegov korak. Novica, da je Hertz prijet, je gotovo mnogim francoskim politikom jako nepovoljna. Tudi vlada bi bila rajše videla, da bi angleška policija ne bila pokazala tolike gorečnosti. Hertz pride pred sodišče zaradi goljufije. Vse rado vedno pričakuje, kaj bode vse ta mož izpovedal, ko se splošno misli, da on vse panamske intrige najboljše pozna. Vsaj je on tisti, ki je spravil na dan, kako so se podkupovali poslanci, zaradi njega se je ustupil Reinach. Andrieux je bil od njega dobil vse informacije. Hertz je skušal panamsko afero si izkoristiti v svoje namene. Z izsiljevanjem si je mislil nažeti milijonov, ali naposled je pa sam prišel v ječo. On je eden največjih sleparjev. Prisleparil si je milijone. Močno je vplival celó na politiko. Posebno radikalni vodje so bili njegovi najboljši prijatelji. Obravnava proti njemu morda pokaže toliko sprijenosti francoske družbe, da bode vse dosedaj znane sleparije jedva senca proti njej.

Slovstvo.

„*Primorski list*“. Došla nam je danes 2. štev. „*Primorskega lista*“, ki ima pol pole priloge. S to številko, kakor se vidi, premagane so pri listu začetniku težave. Čvrsti članki in mnogi zanimivi dopisi s *Primorskega* in *Goriškega* kažejo, da se je obilno in vrlah sotrudnikov zbralo okrog lista. Mi ga z nova prav iskreno priporočamo Slovincem v naročitev.

„*Matica Slovenska*“ leta 1892. „Slovinci zelo „*Matice*“ potrebujemo, ako nam je res do tega, da bi se krepčalo in širilo, da bi se izobrazilo in sad rodilo domače slovstvo na domači narodni podlagi posebno v sedanjem času, v katerem duševni meč tuje omike tako preti vsaki narodnosti, ki nima še v svojih duševnih plodovih trdno zagotovljene bodočnosti.“ — Tako je pisal že leta 1863 duhoviti slovenski kritik Fr. Levstik (glej: Zbr. sp., IV. zv., 194. str.), a krepkim tem besedam mora še danes pritegniti vsak zavedni, za srečo svojega naroda skrbni Slovenec! Zato mora pa tudi vsakega slovenskega domorodca srčno razveseliti vrla rast *Matice Slovenske*, ki se kaže na zunanje v sicer nekako počasnim a vendar vztrajno rastočem številu matičnih članov, v nekako notranjem oziru pa v vedno lepših in temeljitejših društvenih knjigah.

Zlasti v zadnjem oziru je storila naša Matica krepak korak naprej, gotovo na veliko veselje vseh svojih udov in slovenskega razumništva sploh. Osobito matične knjige za leto 1892 bodo zadovoljile izvestno vse matičarje. Letošnje društvene knjige so:

1. Henrik Sienkiewicz: „Z ognjem in mečem“. Povest iz davnih let. Iz poljščine preložil M. M. Ilustroval Viktor Oliva. Del I. in II. Natisnil Fr. Simáček v Pragi. VII. zvezek „Zabavne knjižnice“. — Str. 233 v fol.

Položila je vročo glavo na belo vzglavje, katero ste porosili bridki solzi iz ljubezni potočeni po lepem lici.

Ko se gospodar vrne in pove gostom, da ji je nekaj slabo, tedaj jezno zareči Pavle: „Se ve, če je treba poštenim ljudem streči, je bolna. Če bi bilo pa treba s tem prokletim potepuhom vasovati, bi bila pa zdrava!“

To je bilo pa Miheljnu že preveč. Poznal je predobro poštenost svoje jedinke, katero je tako zelo ljubil, — saj mu je bila popolen odsev prerano umrle blage žene, katere je zasačila zgodaj v hčerino srce duševnih vrlin, katere so zbog mnogoterega trnja in raznih nevarnostij razcvitale čudo krasno v duši preproste mladenke. Prepričan je bil, da ni nikdar vasovala, in da je tudi sedaj le sila prignala Janeza pod njeno okno. Zato je jezno topotnil z ного ob tla ter se potegnil za njeno poštenje:

„Se eno tako, pa te vlečem ven v sneg, da bodeš vedel, kedaj si kaj takega govoril. Tu sem jaz gospodar in v moji hiši mi ne bote obrekovali poštenih ljudi!“

Janez se je hvaležno in nekako ponosno ozrl na Miheljna, češ, pravo si govoril. (Dalje sledi.)

To je po zunanje krasno opravljen knjižica, kakeršne Slovenci doslej nismo imeli in ki se bo podala tudi najfinjšemu salonu ter bode lep kinč vsaki knjižnici. Tisk je jako čist, papir zelo fin. Najlepši kras ji je pa 79 slik češkega umetnika V. Olive, in sicer obsega 19 slik po celo stran, drugih 60 je različne velikosti. Letos izide III. in IV. del te preznamenite knjige, ki je Matici Slovenski res v čast!

2. „*Slovenska zemlja*“. Opis slovenskih pokrajin v prirodznanskem, statističnem, kulturnem in zgodovinskem oziru. I. del. Poknežena grofija Goriška in Gradiščanska. Prirodznanski, statistični in kulturni opis. (22 podob.) Spisal S. Rutar, c. kr. gimnazijalni profesor. Natisnila B. Miličeva tiskarna. — Str. 116 v 8°.

Že dolga leta pričakovali smo Slovenci knjige, ki bi nam podajala točen, kolikor mogoče živ in lep popis mile domovine. Stari in upravičeni želji bode ustregla Matica Slovenska s „*Slovensko zemljo*“, z delom, katero bode gotovo ves narod pozdravil z veseljem. Prvi zvezek tega znamenitega in prepotrebne dela nam podaja slavni matični odbor z gori navedeno lično knjigo. Odlični strokovnjak gospod profesor S. Rutar je pričel ono delo s popisom poknežene grofije Goriške in Gradiščanske, in sicer nam opisuje v tem prvem snopiču, kateremu letos sledi drugi, pred vsem lego, meje, velikost, slikovitost ter važnost Goriškega. Potem sledi „*prirodznanski opis*“, „*politični opis in prebivalstvo*“, „*gmotni napredek*“, „*duševna izobrazbenost*“. Izbrano vsebino pojasnjuje 22 skrbno in mično izdelanih podob.

3. „*Letopis Matice Slovenske za leto 1892*“. Vredil Anton Bartel. Natisnila „*Narodna Tiskarna*“. — Str. 304 vel. 8°.

„*Letopis*“ je matičarjem že dobro znana knjiga; tudi vredba letošnjega letopisa je podobna vredbi prejšnjih letnikov. Obsega pa sledeče ukovite spise:

a) Dr. K. Štrekelj: „*Iz besednega zaklada narodovega*.“ (Str. 1—50.) b) Dr. Matija Murko: „*Enklitike v slovenščini. II. del: Skladnja*.“ (Str. 51 do 86.) c) Ivan Steklasa: „*Jošt Josip Turn. (1533 do 1589)*“ (Str. 87—120.) d) Iv. Navratil: „*Slovenske narodne vraže in prazne vere, primerjane drugim slovanskim in neslovanskim*.“ (5. nadaljevanje. Str. 121—177.) e) Anton Koblar: „*Zgodovina šezlezarstva na Kranjskem*.“ (Str. 178—200.) f) Dr. Simon Subic: „*O načinih skladanja števil*.“ (Str. 201—221.) g) V. Oblak: „*Popravki in dostavki spisu „Doneski k historični slovenski dialektologiji. II.*“ (Str. 222—223.) h) Ivan Tomšič: „*Bibliografija slovenska. Slovensko knjištvo od 1. januarja 1891. leta do 1. januarja 1892. leta*.“ (Str. 224—240.) i) Evgen Lah: „*Letopis Matice Slovenske*“. (Str. 241—304.)

Temu letopisu povzamemo sledeče črtice o matičnem gibanju in delovanju. Odbor je imel tekem društvenega leta, v dobi od 1. oktobra 1881 do 31. oktobra 1892 tri seje (90.—92.), v katerih se je obravnavalo o tekočih društvenih zadevah, kakor sta slovenska dnevnika sproti poročala. Dne 22. junija 1892. leta vršil se je XXVII. redni veliki zbor, kojega se je udeležilo okrog 60 društvenikov.

Pregled društvenikov po posameznih škofijah je:

	leta 1891:	leta 1892:	
1. Ljubljanska . . .	1019	1065	+ 46
2. Lavantinska . . .	506	493	— 13
3. Goriška	190	199	+ 9
4. Tržaško-koperska . . .	143	124	— 19
5. Krška	97	122	+ 25
6. Sekovska	47	41	— 6
7. Razne druge	155	156	+ 1
Vkupa	2157	2200	+ 43

Cerkveni letopis.

Katoliška cerkev na Angleškem. Iz „*Catholic Times*“ povzamemo te-le podatke, kako napreduje katoliška cerkev v vseh pokrajinah Velike Britanije. V Angliji in Velsu je l. 1892 na raslo število duhovnikov za 15 (l. 1891 jih je bilo 2573; l. 1892 — 2588); število cerkvic in kapelic se je pomnožilo od 1362 na 1387, tedaj za 25. V tem pa niso vštete privatne ali domače kapelice. Imeli so 1 nadškofa, 14 škofov in 2 škofa-adjutorja; vrh tega še 1 naslovnega nadškofa in 2 naslovna škofa. Dne 14. januarja 1892 je umrl kardinal Manning; dne 29. marca je bil prestavljen dr. Vaughan iz Salforda v Westminster. Najstarejši škof je stric Vaug-

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemana velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr
V administraciji prejemana, velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnine in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemži nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 19.

V Ljubljani, v torek 24. januarija 1893.

Letnik XXI.

Slovaki na Ogerskem.

Iz Brna, dne 20. jan.

Konec pretečenega leta je izšla v Pragi znamenita knjižica z naslovom: „Hlas k rodičom slovenským, tátorom, predstaveným a všetkým priateľom detí a mládeže“. Popisujejo se v njej krivice, katere morajo prenašati ogerski Slovaki od Madjarov. Spisek so razposlali po slovaških občinah, a komaj je vlada zvedela, poslala je orožnike, da bi ga zaplenili; dozdej so zaplenili kakih 60 iztisov. Se vé, odkriva se tu sramotno pestopanje Madjarov, toraj proč z njimi! Grozovita so sredstva, kakor se iz knjižice razvidi, — s katerimi hočejo Madjari uničiti Slovake. Ne samo, da zavedne narodnjake obsojajo v denarne kazni, da jih zapirajo, še po otrocih segajo. Lové slovaške otroke, pregovarjajo revne stariše, da jim otroke izročajo v vzgojo, kakor pravijo. Kakšna pa je tista vzgoja! Leta 1874 je odpeljalo „madjarsko kulturno društvo“ 400 slovaških otrok iz trenčanske županije. Nametali so jih v vagone za živino, privezali vsakemu na vrat tablico s številko in jih peljali — v semenj. Na semnji so jih razprodali v južne ogerske kraje, kjer so morali prenašati najhujše nadloge. V svojo domačijo se je pozneje vrnilo dekle, ki ni znalo ne pisati, ne brati, ne moliti, ki ni vedelo celo, kdo je Kristus! Neki deček pa je oglušil vsled tepenja. Druga odprava na lov otrok se je zgodila l. 1887 in sicer zopet v trenčansko županijo. To pot so dobili 190 slovaških otrok. Zaprli so jih za dva dni v žilinski sirotišnici skoraj brez jedi in potem so jih — po zimi — odpeljali v živinskih vagonih zopet na semenj v Senteš, kjer so jih prodajali „kakor prašičke“ — pravi neki madjarski list. Tretjič so l. 1888 otroke kradli, ker so jih stariši skrivali pred „razširjalci kulture“. Ukradli so 86 zdravih otrok in jih peljali kakor čredo memo Pešte v Arad. Četrtrič so se podali v liptavsko županijo v občino Lužno; tu so dobili le 15 otrok. Zadnja odprava je bila vlani zopet v trenčansko županijo, in lov se je dobro obnesel — odpeljali so 300 otrok. To imenujejo

Madjari „kulturo“, „dejanje humanitete“. „dejanje ljubezni“, kakor je rekel državni zastopnik Karmelin pri obravnavi Svetozara Miroslava Hurbana: „Prepeljevanje slovaških otrok na južno Ogersko je dejanje humanitete prve vrste, dejanje ljubezni do Slovakov, ker v gorenji Slovakiji so otroci stradali, starejši so se pa selili v Ameriko“. Enako postopanje je mogoče le v srečni Ogerski po geslu: extra Hungariam non est vita et si est vita, non est ita.

Državni zbor.

Z Dunaja, 23. januarija.

V pričetku današnje seje poročal je podpredsednik baron Chlumeccky, da je nadvojvoda Karl Ludvik milostljivo sprejel predsedništvo poslaniške zbornice, ki mu je izražalo čestitko visokega zbora k poroki njegove hčere nadvojvodinje Marije Zofije z virtembérskim vojvodo Albrechtom, in mu ob enem naročil, sporočiti poslancem najiskrenejšo zahvalo njegovo in njegove soproge, kakor tudi neveste in ženina njenega.

Potem se je nadaljevala razprava o državnem proračunu za

deželno brambovsko ministerstvo,

pri kateri sta danes govorila dva slovenska poslanc. Prvi je bil dr. Gregorec, ki je g. ministra opominjal, da še dozdej ni dal nobenega odgovora na interpelacijo poslanca Kluna in tovarišev njegovih gledé odstranjenja slovenskega jezika pri 7. koroškem pešpolku. Potem je v isti vrsti, kakor je sestavljena dotična interpelacija dokazoval, da je vse istinito, kar trdi dotična interpelacija, da se s to prepovedjo velika krivica godi narodu slovenskemu in da naj vojaštvo to krivico popravi in slovenski polkovni jezik zopet vpelje pri omenjenem polku. Dr. Gregorec je obširno citiral v omenjeni interpelaciji navedene uradne odloke in se ogibal vsakterega osebnega napada. Povdarjal je zvestobo slovenskih vojakov do najvišjega vojskovodje in njihovo junaško hrabrost, katero so prvi trije slovenski batalijoni sedmega pešpolka zlasti v bitki pri Kustoci razode-

vali, ter je s tem dosegel tako velik vtis pri vseh poslušalcih, da si celo nagajivi Steinwender ni upal ugovarjati in po svoji stari grdi navadi motiti govornika.

Ko sta govorila še Kronawetter in Vášaty, prišel je na vrsto ljubljanski poslanec Kušar, ki je letos zopet priporočal vojni upravi, da naj ljubljanskemu mestu za primerno ceno proda vojaško bolnico v Ljubljani in mu na ta način omogoči, dobiti primerne stavbene prostore za potrebna javna poslopja, za pošto, novo gimnazijsko stavbo itd. Oba govora pošljem po stenografičnem zapisniku.

Razun omenjenih govoril je danes še poslanec grof Kovnic, ki je omenjal raznih vojaških zadev in med drugim tudi vojaka, ki je v Pragu te dni zmrznul na straži.

Ob treh popoldne podpredsednik sklene sejo in prihodnjo sejo napové za četrtek 26. t. m.

Jutri bosta zborovala obrtni in budgetni, v sredo pa volilni in davkarski odsek. V zadnjem času se je dostikrat prigodilo, da odseki niso bili sklepni, kar se je v soboto zopet prigodilo obrtnemu odseku. Nekateri poslanci namreč pridejo sicer v začetku k seji, da se vpišejo, ali čez nekoliko časa jo zopet popihajo, da odsek ravno tedaj, ko se ima glasovati, postane nesklepčen. To se godi zlasti pri odsekih, ki štejejo 36 članov, in kjer je treba za sklepčnost 19 poslancev. Tudi obrtni odsek, ki je štel v prejšnjih dobah po 24 udov, pomnožil se je na 36 členov, kar mu je pa bolj na kvar, kakor na korist; prej je dovršil brez posebnih težav najobširnejše in najvažnejše zakone, zdaj ne pride naprej, ker so mnogi poslanci silno zanikrni in redno izostajajo od sej. Vsled tega sklenili so bili marljivejši člani obrtnega odseka pri zaupnem razgovoru, staviti danes samostalni predlog, da naj se obrtni odsek razreši in namesto njega voli nov odsek 24 členov. Ali predsedništvo ni hotelo sprejeti tega predloga, češ da nasprotuje opravnemu redu, zato bodo morali posamezni klubi stopiti na noge in svoje člane zavezati, da naj se udeležujejo odsekovih sej, ali pa odlože dotične odsekovne mandate.

LISTEK.

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

Pavlu je pa zažugal Mihelj:

„Ti pa nikar ne misli, če si zlodejsko izdal Janeza, da boš sedaj sleparil okrog Miheljna ter zalezoval našo Reziko. Dobro si zapomni: Od danes ne smeš več prestopiti praga moje hiše, dokler sem jaz gospodar!“

Ko se je zdanilo, vzdignila se je cela četa, vzela Janeza v sredo ter so ga tirali v bližnji trg, kjer so ga, dobivši nagrado za svoj „človekoljuben“ čin, izročili gosposki.

Toda Janez ni dolgo ostal na Štajerskem. Država je potrebovala krepkih močij, da se ubrani sovražnikom. In Janez je bil čvrst mladenič, da mu ga ni bilo vrstnika. Ker so poleg tega še izvedeli, da je skrivalec, poslali so ga precej sredi zime z nekaterimi drugimi Kranjci, katere so tudi zalotili na Štajerskem, kjer so se hoteli prikriti gosposki, v Ljubljano, da se izvežbajo v orožju. Zakaj nujno je bilo treba spomladi 1848. leta krepkih vojakov.

Posadka, kateri je zapovedoval feldmaršal grof Radecki s svojo odločnostjo in poveljniško izvedenostjo, je lahko zadušila uporni ogenj, ki se je zablisnil sedaj tu, sedaj tam po Italiji. Toda kaj je koristilo, če se ni videl plamen, a v osrčju je pa vedno še tlelo. Treba je bilo le pravega vetra, pravnega vzroka in vstaja bi vsplamtela kakor mogočen požar, ki ga ni moči zadušiti z malimi močmi. In ta prilika se je ponudila Italijanom 1848. leta. Francoskim prekucijam so sledili nemiri v Avstriji. V središču in na obodu je donel krik nezadovoljnosti ter skušal osvoboditi se starih postav.

Treba je bilo torej slavnemu vojskovodji izdatne podpore, da pribori zopet dvoglavnemu avstrijskemu orlu prostost, da bode svobodno krilil nad prelepo Benečijo in krasno Lombardijo.

Odrinile so torej na novo zbrane čete iz Ljubljane, ko so bile kranjske ledine in gore še večina s snegom pokrite. In uprav zato ni bilo popotovanje težavno, kakor v hudi poletni vročini. Niti gladu, niti vročine in žeje jim ni bilo trpeti; na večer so pa dobili pri gostoljubnih slovenskih kmetih, katerim so se smilili sinovi, gredoči na boj, gorke odeje, da niso prezebavali po noči.

Na tem potu je našel Janez slučajno nekega večera tovariša Franceta, s katerim sta bila znana že doma. Vjeli so ga kot skrivača in ga vtaknili v vojaško suknjo. Da se nista že pred dobila, je bilo pač vzrok to, da so jih le v malih oddelkih vadili v orožju ter jih nikdar niso izpustili iz vojašnice, boječ se, da bi jo zopet ne popihali domov.

Le-ta mu je povedal žalostno vest, da se mu je oče ponesrečil, ko se je vračal po noči iz R., tako, da bo le težko še kedaj okrevaj, če že ni ugasnil.

Janeza je pretresla ta novica bolj, kakor sto in in sto opominov in prošenj. Žalosten je bil ter se ni dosti menil za sovojake. Nekam malomarno je šel na vojsko.

„Kaj hočem na svetu,“ mislil si je, „očeta bodem pokopal in mati bodo gotovo žalosti umrli — in morda še predno se vrnem domov. In vsega sem kriv gotovo jaz — vsaj kar morem sklepati iz Francetovega poročila. Kri za kri, glavo za glavo! To je velikanški greh, in le s smrtjo morem nekoliko zadostiti! Naj me prodere laška kroglja — čim preje tem bolje. Veselo hočem iti prvi v boj, da me gotovo ne izgreši marsikomu tako nemila — a meni zaželena svinčenka.“ (Dalje sledi.)

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemana velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemana, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2. I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 21.

V Ljubljani, v četrtek 26. januarija 1893.

Letnik XXI.

Milanova sprava.

Otroci, ki se igrajo „velike“, zdé se vse te dšobéline državice na Balkanu. In igrajo se slabo! Od zapadne Evrope so se naučili pred vsem — liberalizma in breznačajnosti v javnem življenju; cinična brezbožnost in pozakonjena nenravnost sta se kazala kot prvi plodovi z večine z „nemško kulturo“ posejanih balkanskih tal. Solovjev zatrjuje v svojem znamenitem delu „Istorija Teokracii“, da je mej Srbi in Bolgari vse mlajše izobraženstvo brezverno in da v Rumuniji ni bolje, je pač najlojše izpredvideti iz tega, da je minister bogočastja in prosvete se javno prizoaval za — ateista. Svojih vzhodnih posebnostij, v koliker so slabe pa s tem, da se slabo od zapada sprejeli, niso odložili. In tako je doli mej naroditci, katerih vsak sanjari o „veliki Rumuniji“ in o „veliki Grški“ in o „veliki Srbiji“ in o „veliki Bolgariji“ v resnici. — Bog pomagaj! Najivni separatizem, nezdravo velikoumje in v nemarnost za vsako resno delo ne more tvoriti državic — velikih! Zato pa so posledice tistega brezsmiselnega sanjarjenja o Bog ve kakšnih kulturnih poslanstvih tistih državic — jako malo podobne — kulturnim! Rumuni trdijo, da imajo jedino pravico razširjevati luč prosvete kot potomci — starih Rimljanov; Grki se zopet z vso resnostjo pozivljejo na svoje prednike, Srbi pa na svoje — carstvo. In vendar vsi ti pritlikavski dediči slavni imena razven imena nimajo ničesar. Društveno in politično življenje je povsod strašno pokvarjeno. Stranke gospodarijo z brezobzirno sebičnostjo. Propadi država, samo njim bodi dobro! Zato trdimo o vseh balkanskih državah to, kar trdi vtorkov Obzor o Srbiji, da je namreč vse njihovo politično življenje samo osebno sovraštvo, pomnoženo z orientalizmom.

Saj nam ravno sedaj javljajo listi, kakor se pobijajo Srbi mej seboj samo iz strankarskega, osebnega sovraštva. V Smederevu, Čačku, Jagodini in

Sabcu so se pretepali radikali in liberalci pri volitvah. Trije so bili ubiti. Liberalci so zmagali in liberalci imajo vlado. I no — domovina je rešena! Da izkoristi liberalna vlada svojo moč, se vidi odtod, da je mej 750 občinami, koder so se za njenega bašibozuštva vršile volitve, 700 jih zmagalo za liberalce. Mej 1200 občinami jih imajo sedaj radikali in naprednjaki 300.

Te resnice se nam siloma vzbujajo v spominu, ko prebiramo vse tisto bombastično pisarjenje o spravi bivšega kralja srbskega Milana in Natalije, njegove soproge. Vender ni temu, da je obiskal Milan Natalijo v Biaricu pripisovati — od sile pomena! In to nam je dosti ime: Milan. Takih kraljev — Bog varuj vse države in državice od severnega do južnega ledenega morja. Malo da ni uničil Srbije s svojimi deli in s svojim — vzgledom; v veselje vsem poštenjakom je odstopil, ločil se je od svoje soproge, prodal svoja prava, lahkoživno zabil nekaj časa in še več denarja — v tujini in sedaj — se spravlja! Zdi se nam pa, da mu je do pokore še jako daleč.

Jedino, kar nas veseli, je možnost, da se sedaj morebiti kraljevi materi vrne njeno sveto materino pravo in da bo zopet lahko občevala s svojim sinom.

Ristič bo moral odnehati — materi. Celo v Srbiji so spoznali, da je kralju treba materé in da je veliko zlo za Srbijo, ker so mu jo vzeli. Pomirjenje Milana z Natalijo je prvi korak, da se to popravi. S tem se pa še ne bo popravilo vse. Zapadni liberalizem je tudi v Srbiji uničil pravo omiko in pravo svobodo; dokler se bodo v tem obziru opičili po nas, bodo ostali vedno borne sluge sebičnemu koristolovju drugih večjih liberalnih držav — na zunaj, dasi nebotični šovinisti — doma! Tudi jugoslovske vzajemnosti v teh razmerah nikdar ne bo! Zato je treba pred vsem jedino rešilne krščanske podlage!

Liga + 3.

Slovenski liberalci in loža.

X
Tisek.

Moč tiska je znana framasonom. Že od svojega začetka si prizadeva ta družba, spraviti tisek v svojo oblast in z brezbožnimi in nemoralnimi listi in knjigami pripraviti ljudi ob vero in poštenje. Brez enciklopedistov, ki so bili od prvega do zadnjega framasoni in so v svojih spisih rušili obstoječi državni, socijalni in verski red, bi težko prišlo do francoske revolucije. A tudi z revolucijo še ni bilo končano njihovo pogubno delo, marveč od tedaj so le še bolj predrzno in očitno razširjali svoja načela s pomočjo tiska in delovali na to, da so vse večje liste in literarna podjetja spravili v svojo oblast. V tem oziru označuje Leo Takšil kaj dobro tripične brate z besedami: „Kamor postavi framasonstvo svojo nogo, prikaže se tudi liberalen in nemoralen tisek.“

Okrožnica laškega velikega orijenta pa trdi: „Blažene ideje framasonstva se razširjajo najlažje po tisku in društvih.“ V katekizmu kadošev je pa vsebina četrte obljube: „Vsestransko razširjenje liberalnih nazorov, kar se najlažje stori s pomočjo tiska.“ (L. T., II., 301.) Bratje . . . so to obljubo tudi dejansko izvrševali in je še izvršujejo. V koliko tiseč iztisih zastuplja ljudi zloglasna lipska „Gartenlaube“, ki je popolnoma v rokah framasonskih in katere glavni namen je, delati pot framasonskim načelom v krščanske hiše! In koliko je tega lista tudi v izobraženih družinah slovenskih! Koliko zla, koliko materialnih nezgod, verske in moralne spridenosti so provzročili med avstrijskimi narodi že dunajski framasonsko-židovski listi, kakor so „N. Fr. Pr.“, oba „Tagblatt-a“ itd. Da se meščanstvo in posebno da so se višji krogi odtujili krščanstvu in se vrgli v naročje materializmu, to je večinoma zasługa imenovanih listov. Opozorim

sarja. Če prav je sprejel puško, do tedaj njegovo najljubšo družico, iz rok oblasti kot neprijetno breme, ter iskal v vročem boju le smrti, jedine rešiteljice iz njegovega usodnega stanja, sklenilo je dobrotno nebo uprav nasprotno.

Puška, ki ga je zvodila na strmo pot zla in hudobije, da je že skoro strmoglavil v brezno gotove pogube, naj ga privede zopet na pravo stezo vrlin in poštenja. Ne smrti, marveč dan novega življenja naj mu zasije iz vročega boja!

Polegel je bojni vihar; solnce je zopet gledalo na pijemontske ravnine in gorice.

Toda žalosten prizor je bil to!

Polje je bilo pomandrano, hiše požgane in zidovje porušeno. Sredi polja so se dvigali dolgi grobi, v katerih so spali neizdravljeno spanje hrabri vojaki, katerim je svetila sablja zadnje luč, katerim je péč boben mrtvaško pesem.

A mnogo jih je še trpelo in ječalo v veliki hiši britkosti in bolečin, v veronski bolnišnici. Med temi je bil tudi Gozdarjev Janez. Toda ni se jezil, da mu je prizanesla smrt, marveč voljno trpel ter srčno hrepenel, da bi mogel videti še svoje stariše, ali vsaj svojo mater še živo. Da bi se nekoliko umiril ter oveselil svoje stariše, pisal je z Laškega v Doslje.

(Konec sledi.)

LISTEK.

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)

(Dalje.)

Take misli so se Janezu podile po glavi. Obup in kesanje, žalost in nekdanja drznost sta se mu bojevali v srcu, da je bilo njegovo dušno stanje zelo žalostno ter podobno obrastenemu gozdu, po katerem hrumi silen vihar, ki lomi in kolje drevesa vse vprek. — Le nekatera se mu upogibljejo, pa zopet vstajajo ter kljubujejo njegovim navalom.

Krog in krog je vstajala probujena narava iz zimskega spanja, zaka stopali so že po lepi italiski ravnini. — Lepa spomlad je polnila marsikatero srce z novimi nadejami in krasnimi upi, le Janez ni želel, ni upal drugzega, kakor smrt.

VIII.

Avstrijske čete so bile v Italiji po vstaji v Milanu in po odpadu Benetk v zelo nevarnem stanju. Mnogo posadk je bilo obkoljenih od vstajnikov tako, da se je bilo bati, da bode vojska razkosana in popolnoma premagana. Le Mantua in Verona sta bili še v Radeckega rokah, v tem ko je na stolpih

vseh drugih italijanskih mest že zaplapolala trobojnica mlade Italije, katere vojsko je vodil mladi Karol Albert, poln nade in upa, v boj zoper Avstrije.

Divno je priplavalo 6. maja 1848. leta zlato solnce izza gorâ ter posvetilo na lepo Lombardijo. Veselo je je pozdravila narava, in drobne cvetice, ki so komaj razvile svoje popje, obračale so s kristali nakičene čašice proti njem, kakor da bi mu želele dobro jutro. Škrjanec se je pa vrtel visoko v zraku, in slavospeval svojemu stvarniku, drobeč jutranjo pesmico.

Sicer je še vladala globoka tišina, in lahke meglice, ki so legle čez noč po vinogradih, so se topile v prvih žarkih mladega solnca.

Toda kmalu se je zastrlo nebo nad Verono in sosednim gričem sv. Lucije s črno-sivimi oblaki. Bobnelo je, da se je pretresala zemlja. Sedaj pa sedaj se je prikrađel skozi gosto meglo žareč blisk, in namesto škrjančeve pesmice se je čul vik in krik — kakor besnečih in umirajočih, žvenket in breket orožja. — ropot in topot vozov in konjskih kopit, — vmes so pa zaorili harmonični zvoki vojne glasbe. — Bili so tedaj Avstrijci z Italijani krvavo bitko pri sv. Luciji.

Tedaj je rabil tudi Gozdarjev sin bojno orožje prvič v pravi smoter, da je branil domovino in ce-

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Fe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.

Maročinino in oznanila (insertate) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katal. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisni se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2. I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 4/6. uri popoldne.

Štev. 23.

V Ljubljani, v soboto 28. januarija 1893.

Letnik XXI.

Slovenski liberalci in loža.

XI.

Tretji red.

Tretji red je cerkvena ustanova, obstoječa čez 600 let. Znano je, kako ga ravno sedaj vladajoči sv. oče Leon XIII. ceni in priporoča kot važen pripomoček za reševanje socijalnega vprašanja. V okrožnici z dne 17. sept. 1882 govori papež o tretjem redu: „Hvalimo one, ki so že v III. redu, odobravamo njihovo gorečnost in želimo, da bi se III. red vedno bolj širil, da bi krščanski narodi s tisto verno in tako mnogoštevilno stopali vanj, kakor so to storili naši predniki za časa sv. očeta Franciška“. Nadalje opominja sv. Oče posebno duhovnike, naj ne nehajo priporočati vernikom tretjega reda tako na leci, kakor pri drugih prilikah. V začetku lanskega leta je sv. Oče znova pokazal svojo naklonjenost do III. reda, ker po smrti kardinala Simeonija, ki je bil protektor serafinskih treh redov, je sv. Oče ta protektorat sam prevzel, kar velja za dokaz posebne ljubezni. Tako sv. Oče.

Naši liberalci sodijo pa o tretjem redu vse drugače. Njihovo „katoličanstvo“ jih nikakor ne zadržuje, da se stavijo v nasprotje s sv. Očetom. Ko sv. Oče tretji red blagoslovlja, ga oni psujejo, preklinjajo, njegove ude pa stavijo v očitni zasmeh in jih pitajo s „tercijali in tercijskimi“. Dne 28. aprila l. 1891 je pisal „Slov. Narod“: „Framozen aparat ta tretji red. Razsodnih ljudij ne vlove v ta red in ti z vrvo čez pas prepasani ljudje III. reda nam ne bodo skvarili naših plesov.“ Torej vsi papeži in škofje, ki so priporočali III. red in so bili sami vanj vpisani; vsi kralji in cesarji, ki so nosili spokorno obleko III. reda in takih je znanih 130, med njimi omenim Rudolfa Habsburškega in Leopolda I., vsi na stotine broječi svetniki III. reda (primeri serafinski martirologij): vsi so bili nerazsodni, torej po sodbi naših radikalnih nihilistov pravi tepci. Razsodni so pa le liberalci in njihovi bratje framasoni. Le ti so vzeli vso razsodnost v zakup!

Nravnost.

Framasoni niso prijatelji krščanske nravnosti. Z vso pravico pravi katekizem kadošev (L. T., II., 303): „Čisti gnosticism je duša in mozek framasonstva.“ Znano je pa iz zgodovine, posebno iz spisov svetega Avguština, ki je bil nekaj časa sam gnostik, kako so gnostiki nravnost teptali z nogami. Značilna za framasonstvo je dalje izjava laškega br. „Piccoli-ja“: „Najboljše bodalo, s katerim zadenemo cerkev v srce, je korupcija: naša glavna skrb mora biti obrnjena v to, da odtrgamo človeka od njegove družine in mu vzamemo nravnost.“ (L. T., II., 559.)

Nič manj pomenljiv je pouk adopcijskega obreda o čistosti: „Vedno devištvo ni le nobena krepost, ampak nravnost nasprotuje celonatoni postavi (str. 568). Sploh vsi obredi framasonstva, govori pri njih in stvari, ki se takrat rabijo, očitno kažejo, da je nemoralnost „duša in mozek“ te družbe, njen temeljni kamen. O tem nas prepričujejo androgine lože, stebra J in B, plamenča zvezda s črko G v sredi, navzdol obrnjen trikot s črko fenicijskega alfabeta, v 13. stopinji Royal-Arch (kraljevi svod) itd. Posebno pa mora nravni čut vsakega kristijana užaliti ostudna razlaga križa v stopinji: „Rožni križ“ (ibid 234) in pa „clavis Symbolorum Secretorum“, ki je podoben mravljišču, sestavljenemu iz najgrših ostudnosti in bogokletij. Z ozirom na praktično izvršitev nemoralnih nazorov v loži, in na korupcijo krščanskih narodov, katero je vzela loža v roko, opozorim na izjavo Orly-jevo, ki je bila že prej navedena (L. T., II., 560) in pa na besede Taksilove: „Tudi še dandanes vidimo, da, kamor postavi framasonstvo svojo nogo, ondi se začne pornografično slovstvo, nesramna umetnost, začne se hiše nesramnosti.“ Tako framasonstvo.

Kaj pa naši liberalci? Kdo pospešuje med Slovenci najbolj nemoralnost, kdo spodkopava pri nas krepost, čistost, steber, na kateri se opira narodova moč in značajnost? Kje so aposteljni prosti ljubezni, t. j. razsodnosti? Ali niso oni, ki so se v Ljub-

ljani v potu svojega obraza, z vsemi mogočimi sofizmi trudili, da zgubi Ljubljana časten naslov „bela“ in da postane „črna“, ali niso oni, ki so že pred par leti hoteli naše glavno mesto „osrečiti“ z moderno pridobitvijo „hiše nesramnosti“ in se jim je v zadnjem času izpolnila ta vroča želja vsaj za nekaj tednov? Ali ne oni, ki oskrunjajo naše leposlovje z umazanimi pesnimi in povestmi, v katerih se šopiri ljubezen, polna ljubosumnja in prešestva, proizvodi, ki so tako pogubni deviški čistosti, kakor zakonski zvestobi? Da, oni kopljejo grob nravnosti, ki rujejo našemu narodu iz srca v govoru in pisavi krščanske pojme o lepem in gdem, o dovoljenem in prepovedanem, o čistosti in nečistosti. To so oni, ki tajé prostost človeške volje, in zato zametujejo krščansko vodilo: „abstine et sustine“, kroti svoje strasti in zatiraj hudo nagnjenje v sebi, namesto tega pa oznanjujejo nov evanđelij o „neukrotljivi sili spolne ljubezni“.

Kakor framasonstvo samo priznava, da je nemoralnost njegov glavni steber, tako igra nemoralnost važno vlogo tudi v liberalizmu. Redki so slučajji, da bi ostal liberalizem v konkretnem slučaju dlje časa le v teoriji in bi ne rodil praktičnih posledic, ki imajo skoro vselej tudi nemoralno lice. O tej točki bi se dalo še mnogo govoriti, da pa stvar preveč ne naraste, omenim le še nekaterih posameznosti iz liberalne torbe v dokaz, kako sodijo naši liberalci o nravnosti. Kakor pravi loža, da je vedno devištvo nasprotno naravni postavi, enako je moniteur naših liberalcev zoper celibat. Dne 30. sept. je namreč pisal o celibatu, da je jeden poglavitnih uzrokov, „da se širi v erski in diferentizem in vzbuja javna nejevolja“. Svojo sodbo o nerazrušljivi zakonski zvestobi je na žalostno-značilen način izrekel o priliki, ko je pisal o Parnellu. Njegovo prešeštvo je naravnost opravičeval in zagovarjal s „neukrotljive silo spolne ljubezni“.

Kako natanko se je vjemal „Slov. Narod“ pišoč v tem prešeštvu z ložo, ki govori v starem, sprejetem šotiškem obredu (L. T. II. 341): „Zakon je

LISTEK.

Gozdarjev sin.

(Povest iz domačega življenja. — Spisal F. S. F.)
(Konec.)

Njegovo pismo se je glasilo tako-le:

Dragi starši!

V bolnišnici sem — lepem laškem mestu Veroni. Toda nikarte se tega ne prestrašite, marveč veselite se! Tu je kraj spreobrnjenja za-me, tu začnem, ko mi Bog povrne ljubo zdravje, novo življenje. Usmiljena sestra Marija pa, ki mi tako ljubeznjivo streže, ki piše pismo mesto mene, mi je v bridkosti najboljša tolažnica in svetovalka. Da pa izveste, kako sem došel v ta kraj, hočem Vam ob kratkem povedati. Kaj več ustno, če Bog dá, da se še kedaj srečno snidemo, zakaj slišal sem o očetovi nesreči. — O, da bi jim Bog dal še ljubo zdravje!

Kam da sem zašel na Štajerskem, že veste. Saj so oče izvedeli zadosti, da preveč, ko so me prišli iskat, kakor mi je povedal neki znanec, ki je

tudi tukaj na vojski. Ne dolgo po očetovem odhodu so me vjeli, vtaknili v vojaško suknjo ter me poslali z drugimi vred na Laško. Oisto nič mi ni bilo za življenje — samo smrti sem si želel. Zelo sem se razvesel, ko sem čul začetkom maja, da se v kratkem spoprime s sovražnikom. Prostovoljno sem se oglasil, da sem bil postavljen na najnevarnejše mesto. Naloga nam je namreč bila, braniti sovražniku vas sv. Lucijo. Poskrili smo se za zidovje na pokopališču ter pričakovali sovražnika. Ko je naznanil čuvaj s cerkvenega stolpa, da se bližajo Italijani, zavriskal sem veselja, kakor tudi nekateri drugi drzni moji tovariši. Na vseh straneh so začeli grometi topovi, da kmalu ni bilo videti solnca, če prav je plavalo v najlepšem svitu po jasnem nebu. Veselo smo streljali na bližajoče se sovražnike, katerih glavni namen je bil, prepoditi nas iz sv. Lucije. Zato so se valile od vseh strani ogromne čete proti naši mali posadki. Zakaj nasprotnikov je bilo vsaj še enkrat toliko, kakor naših, in mi smo se morali braniti na vseh straneh. Kroglice so se vsipale kakor toča na nas ter nam žvižgale okrog ušes. Mnogo jih je padlo, le mene se ni hotela usmiliti nobena kroglica, če prav sem si zelo želel

smrti. Dasiravno smo sipali neprenehoma svinčeno zrnje na sovražnika, drli so neustrašeni Pijemontezki kakor besni v ogenj ter nadomestovali padle vojake vedno z novimi četami. Kmalu smo se gledali iz oči v oči. Kakor levi smo se zakadili z nasajenimi bajoneti vanje ter jih srečno porinili nazaj. Ali ob tem se jim je posrečilo nas popolnoma obkoliti, da smo bili čisto ločeni od Radeckega vojske. Tedaj so začeli z nova streljati na nas. Zid je bil že ves razstreljen. Le nekoliko ga je bilo še celega in za tistim jih je bilo nekaj v zavetju. Kar pa prihrumi težka kroglica iz topa, razbije zid ter jih podsuje pod podrtijami. A zajedno udari tudi mene težek kamen, da se nezavesten zgrudim na tla. Kako je bilo dalje, ne vem. A zmagal je vendar Radecki.

Zvečer, po končani bitki, so prišli vojaki, da so prenesli ranjence v bolnišnico. Pokopališče pri sv. Luciji je bilo menda kar pokrito z mrtveci in ranjenci. Tudi moje tovariše so izkopali izpod zida. Mnogo jih je zaspalo pod njim na veke — a jaz nisem bil smrtno poškodovan in sem se kmalu zopet zavedel. Drugo jutro nas je prišel sam Radecki obiskat. Sivolasi mož je hodil med nami ter nas tolažil, kakor skrben oče svoje bolne otroke.

nerazrušljiva veriga, sužnost brez upanja oproščanja, brez ozira na ljubezen, katere drugim daje postave, sama jih pa ne pozna. Da je slovenski radikalizem istih nazorov o pravosti kakor loža, prečitaj nekoliko povestij Emila Leona, ki so raztresene po obeh „Zvonih“, odpri in poglej nekoliko strani „Brusa“, ali pa pamflet dr. Nevesekdo z naslovom „4000“. Gradiva ti ne bo z lepa zmanjkalo. Mimogrede naj še omenim čudnih moralnih ekstravagank v dijaškem listu „Vesna“, ki morajo vsakega pravega rodoljuba napolniti z žalostjo in mu odpirajo kaj žalosten pogled v prihodnost. To je sad liberalnih nazorov v mladih srcih, onih liberalnih nazorov, ki se le prevečkrat v srednjih šolah s katedra dijakom vtepavajo v glavo. Vsaj pri nas je bilo tako. In kaj koristi še tako velika vednost, ako je srce sprideno. Nemoralna mladina in cvetje, ki ima že črva v sebi, sta si enaka.

Državni zbor.

Z Dunaja, 27. januarija.

Ministerstvo za bogočastje in uk.

Danes se je pričela razprava o proračunu za uk in bogočastje. Prvi govornik je bil dunajski profesor Schlessinger, ki je v dolgem govoru razpravljal svoje filozofične nazore, kar je podpredsednika Ohlmeckege prisililo k opazki, da pri proračunu pač ne gre takih rečij govoriti.

Drugi govornik je bil opat Treunfels, ki je dokazoval potrebo verske šole; tretji bil je moravski poslanec Svožil, ki je prijel vladno zastran neugodnih šolskih razmer na Moravskem, za njim pa je prišel na vrsto južno-tirolski poslanec Salvadori, ki je govoril proti nemškimi šolam v južnih Tirolah. Za njim so vpisani še naslednji protigovorniki: Liechtenstein, Zallinger, Sokol, Adamek, Dötz, Masaryk in Hauk. Kot zagovorniki so še oglašeni: Sokolovski, Roszkowski, Byk, Fournier in Habermann; na vrsto utegneta danes še priti Liechtenstein, ki hoče govoriti o znamenju sv. križa v dunajskih šolah in Sokolovski.

Za kranjsko gimnazijo priporoča sicer poročevalec dr. Beer, da se v proračun postavi poseben znesek za njeno zopetno ustanovitev, ali učni minister se je v budgetnem odseku izrekel nepovoljno ter samo obetal, da hoče v Kranju ustanoviti rokodelsko šolo. Treba bode torej še novih naporov, da se odstrani to nasprotstvo, predno pride do izvršitve referentovega predloga.

Političen pregled.

V Ljubljani, 28. januarija.

Nemški nacionalci mej seboj še neso popolnoma jedini. Nekateri so za to, da se naj vsa Avstrija ponemči. V tem smislu je pisal neki liberški list te dni. Drugi pa vendar priznavajo, da bi to tako hitro ne šlo, in bi bili zadovoljni, če le vlada jim pomaga ponemčiti vse Čehe, ki bivajo v nemškem delu češke dežele. Ti hočejo, da se Češka razdeli popolnoma v dva dela. V nemškem delu dežele naj bodo vse šole nemške, uraduje naj se izključno v nemščini. Skrbeti se mora, da se nemški kraji popolnoma čisti ohranijo, brez vsake češke

primesi. V tem smislu govoril je te dni dr. Zdenko Sebücker v Hebu. On je celó pripravljen, v čeških okrajih dovoliti češki notranji uradni jezik, da se le iz jednega dela dežele izrine popolnoma češčina. Vsa politična uprava na Češkem naj se razdeli, jedino namestnik utegne ostati še jeden sam. Ker je pa na Češkem prebivalstvo močno mešano in sploh ni mogoče sestaviti čisto nemških okrajev, bi na ta način na tisoče Čehov se izročilo brezpogojni germanizaciji. Nemcev bi se pa dosti ne poslovanilo, ker v čeških okrajih, morda izvzemši Prago, ni dosti Nemcev. Z jedno besedo, Nemci bi si radi z razdelitvijo Češke osnovali pokrajino, kjer bi jedino nemščina imela pravico in bi posebno uradnikom ne bilo treba znati drugega jezika, kakor nemškega. Kak hrup bi pač nastal po nemških listih, ko bi Slovani se postavili na tako stališče in po slovanških pokrajinah odrekli Nemcem vsake pravice, temveč zahtevali od njih, da se poslované ali pa pojdejo iz dežele.

Ogersko. Kakor avstrijski Nemci hočejo jedino gospodovati, ravno tako hočejo tudi Madjari na Ogerskem. Najraje bi videli, da bi se odpravilo vse, kar jih še veže na kako zvezo z Dunajem. Madjarski listi se celó spodtikajo nad tem, da je kardinal Vaczary potoval na Dunaj, da je sprejel od cesarja kardinalski baret. Po mnenju madjarskih listov bi bil vladar v ta namen moral priti v Budimpešto. V zbornici poslancev so se pa mnogi poslanci izpodtikali nad žandarjskimi emblemi, ki imajo iste barve, kakor emblemi skupne vojske. Po mnenju madjarskih šovinistov bi emblemi ogerske žandarmerije morali imeti ogerske barve. Vse je kazalo, da je večina tega mnenja. Ko je pa Weckerle razložil, da bi potem hrvaški žandarjski častniki imeli tudi posebne embleme, je pa večina se izrekla, da naj ostane vse pri starem, ker ne gre, da bi se vpeljala kaka stvar, ki bi kazala samostojnost Hrvatske.

Tajni zakladi v francoski zbornici. Huda debata je bila v francoski zbornici o budgetu ministerstva notranjih stvari in tajnih zakladih. Govorilo se je o panamski aferi, črnenju veleposlanikov po listih, o nevarnosti za republiko in drugih podobnih stvareh. Poslanec Millevey je dokazoval, koliko škoduje Franciji, da nekateri tuji časnikarji hočejo zamotati veleposlanike v panamsko afero. Stvar je tako zavijal, kakor bi tuji časnikarji bili vsega krivi, francoski pa čisto nedolžni, dasiravno dotična sumničenja prihajajo iz francoskih krogov in so tudi francoski listi objavljali take škandalozne stvari. Minister vnanjih stvari je odgovarjal, da je vlada vse storila, da prepreči taka sumničenja in iztirala krive tuje časnikarje. Pri naslovu tajni zakladi je ministerski predsednik dokazoval, da so zakladi sedaj posebno potrebni, ker se začenja boj proti republici. Poslanec Deschanel je pozval Delahaye-a, da naj imenuje podkupljene poslance. Poslednji se je izgovarjal, da je naloga pravosodnega ministra, da izve njih imena. On pa določno lahko reče, da so bili 104 podkupljeni. Pravosodni minister je obžaloval, da ni zakona, po katerem bi se kaznovala taka sumničenja. Jeden poslanec je očital vladi, da dela na to, da se ustavi preiskava proti obdolženim poslancem. Minister mu je odgovoril, da je sodišče popolnoma neodvisno,

in bodo storilo, kakor se mu bo zdelo, da je pravo. Tajni zakladi so se potem vspreli s 302 proti 182 glasovom.

Bančni škandal v Italiji. To, da je zmanjkalo pri podružnici rimske banke v Napolju več milijonov in da se je zasledilo sleparsko postopanje pri tej banki, ki je izdala mnogo več bankovcev, nego bi jih smela, je močno razburilo javno mnenje po Italiji, posebno ker se govori, da so podobne sleparije tudi pri drugih bankah. Govori se namreč, da so se banke močno zlorabile v politične namene. Za volitve so morale dajati denarje. Tega ministerski predsednik sam v zbornici niti tajil ni, ali se je le izgovarjal, da so se denarji bankam povrnilo. V zbornici se je sedaj stavil predlog, da bi posebna parlamentarna komisija preiskavala razmere pri bankah. Vlada se je izrekla proti temu predlogu, ker ga zmatra za nezaupnico. Vladno stališče se zaradi te zadeve že maje in ne vé se, če se bode obdržala, posebno, ker je pričakovati, da več vladnih pristašev pride zaradi sleparij pri bankah v sodnjo preiskavo.

Socijalne stvari.

Poljski delavci. V Nemcih je na kmetih še mnogo bolj trda za delavce, nego pri nas. Vse, kar leze in grede, se naseljuje po mestih — v tovarne, ali pa jo pobere érez morje v tujini iskat si denarja in ž njim — sreča. V kraljestvu poljskem pod rusko oblastjo je pa delavcev za poljska dela — preveč. Zato se sedaj prav resno namerava veliko število poljskih delavcev preseliti pod Prusa. Pruski zbor ima pri tem zadnjo besedo in zaradi žalostnih razmer na kmetih mu ne bode mogoče drugače ukreniti, nego da na stržaj odpre mejo in z veseljem sprejme poljske delavce.

Koliko stane jeden deček? Na to vprašanje dobro odgovarja tale dogodba, vršivša se pred kratkim v čartkovskem okraju v Galiciji, kakor pripoveduje „Cervonaja Rusj“. Pri nekem stroju je bil ubit dečko, ki je tam pomagal, po krivdi strojevodje. Kakor povsod, tako je tudi tukaj bila kmalu komisija na mestu. Očeta so vprašali, koliko ima škode, ker je sina izgubil. Oče pravi, da mu je sin pomagal doma in še sicer kaj zaslužil in h kratu so ga stali pogrebni stroški. Komisija je preračunala, da je dobil duhovnik za pogreb 50 kr. in da vsa druga izguba ne znaša nad 14 gl. Oče je dobil tedaj za ubitega sinka — 14 gl. 50 kr., komisija pa za svoj trud — 30 gl.

Slovstvo.

„**Nebeški venec ali Vesela reč** med štirimi poslednjimi.“ Tako se zove drobna knjižica 70 strani, katero je „Slovenec za novo leto 1893“ spisal kanonik dr. Iv. Križanič. Založilo je delce „Katoliško tiskovno društvo“ v Mariboru. Natisnila ga je tamošnja tiskarna sv. Cirila, ki prodaja komad ali iztis po 18 kr. Poština znaša za posamezne izvođe po 2 kr. Kdor si pa več iztisov naroči, pride mu poština še ceneje.

Spisi tega marljivega gospoda pisatelja so ogromnemu številu udov družbe sv. Mohorja pre-

(Dalje v prilogi.)

Da, celo sovražnikom, katerih čete je prepodilo in porazbilo gromenje njegovih topov, bil je tako prijazen in dobrosrčen.

Ko se toliko pozdravim, da bešem mogel hoditi, upam, da dobim odpust, ter se zopet vrnem domov — toda ne več stari Janez. — Puška me je zapeljala, puška me je tudi spokorila in spreobrnila. Upam, da mi je Bog odpustil, — da mi odpustite tudi Vi, dragi stariši!

Na srečno svidenje!

Vaš hvaležni in skesani sin
Janez.

Verona, maja 1848.

Tako je pisal domov Gozdarjev sin. In ko je brala tožna Gozdarka sinovo pismo, jokala je in točila solze — veselja ob postelji svojega za smrt bolnega moža. Od silnega padca ni namreč nič več okreval, hiral in hiral je, da so menili sosede: Kar ugasnil bode, pa bo.

Ko je oče čul sinovo pismo, vrazil se je ter miren rekel: „O Bog, po pravici sva trpela s sinom! A sedaj upam, da me rešiš iz doline solz.“

Se tistega dne je pozvonilo za sveto obhajilo. Iz Doslja je pa hitelo staro in mlado s prižganimi

svečami na razpotje h križu, kjer so čakali gospoda župnika, ki so šli previditi Gozdarja.

Ko so po svetem opravilu pokazali častitljivemu dušnemu pastirju Janezovo pismo, pristavili so prebravši:

„Kako nerazumljive so božje sodbe in neizvedljiva njegova pota.“

Dosljani pa, ko so za nekaj dnij stražili mrliča pri Gozdarju, govorili so samo o vojski, o strašnem boju pri Sv. Luciji in pa o moči cesarske vojske, ki je tako nabrisala nemirnega Laha.

* * *

Štiri leta so pretekla, odkar je bil Janez vojak. Vročega poletnega dne so na Gozdarjevem vrtu sušili seno. Gozdar je nekaj krog dreves privezaval, mlada Gozdarka je pa pridno sukala grablje ter mešala ograbek sena. Tam pod košato jablano je pa sedela babica Mina ter pestovala veselega vnučka, ki je bil živ, da se je smejal kot grlica - smejačica.

Brdka, mlada gospodinja nam ni neznana. Janez se je moral ženiti — mati so bili prestari za gospodinjstvo; mlade moči je bilo treba. Tedaj se je pa spomnil Rezike — svojega angelja varuha —

katero podoba ga je otela obupa. Sklenil je, da mora biti tudi za naprej na njegovej strani in napravila sta se nekega dne s strijcem ter pripeljala nevesto.

Rezika se ni branila iti z Janezom. Saj je med tem časom, ko je bil on na vojski, le predobro spoznala, zakaj se ji je toliko smilil zapeljani mladenič, zakaj se je bala zanj ter večkrat vpletala ga celó v molitev; spoznala je, da ga srčno ljubi. A poleg tega si je pa tudi želela proč iz neprijetne šume, kjer ji je bilo pogosto obdeevati z dokaj neobtesanimi ljudmi ter poslušati šale, ki so vselej le bridko zadele dekletovo rahločutno srce. Želela si je toliko bolj na slovensko zemljo v domovje pokojne matere, katere ji je toliko lepega pripovedovala o krasni Gozrenjski.

Mihelj bi bil seveda imel hčer rajši doma. Toda prerad jo je imel, da bi bil odbil prošnjo snubačev, ko je zvedel hčerino željo. Izročil je svoj najdražji zaklad Janezu ter mu ob slovesu rekel: „Bog menda hoče, da je tako. Bog vaju torej obvaruj, pa srečna bodita. Saj bi še jaz šel dolí na Kranjsko, pa sem tako naklaveru postal zaduži čas, da ne bom več dolgo. Prodal bom posestvo ter

dobro znani. Zato so Slovenci minula leta prav pridno segali tudi po onih njegovih spisih, katere je predal gosp. kanonik priobčeval na svoje stroške. Kot posebno poljudnega pisatelja se je pa izkazal v knjižicah, katere je izdajal štiri leta sém o štirih poslednjih rečeh. „Bela žena“ — bil je naslov spisu o smrti; „Tekal“ onemu o sodbi. Lansko novoletno darilo peljalo nas je v duhu v „Pekel“, da bi v resnici nikoli ne prišli v ta „strašen kraj trpljenja“, letošnji spis nam pa od daleč kaže naš Očetov dom v nebesih. Razprava razdeljena je na 18 odstavkov, katerim je dodana za nameček prekrasna pesen Slomškova: „Kje (Kde) sem doma.“ V njej nepozabni oče Slovencev odgovarja v šestih kiticah: „V nebesih sem doma!“ Upajmo, da škof Slomšek res že dolgo živa nebesko slavo ter prosi Boga za nas revne Slovence. Njegov vredni naslednik na prestolu knezoškof lavantinskih milostljivi knezoškof dr. Napotnik priporoča nam ta spis o nebesih z nastopnimi besedami: „V lični knjižici se krščanski nauk o nebesih tako umevno kakor mikavno in vabljivo razlaga. Obilnega blagoslova božjega je želeli vse priporočbe vrednemu delcu.“ Torej vzemi in beri! Liga + 44.

„Argo“, Zeitschrift für krainische Landeskunde. Izšla je tega lista prva številka letošnjega II. letnika, ki med drugim objavlja zanimiv životopis o kapelanu Jan. Avg. Pucherju, iz najditelju fotografije na steklo. O tem še obširneje spregovorimo v našem listu. Izmed manjših sestavkov omenimo spis „Die ersten Garnisonen der k. Armee in Krain“; „Ueber Volkssagen“; „Ueber geographische Nomenclatur“; „Ein Fund türkischer und venetianischer Silbermünzen bei Laibach“ itd.

Cerkveni letopis.

Španske cerkvene razmere.

O španskih razmerah dobivamo po časnikih le malo poročil. In vendar je Španija za nas katoličane zanimiva v mnogih ozirih. Njena zgodovina, kulturni razvoj in napredek je tako spojen s katoliško vero, kakor nikjer drugje v Evropi. Španija je domovina verskih junakov, velikih svetnikov, učenih bogoslovcev in razsvetljenih nabožnih pisateljev.

Nekdanja slava je sicer otemnela, sedanjí rod se ne more več meriti z vrlimi predniki za časa Karola V. in Filipa II.; nekako zastal je za drugimi evropskimi narodi in ubožal zlasti po domačih razporih in političnih prevratih, ponavljajočih se do naših dnij.

A neko svetinjo iz starih, boljših časov je vendar še ohranil španski narod v svoji celoti, — versko jedinstvo. Po pravici se ponaša s svojo „unidad católica“. Moderni, cerkvi sovražni duh močno veje tudi na oni strani Pirenej, osobito po višjih krogih, ter skuša z vso silo omajati in razrušiti močno trdnjavo katoliške jedinstva. Slikajoč sedanje domače razmere, je dejal španski duhovnik nekemu avstrijskemu potniku leta 1892 pomenljive besede: „Regina optima, gubernium pessimum!“.

Res se je že posrečilo cerkvenim sovražnikom leta 1876, vriniti v ustavo za katoliško Španijo ne-

mirno čakal, da me ponesó tja, kjer počiva draga ranjca. — Ná, to je naj bo za enkrat, če mi kaj preostane, pa tudi ne odide,“ pristavil je še, ko je dal striju Janezovemu Rezikino doto.

Tistega dne, ko so Gozdarjevi sušili seno, tretinil je Brencé vaškemu čredniku. Prišel je zavračat kravo, ki je stegala svoj vrat na Gozdarjev vrt, postal tam za drevnim grmom ter pomenljivo kima-joč gledal srečno Gozdarjevo družino. Gotovo se je spomnil sekacijona in laške vojske, pa Gozdarjevega skrivata. V tem si je natlačil čedro in ukresal ogenj; na to je pomolil glavo čez plot in zavpil nad Janezom:

„No, danes je pa ura, danes! Tako bo seno, kot orehova jedra!“

„Saj je bomo res lepo spravili,“ odvrne Gozdar.

„Bog varuj nesreče!“

Brencé se je potem obrnil, počil z bičem, potegnul dim na globoko iz svoje pipe, ki bi mu bila kmalu ugasnila, ko je govoril z Gozdarjem, stresel nekoliko z glavo ter dejal poluglasno: „Pa reci kdo, da se svet ne suče!“

srečni paragraf: „libertad de cultos“. Sicer je še precéj omejena ta svoboda, ker drugovercem se ni dovoljeno, javno izvrševati verskih opravil.

Toda pod sedanjim Sagastovim ministerstvom se je pripetilo pred kratkim nekaj, kar je spravilo vse zavedne Špance po koncu. — Kaj? — Angleški protestantje so sezidali v Madridu svoj tempelj in z ministerskim dovoljenjem so ga smeli javno slovesno otvoriti.

Nevolja zaradi tega za Španijo sramotnega dogodka je bila takoj splošna in še sedaj vró po vsem kraljestvu. Od vseh stranij prihajajo do vlade krepki ugovori zoper veliko žaljenje katoliškega prebivalstva in zoper neosnovano rušenje ustave: od prevzvišenih škofov — med njimi je prvi cerkveni dostojanstvenik Monescillo, kardinal in nadškof v Toledu, — od svetnih korporacij in posameznih odličnih oseb. — To niso le glasovi nekaterih gorečnikov, temveč slovesen izraz splošne narodove volje in globokega verskega prepričanja. „El clamor de España“ so ti protesti, kakor jih imenuje naš vir „La semana católica“, v Madridu izhajajoč tednik. — Vspéh se je kmalu pokazal: vlada je prepovedala vsako javno izvrševanje bogočastja v novem svetišču.

„Kaj takega je bilo pričakovati,“ — pravi imenovani list. — „Tempelj v španski prestolnici, posvečen verstvu, ki nas je stalo v 16. stoletju toliko krvi in naporov, ne samo zato, da bi se ubranili sami te kuge, temveč, da bi rešili tudi Evropo njenih pogubnih nasledkov, — vse to je moralo prozročiti močen odpor in občno gibanje nevolje. Vesela znamenje je to in tolažilno za nas. Priča nam, da je pri nas še krepka in živahna katoliška vera; v skupno falango se zbirajo vsi, ki plemenito in odkritosrčno želé ohraniti predrago zapuščino naših kristijanskih prednikov.“

Tudi taktiko na kratko označuje naš list, pisóč: „Škofje — kakor je naravno — stopajo na čelu tega gibanja in nam vsem kažejo pot, po kateri naj hodimo, kadar zahtevamo svoja pravice.“

Vidi se, da Leona XIII. okrožnica do španskih škofov ni ostala „glas vpijočega v puščavi“. Katoliška Španija tudi vstaja. Vzbudila se je posebno po treh sijajnih katoliških shodih: v Madridu leta 1889, v Zaragori leta 1890, in leta 1892 v Seville, v prestolnici solnčne Andaluzije. P.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 28. januarja.

(Njega veličanstvo presvetli cesar) je daroval župni cerkvi v Komnu na Krasu lep mašni ornat in opravo za štiri levite.

(Postni pastirski list mil. kneza in škofa lavantinskega, dr. Mihaela Napotnika.) Milost. knez in škof lavantinski je objavil obširen postni list, ki naj se vernikom prebere v treh oddelkih. Razpravlja pa milostlj. nadpastir deveti člen apostolske vere: Verujemo v sveto katol. cerkev. V tej času in razmeram jako primerni razpravi pojasnjuje mil. knez in škof, da je cerkev božja, kar dokazuje nje ustanovitev in razširjatev, njeni trajni obstanek, njena edinstvo, njen vpliv na razvoj in omiko človeškega rodu in ker je katoliška in apostolska. — Temeljito sestavljen ter živahno in z izbrano besedo pripovedovan postni list, ki je zgovoren dokaz udanosti in ljubezni mil. kneza in škofa do katoliške cerkve in do Leona XIII., bode gotovo vspešno utrjeval tudi njemu podložne vernike v ljubezni in udanosti do katoliške cerkve, kar je katoličanom nujna potreba v zlasti v sedanjih, katoliški cerkvi toliko sovražnih časih.

(Udanostno izjavo) poslala je prevzvišenemu gospodu knezoškofu nadalje občina Godovič na Notranjskem in pa vsa fara pri Sv. Duhu v Velikem Trnu na Dolenjskem, pripadajoča občini v Krškem. Zadnja izjava nosi 142 podpisov, samih mož oženjenih in družinskih očetov. Slava!

(Pogreb rajnega kanonika Marna) vršil se bo jutri ob 1/2 5 uri. Pred hišo bodo truplo blagoslovili prevzvišeni gospod knezoškof ter bodo na to v stolni cerkvi, kamor se najprej prenese krsta, opravili cerkvene mrliške obrede. Iz stolne cerkve vodil bode žalni sprevod mil. gosp. stolni prošt dr. L. Klofutar. — Za vdeležbo omenimo, da se bodo po tem vspredu še lahko vdeležili pogreba oni, ki se pripeljejo v Ljubljano s popoldanjim gorenjskim vlakom.

(Oporeka kanonika Marna) kaže, da rajnega ni bila volja, si zakladov nabirati na zemlji. Zapuščina pokojnikova znaša okoli štiri tisoč goldinarjev. Spominjal se je v zadnji volji svojih sorodnikov in nekaterih dobrotnih naprav. Kar utegne ostati čez volila in pogrebne in druge troške, dobi „Katoliško tiskovno društvo“, katero je naprosil, da izvrši njegov testament.

(O rajnem kanoniku Marnu) napisal je sinočni „Narod“ lep nekrolog. Med drugim pravi: „Tu (v Ljubljani) je pokojnik deloval tiho in mirno, a z najlepšim vspehom, celih petintrideset let. — Vzgojil si je celo generacijo. Dijakom je bil ne samo izbo- ren učitelj in voditelj, ampak pravi očetovski prijatelj. . . . Slovensko književnost obogatil je pokojnik z mnogimi dobrimi spisi in monumentalnim „Jezičnikom“, neizcrpnim virom za vsakega literarnega zgodovinarja. To je delo neumornega truda in obsežnega kritičnega preiskovanja, temelj književni zgodovini, s katerim si je pokojni učenjak zaslužil večno hvalo vsega naroda! Kakor kot kritik, pisatelj, učitelj in duhovnik bil je pokojnik tudi v socialnem življenju blag in dobrosrčen, plemenitega mišljenja in radodarnih rôk, in veren sin majke Slave, zato mu kliče ves narod ob preranem grobu: „Vječnaja pamjat!“

(Matica Slovenska.) Oljji odbor je imel večeraj zaradi predsednikovega pogreba kratek pogovor. Društvo je razposlalo smrtné liste na častné člane, na tukajšnje in vnanje odbornike, na poverjenike, na društva, s katerimi je Matica v književni zvezi in na tukajšnje društvenike, katere odbor vabi, da se prav mnogobrojno udeležé jutrajnjega pogreba. Odbor se udeleží pogreba korporativno in se zbere v ta namen ob 4. uri v mestni dvorani.

(Knezoškoško olomuški.) Kakor poroča „Ol-mützer Zeitung“, bode dne 18. januarja prekonfirovani novi nadškof posvečen dne 5. februarja; teden kasneje ga slovesno umesté. V knezoškofijsko palačo se je preselil dne 25. januarja.

(Nadzorovanje šolske mladine pri božji službi.)

Oziraje se na določila, katera je objavil lansko leto celovski škofijski list, je zaukazal nedavno e. kr. deželni šolski svet koroški vsemu učitelstvu, da morajo skozi vse leto ob nedeljah in praznikih voditi katoliško šolsko mladino k božji službi, k sveti maši in pridigi ter jo tam nadzorovati. Kjer se pa šolska mladež ob nedeljah in zapovedanih praznikih ne more udeležiti farnega opravila, ste pa zato med tednom obligatno zaukazani dve šolski sv. maši.

(Šola pogorela.) Z Golega: Naša šolica, katero smo zgradili vlansko pomlad, nam je uničil dne 26. t. m. — ogenj. Varčevali smo pri zidanju ter pustili krog peči stari zid nadejaje se, da bo še opravljal svojo dolžnost. A skušnja združena z nesrečo je pokazala ter vnovič potrdila: da dvakrat zida, kdor ceno zida. Zid pri peči namreč ni bil brez lesenine. Vsled tega je stena jela tleti ter se je ogenj zanetil v streho. Sreča v nesreči je bila, da je jelo goreti po dnevu in ob mirnem vremenu. Drugače bi bila v nevarnosti cerkev in župnišče.

(Zlata poreka.) C. kr. vpočojeni uradnik gosp. Mih. Bohinec in soproga Ana, starši konzistorijalnega svetnika čast. g. Zige Bohinca, praznujeta jutri v krogu svojih domačih zlato poroko. Redka in lepa ta slavnost vršila se bo vsled bolehnosti gospe z višjim privoljenjem v domačem stanovanju. — Preblagi rodbini na tej redki sreči iskreno čestitamo!

(Iz celovske škofije.) Mil. g. knezoškof Jožef so izdali letošnji postni pastirski list. V uvodu opozarjajo vernike na petdesetletnico škofovanja sv. očeta Leona XIII., ter jih opominjajo, naj molijo za sv. očeta in ga podpirajo z darovi otroške ljubezni. Predmet pastirskemu listu je premišljevanje bičanja našega Gospoda Jezusa Kristusa.

(Iz Celovca.) Da i Slovan — in celó že koroški — stopa na dan, to našim narodnim nasprotnikom nikakor noče v glavo. Posebno razna slovenska društva jim delajo preglavico. Zato se vjedajo čez novo ustanovljeno obrtno društvo in društvo za zasebne uradnike v Celju. I zadnje jezikovne naredbe za Celovec ne morejo še pozabiti in bridko tožijo, da ravno v onem „deutschtreuen Kärnten, dessen slovenisch(?) -liberale Bevölkerung stets gegen die Bevormundung von jenseits der Karawanken (!) herüber protestiert, slovensko gibanje čim bolj napreduje! In tako tožarijo liberalni listi v jednomer, da bi morali že misliti, da Slovenci